

Đồng thuận dựa trên nguyên tắc Tự nguyện, Trước và được Thông tin đầy đủ trong REDD+

**Các nguyên tắc và cách tiếp cận
trong xây dựng chính sách và dự án.**

Tháng 2, năm 2011.

Lời cảm ơn

Chúng tôi xin cảm ơn Helen Moriarty, người đã viết báo cáo tổng quan về FPIC trong REDD+ như là cơ sở và định hướng cho các bước đi ban đầu trong quá trình tập hợp ấn phẩm này. Chúng tôi cũng xin bày tỏ lòng tri ân tới các tổ chức sau đây đã tham gia vào việc xuất bản ấn phẩm: Hiệp ước Thái Lan về Người dân Bản địa Châu Á, Liên hiệp các nhóm rừng cộng đồng Nepal, Chương trình người dân làm rừng Indonesia, Trung tâm Indonesia về Luật môi trường, IUCN Thái Lan, Nhóm các vấn đề về đất đai của Lào, Hội đồng rừng quốc gia Indonesia, PACT Campuchia, Tebtebba Philippine và Hiệp hội bảo tồn động vật hoang dã Lào. Đặc biệt, chúng tôi cũng xin gửi lời cảm ơn tới các cá nhân sau đây đã có sự cam kết và đã có những đóng góp, những ý kiến bình luận quý báu: Suraya Afif, Taufiq Alimi, Andiko S.H., Wiwiek Awiati, Bhola Bhattarai, Amanda Bradley, Georg Buchholz, Marcus Colchester, Jenifer Corpuz, Julian Atkinson, Helen Dunlop, Sean Foley, Richard Hackman, Troy Hansel, Leonardo Imbiri, Barbara Lang, James Mayers, Duncan McLeod, Peter Neil, Bernad Steni, Ronnakorn Triraganon, Ben Vickers, Pete Wood và Xuemei Zhang.

Chủ biên

Patrick Anderson

Miễn nhiệm

Tất cả các quan điểm và sai sót trong báo cáo này thuộc trách nhiệm thuần túy của người chủ biên.

Đồng thuận dựa trên nguyên tắc Tự nguyện, Trước và được Thông tin đầy đủ: Các nguyên tắc và cách tiếp cận trong xây dựng chính sách và dự án, tháng 2/2011

© RECOFTC và GIZ

ISBN: 978-616-90845-0-1

Được xuất bản bởi:

RECOFTC – Trung tâm vì Con người và Rừng

Cơ quan hợp tác quốc tế Đức (GIZ)

Mạng lưới ngành Tài nguyên Thiên nhiên và Phát triển Nông thôn – Châu Á

Đồng thuận dựa trên nguyên tắc Tự nguyện, Trước và được Thông tin đầy đủ trong REDD+

**Các nguyên tắc và cách tiếp cận
trong xây dựng chính sách và dự án.**

Tháng 2, năm 2011.

MỞ ĐẦU

Trong hai thập kỷ qua, nhiều cơ quan hợp tác phát triển đã và đang thúc đẩy phương pháp tiếp cận có sự tham gia để đưa ra các quyết định trong các chương trình của mình. Quá trình này làm xuất hiện rất nhiều kinh nghiệm, các bài học quý báu, các công cụ hữu ích và các cách làm tốt có thể áp dụng cho quản lý, bảo tồn và quản trị tài nguyên thiên nhiên có sự tham gia. Hiếm khi là các dự án quản lý tài nguyên thiên nhiên ở châu Á do Bộ Hợp tác và Phát triển Kinh tế của Liên bang Đức tài trợ và được thực thi bởi Cơ quan hợp tác quốc tế Đức (GIZ) cũng không nằm ngoài quá trình này. Đối với RECOFTC - Trung tâm vì Con người và Rừng, kể từ khi được thành lập vào năm 1987 cho đến nay, quản lý tài nguyên thiên nhiên có sự tham gia trong khu vực châu Á - Thái Bình Dương luôn được coi là trọng tâm của các hoạt động. Trong những năm gần đây, sự cố vũ cho cách tiếp cận trong hợp tác phát triển dựa trên trên cơ sở vững chắc của sự tôn trọng các quyền của con người đã trở nên mạnh mẽ hơn và các đối tác phát triển đang thử nghiệm nhiều cách làm mà theo đó các phương pháp tiếp cận như vậy có thể được chấp nhận trong thực tiễn. Ấn phẩm này được biên tập nhằm hỗ trợ cho những nỗ lực như vậy, đặc biệt là cho những người đang làm việc trong lĩnh vực xây dựng chính sách và/hoặc các dự án REDD+.

Nguyên tắc người dân bản địa và cộng đồng địa phương có quyền chấp thuận hoặc từ chối sự đồng thuận dựa trên nguyên tắc Tự nguyện, Trước và được Thông tin đầy đủ (FPIC) đối với các dự án phát triển có tác động đến các nguồn tài nguyên của họ không mới. Tuy nhiên, thông qua việc chấp thuận tuyến bố của Liên hiệp quốc về Quyền của Người Bản địa (2008) tình trạng pháp lý của quyền này đã được tăng cường. Tại các cuộc đàm phán về biến đổi khí hậu đang diễn ra, Quyền của Người bản địa đã trở thành chủ đề nổi bật trong các cuộc thảo luận về cơ chế Giảm Phát thải từ Mất rừng và Suy thoái rừng (REDD+). Chủ đề mới nổi lên một cách mạnh mẽ này đang thôi thúc những người thực thi dự án phải nắm bắt và vận dụng nó một cách có hiệu quả.

Kinh nghiệm thực thi REDD+ và các quá trình tôn trọng quyền FPIC vẫn còn rất hạn chế trong vùng Châu Á-Thái Bình Dương và, chính vì vậy, ấn phẩm này cũng dựa nhiều vào các ví dụ từ các ngành và các khu vực khác. GIZ và RECOFTC coi sự hướng dẫn mà ấn phẩm này cung cấp như là một nỗ lực ban đầu cần được xem xét lại và chỉnh sửa khi tập hợp thêm được kinh nghiệm thực thi REDD+ và FPIC. Đặc biệt, chúng tôi hy vọng rằng ấn phẩm này sẽ được coi là cơ sở hướng dẫn cho các quốc gia đang phát triển cụ thể. Điều này sẽ cho phép vận dụng các khuyến nghị vào tình hình pháp lý cụ thể của người dân bản địa và cộng đồng địa phương khi đề cập tới các quyền về tài nguyên của họ. Các quyền này thường có sự khác biệt rất lớn giữa các nước trong vùng.

GIZ và RECOFTC đã mời một số tổ chức tham gia vào việc xây dựng ấn phẩm này để cùng tập hợp kinh nghiệm phong phú và kiến thức đa dạng từ cả những người tán đồng và ủng hộ và cả những người thực hành các quyền của người bản địa tham gia vào các dự án REDD+. Điều này tỏ ra rất hiệu quả không chỉ cho ấn phẩm này, mà còn cho các cuộc đối thoại giữa các đối tượng khác nhau. Chúng tôi hy vọng rằng cuộc đối thoại này sẽ tiếp diễn tại các diễn đàn khác nhau để rút ra các bài học về việc làm thế nào để FPIC có thể được thực thi trong các chương trình và dự án REDD+.

Yam Malla
Giám đốc điều hành
RECOFTC - Trung tâm vì Con người và Rừng

Hans-Joachim Lipp
Người phát ngôn Mạng lưới ngành Tài
nguyên thiên nhiên và Phát triển nông
thôn GIZ – Châu Á

MỤC LỤC

- i** Lời mở đầu
- iii** Nội dung
- 1** Giới thiệu
- 5** REDD+ và tầm quan trọng của FPIC
- 13** Hướng dẫn tham khảo nhanh
 - 15 Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ (FPIC) là gì?
 - 16 Quyền FPIC đã xuất hiện như thế nào?
 - 17 Tại sao REDD+ cần đến FPIC?
 - 18 Khi nào một dự án cần tôn trọng quyền FPIC?
 - 18 Cơ chế pháp lý nào ràng buộc REDD+ tôn trọng quyền FPIC?
 - 19 Quá trình tôn trọng quyền FPIC bao gồm những gì?
 - 26 Cần các nguồn lực gì cho một quá trình tôn trọng quyền FPIC?
 - 27 Rủi ro tiềm năng của FPIC là gì?
- 29** Hướng dẫn quy trình tôn trọng quyền FPIC
 - 31 **Chuẩn bị cho sự tham gia của người nắm quyền trong FPIC**
 - 32 Thành tố 1: Lập bản đồ các quyền, chủ nhân của các quyền và thực trạng sử dụng đất.
 - 35 Thành tố 2: Xác định các thể chế ra quyết định thích hợp.
 - 36 Thành tố 3: Xác định các cấu trúc quốc gia hỗ trợ bảo vệ các quyền.
 - 39 Thành tố 4: Phát triển một quá trình tìm kiếm và đạt sự đồng thuận.
 - 41 Thành tố 5: Xây dựng nội dung các bản thỏa thuận về sự đồng thuận.
 - 44 Thành tố 6: Thỏa thuận một kế hoạch truyền thông.
 - 45 Thành tố 7: Phát triển một chiến lược xây dựng năng lực
 - 47 **Thực hiện quá trình tôn trọng quyền FPIC**
 - 47 Thành tố 8: Lồng ghép quyền FPIC vào thiết kế dự án REDD+
 - 49 Thành tố 9: Đảm bảo các nguồn thông tin và tư vấn độc lập
 - 50 **Giám sát và điều chỉnh: Duy trì sự đồng thuận**
 - 50 Thành tố 10: Giám sát những gì đã đồng ý trong quá trình thực hiện
 - 51 Thành tố 11: Phát triển một quá trình khiếu nại
 - 55 Thành tố 12: Kiểm chứng sự đồng thuận
- 57** Tài liệu tham khảo
- 63** Thuật ngữ và Các từ viết tắt
 - 65 Thuật ngữ
 - 68 Các từ viết tắt
- 69** Phụ lục
 - 71 Phụ lục 1: Khung pháp lý của FPIC
 - 78 Phụ lục 2: Tóm tắt những điều người dân bản địa và cộng đồng địa phương cần biết

GIỚI THIỆU

GIỚI THIỆU

Ấn phẩm này dành cho những người quan tâm tới thiết kế và thực thi các dự án và chương trình REDD+. Các đối tượng này có thể bao gồm các hướng dẫn viên hoặc các tư vấn độc lập làm việc với các cộng đồng địa phương, thủ lĩnh của người dân bản địa và cộng đồng địa phương, quan chức chính quyền địa phương, cán bộ quản lý và liên lạc của các dự án, các nhà đầu tư khu vực tư nhân, các hướng dẫn viên của các tổ chức phi chính phủ (NGO) và những người ủng hộ và tích cực hoạt động để thúc đẩy REDD+. Độc giả thuộc đối tượng có văn hóa cao, có trình độ hiểu biết cơ bản về REDD+ và tập trung vào vùng Châu Á – Thái Bình Dương.

Ấn phẩm bao gồm 3 phần chính, bắt đầu từ bức tranh tổng quan về REDD+ và tầm quan trọng của FPIC. Tiếp theo là phần tham khảo nhanh miêu tả sự phát triển của các quá trình có chú trọng đến FPIC và tóm tắt thông tin. Phần hướng dẫn cuối cùng cung cấp thông tin chi tiết hơn về 12 khía cạnh hoặc “thành tố” của một quá trình chung tôn trọng quyền của người dân bản địa và các cộng đồng địa phương đối với FPIC.

Sự tôn trọng quyền FPIC được định nghĩa như là một quá trình mang tính đặc thù về mặt văn hóa và địa phương mà theo đó các cộng đồng bị tác động tự mình có thể xác định các bước đi có liên quan. Chính vì vậy, không thể tạo ra một tài liệu hướng dẫn có thể áp dụng cho tất cả mọi người. Ấn phẩm này cung cấp cơ sở cho việc tập hợp các thông tin và tài liệu tập huấn chuyên sâu hơn có thể hướng tới các đối tượng cụ thể với ngôn ngữ thích hợp. Nó sẽ được sửa đổi và bổ sung thường xuyên cùng với sự tiến hóa của “các quy định của REDD+”.

Đã có sự thỏa thuận rộng rãi về các thành tố cần thiết của một quá trình FPIC để tôn trọng các quyền của các cộng đồng. Ấn phẩm này cung cấp tài liệu hướng dẫn cách xử lý các vấn đề mà những người đề xuất dự án hoặc xây dựng chính sách REDD+ cần trình bày với các nhóm người bị tác động để đảm bảo rằng quyền FPIC của họ được tôn trọng. Nó đặt mục tiêu xác định các thành tố của một quá trình để đạt được FPIC ở cấp cộng đồng và nhấn mạnh các lĩnh vực hiện đang được tranh luận và còn ẩn chứa nhiều điều chưa chắc chắn. Ấn phẩm này sẽ giúp người đọc làm quen với các tiêu chuẩn tự nguyện hoặc các quy định bắt buộc về FPIC cuối cùng sẽ được áp dụng cho REDD+ thông qua các quá trình quốc tế.

Do REDD+ thường được áp dụng tại các vùng rừng tương đối xa xôi hẻo lánh nơi mà nhiều người dân, kể cả thủ lĩnh của họ, những người bị tác động của

các chính sách và các hoạt động, có thể mù chữ hoặc không đọc thông viết thạo, với khả năng tiếp cận các phương tiện thông tin đại chúng rất hạn chế và bị cách ly với các các nguồn thông tin khác. Vì vậy, cần phải có những người đóng vai trò trung gian để tạo ra sự tiếp cận như vậy.

Trong khi chưa có các hướng dẫn chi tiết của từng quốc gia, hiện có các ví dụ về đàm phán các thỏa thuận dự án hạ tầng quy mô lớn, ví dụ như khai thác mỏ, xây các con đập, thăm dò và khai thác dầu khí. Các dự án này có những điểm khác biệt rất lớn so với REDD+, nhưng có thể bổ sung thông tin cần thiết để thúc đẩy các quá trình phù hợp với địa phương nhằm tôn trọng FPIC trong REDD+.

Cách thức xây dựng các chương trình REDD+ đang thay đổi rất nhanh và các tiêu chuẩn và văn bản hướng dẫn quốc gia và quốc tế chi phối REDD+ và tài chính của REDD+ cũng đang được hình thành có thể làm thay đổi bối cảnh nhìn nhận quyền FPIC. Rất có thể việc thẩm định liệu sự đồng thuận có được tìm kiếm và đạt được một cách Tự nguyện hay không, cùng với các giải pháp tuân thủ khác nhau, sẽ ngày càng cần thiết hơn, cùng với hàng loạt các chính sách đảm bảo an toàn về môi trường và xã hội. Chính vì vậy, yêu cầu đặt ra cho tất cả các bên liên quan ngày càng lớn hơn trong việc tìm hiểu và tuân thủ các quá trình hữu ích và được kiểm chứng cụ thể để có thể tôn trọng quyền FPIC của người dân bản địa và các cộng đồng địa phương trong việc lập các chương trình REDD+.

Do các yêu cầu FPIC trong các nỗ lực giảm thiểu tác động của biến đổi khí hậu vẫn đang được đàm phán ở cấp quốc tế, các nhà đề xuất các khuôn khổ REDD+ có quan tâm tới các tác động xã hội và môi trường rộng lớn hơn cần tham gia vào các cuộc tranh luận ở cấp quốc tế. Điều này sẽ giúp đạt thỏa thuận về các cơ chế có hiệu quả và có thể thích ứng với nhu cầu của tất cả các bên liên quan.

REDD+
và TẦM QUAN TRỌNG
CỦA FPIC

REDD+ VÀ TẦM QUAN TRỌNG CỦA FPIC

Ý tưởng cơ bản đằng sau REDD+ tưởng chừng như rất đơn giản – các nước sẽ được đền đáp cho việc cải thiện bảo vệ và quản lý rừng thông qua việc sử dụng lượng dự trữ carbon như là thước đo sự thành công. Tuy nhiên, thực tiễn lại rất phức tạp¹. Các cuộc đàm phán về khung pháp lý - quy định của REDD+, vẫn tiếp diễn. Thỏa thuận quốc tế về một khuôn khổ toàn diện cho giảm phát thải khí nhà kính toàn cầu có thể còn phải chờ đợi một số năm nữa, nhưng các hoạt động để chuẩn bị sẵn sàng thực thi REDD+ đã được triển khai với các dự án REDD+ đang được thiết kế và thực thi tại một loạt các nước khác nhau. Cách tiếp cận “vừa làm vừa học” có thể chứa đựng rủi ro, gây tác động tiêu cực tới các quyền của người dân bản địa và các cộng đồng địa phương.

Các dự án carbon lâm nghiệp cần xác định đường cơ sở phát thải khí nhà kính hiện tại do suy thoái rừng và mất rừng, hoặc từ các hoạt động được lập kế hoạch có thể gây phát thải từ suy thoái rừng và mất rừng trong vùng dự án. Để tạo ra tín chỉ carbon, dự án cần chứng tỏ được rằng các hoạt động của dự án đã làm giảm cường độ phát thải từ suy thoái rừng và mất rừng khi đối chiếu với đường cơ sở. Chênh lệch giữa hai mức độ phát thải được gọi là “sự bổ sung” của dự án.

Muốn đạt được sự bổ sung, cần phải có những thay đổi sử dụng rừng trong hiện tại và trong tương lai và điều này có thể có ý nghĩa rất to lớn đối với người sử dụng rừng, bao gồm cả người dân bản địa và các cộng đồng địa phương, là trọng tâm của tài liệu hướng dẫn này. Các thay đổi này có thể tác động tới các cách làm truyền thống như du canh, đốt rừng có kiểm soát để săn bắn và chăn thả gia súc và sử dụng gỗ và lâm sản khác phục vụ nhu cầu gia dụng hay để bán. Vì vậy, việc xây dựng chính sách REDD+, các dự án thí điểm và các vùng trình diễn có thể tác động trực tiếp rất đáng kể tới hàng trăm triệu người dân sống phụ thuộc vào rừng trong vùng Châu Á – Thái Bình Dương. Nó có thể gây tác động tiềm tàng không những tới sinh kế, phúc lợi và thu nhập của người dân, mà còn tới trật tự xã hội, sự đồng nhất và văn hóa của họ. Vì vậy, điều đặc biệt quan trọng là phải đảm bảo các nhu cầu, các quyền và các mối quan tâm của những người này được thừa nhận và giải quyết trong thiết kế và thực thi các dự án REDD+.

¹. Parker, C. et. al, 2009. Cuốn sách nhỏ về REDD+: Hướng dẫn cập nhật xây dựng các đề xuất của các tổ chức chính phủ và phi chính phủ về giảm phát thải từ mất rừng và suy thoái rừng, Oxford, UK. Có thể truy cập tại: [HYPERLINK "http://www.globalcanopy.org"](http://www.globalcanopy.org) www.globalcanopy.org

Sự xuất hiện của REDD+ đã làm nổi bật sự sao nhãng các nguyên tắc FPIC và nhấn mạnh việc tôn trọng FPIC trong thực tiễn ngành lâm nghiệp. Các nhà đề xuất dự án thường thể theo yêu cầu của các chủ thể là các tổ chức chính phủ và phi chính phủ (NGO) “đại diện” cho người dân bản địa và các cộng đồng địa phương và tiếp tục trên cơ sở này với mức độ tham gia ít hơn hoặc nhiều hơn vào quá trình đàm phán. Cách tiếp cận thực dụng này đã được ứng dụng do nhiều lý do, bao gồm:

- Sự phức tạp, thời gian và cả chi phí tiềm năng khi tiến hành quá trình tham vấn địa phương một cách có hiệu quả;
- Người dân bản địa và các cộng đồng địa phương có thể không nhận thức được rằng họ có quyền tham gia;
- Những người đề xuất dự án có thể không nhận thức được trách nhiệm nặng nề của họ là phải tìm kiếm sự đồng thuận; và
- Không thể biết chắc chắn những gì quá trình tham vấn rộng rãi và đồng thuận có thể gây ra.

Chương trình UN-REDD là một ngoại lệ đáng kể gần đây của xu hướng này². Tuy nhiên, FPIC trong bối cảnh REDD+ chứa đựng những thách thức khác biệt do sự tiến hóa tự nhiên, phạm vi và quy mô của các chương trình REDD+ và những khó khăn cố hữu trong việc “thông tin” cho người dân về các chi tiết rằng chỉ có số ít cán bộ dự án có thể có sự hiểu biết chắc chắn về chính mình.

Vì một số lý do khác nhau, sự tương tác giữa REDD+ với các cộng đồng sống phụ thuộc vào rừng không thể chỉ đơn giản là đàm phán về sự bồi hoàn tài chính. Các dự án REDD+ khác với cấu trúc của các dự án liên quan đến tài nguyên thiên nhiên phổ biến hơn do sản phẩm của chúng thường được đề cập như là “các tín chỉ carbon” là vô hình và không được hiểu biết một cách rộng rãi. Giá cả, tiêu chuẩn và tính ổn định của thị trường tín chỉ carbon rừng chưa được biết đến. Hiện nay, các quy định và chính sách đang được đồng thời xây dựng tại cấp quốc tế, quốc gia và cấp tiểu vùng của mỗi quốc gia. Hơn nữa, hầu hết tài nguyên rừng đã có chủ sở hữu, đã được sử dụng và do đó thị trường tín chỉ carbon từ các khu rừng này có ảnh hưởng qua lại với việc buôn bán lâm sản và sẽ tác động tới các quyền sử dụng và hưởng dụng hiện có. Điều đặc biệt nhất chính là sự mới lạ của REDD+ có thể gây ra những hiểu biết lệch lạc và mơ hồ tại các chủ thể của ngành lâm nghiệp, mặc dù các hoạt động thực tiễn thường sẽ dựa vào các kinh nghiệm có trước trong các lĩnh vực liên quan tới phát triển nông thôn và bảo tồn.

Các dự án REDD+ còn phức tạp hơn bởi câu hỏi ai “sở hữu” các quyền đối với rừng và carbon trong rừng. REDD+ đòi hỏi phải có sự đảm bảo quyền hưởng dụng, và vì vậy đặc biệt quan tâm tới vấn đề quyền hưởng dụng rừng mà trong đó thường có sự bất đồng giữa các cơ quan chính phủ và người dân bản địa và

² UN-REDD hiện đang tiến hành một quá trình thử nghiệm để tìm kiếm sự đồng thuận ở cấp thôn bản cho ý tưởng xây dựng chương trình REDD+ ở Indonesia và Việt Nam.

các cộng đồng địa phương trong toàn vùng Đông - Nam Châu Á. Với nỗ lực sử dụng lợi thế giá trị tài chính tiềm năng của rừng sống thông qua REDD+, chưa thể biết được liệu các chính phủ sẽ hành động ra sao. Liệu các chính phủ có cố gắng giải quyết những sự bất đồng này thông qua việc thừa nhận các quyền của người bản địa và các cộng đồng địa phương theo như yêu cầu của các công cụ pháp lý và luật pháp quốc tế hay không? Hay là các chính phủ sẽ cố gắng giữ nguyên sự kiểm soát của nhà nước đối với đất đai và carbon tồn lưu trên và trong đất? Trong trường hợp sau, sự mất khả năng tiếp cận rừng và sự cự tuyệt quyền chia sẻ lợi ích từ REDD+ sẽ gây ra các tác động lâu dài và rất khốc liệt đối với cuộc sống và khả năng sinh tồn của các cộng đồng địa phương.

Các chuyên gia pháp lý nói gì về an toàn quyền hưởng dụng rừng và REDD +

“Một số nước áp dụng các biện pháp để thu hút trực tiếp các cộng đồng người bản địa vào quá trình thông qua hợp đồng trực tiếp... Nhằm cung cấp một cơ sở pháp lý ổn định... mỗi nước cần có sự chắc chắn về các mối quan tâm đối với giấy chứng nhận quyền hưởng dụng hơn tất thảy những điều khác. Điều này cho thấy sự cần thiết phải đặt ra và hoàn chỉnh các quyền kháng cáo, quyền áp dụng luật tục và các cơ sở pháp lý khác để đảm bảo các lợi ích hợp pháp đối với đất đai”.

Trích từ: Baker và McKenzie; Covington và Burling LLP, 2009. Phân tích cơ sở các khuôn khổ luật pháp về REDD. Báo cáo chuẩn bị cho Nhóm carbon trên mặt đất và UN-REDD.

Có thể truy cập tại: www.terrestrialcarbon.org

Theo các công ước quốc tế, luật pháp quốc gia và các tiêu chuẩn tự nguyện của các ngành công nghiệp, các cộng đồng chịu tác động của REDD+ có các quyền - bao gồm cả quyền đưa ra hoặc từ chối sự đồng thuận đối với các hoạt động hiện trường hoặc những thay đổi chính sách và quản lý liên quan đến các dự án hoặc chương trình REDD+. Quyền FPIC đòi hỏi các chính phủ và những người đề xuất dự án phải đảm bảo rằng REDD+ được thực thi theo cách thức có thể tôn trọng đầy đủ các quyền của các cộng đồng bị tác động. Khi lưu ý tới các tác động tiêu cực về mặt xã hội từ một số dự án hấp thụ carbon thông qua trồng rừng, FPIC đã trở thành cơ sở nền tảng cho nhiều đòi hỏi của các nhóm người bản địa - cho dù các quyền về đất đai của người bản địa và cộng đồng địa phương có được thừa nhận ở cấp quốc gia hay không. Tại những nơi có sự phẫn nộ và bất đồng lớn, các tòa án quốc tế ngày càng chú trọng hơn tới yêu cầu phải có bằng chứng về sự tôn trọng quyền của người bản địa đối với FPIC³.

Mặc dù các dự án và các chính sách REDD+ có thể mang lại lợi ích cho các cộng đồng địa phương, có nhiều rủi ro tiềm ẩn đối với người bản địa và cộng đồng địa phương, bao gồm:

³ Weitzner, V.2009. Làm đẹp vùng phía Tây hoang dã - Tạo ra Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước được thông tin đầy đủ. Ghi chép phát biểu về Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ, Hiệp hội những người thăm dò và phát triển, Công ước hàng năm của Canada. Có thể truy cập tại: [HYPERLINK "http://www.nsi-ins.ca"](http://www.nsi-ins.ca)

- Vi phạm các quyền về đất đai theo luật tục và các biện pháp thừa hành pháp luật thô bạo. Điều này có thể làm mất khả năng tiếp cận rừng vì nhu cầu sinh tồn và tạo thu nhập, các xung đột về sử dụng đất và dùng bạo lực đuổi người dân ra khỏi rừng.
- Đặt người dân đứng ngoài cuộc thông qua các hoạt động khoanh vùng sử dụng đất mới. Các chính phủ có thể tiến hành các hoạt động này để tìm kiếm thu nhập từ carbon rừng cho nhà nước, đình trệ hoặc đảo ngược các xu hướng gần đây về chuyển giao quyền sở hữu rừng và trách nhiệm quản lý rừng cho các cộng đồng.
- Tách các quyền carbon rừng ra khỏi hoạt động quản lý rừng hoặc ra khỏi quyền sở hữu rừng và, bằng cách đó, cản trở quyền hợp pháp của các cộng đồng đối với lợi ích tài chính từ các dự án carbon rừng mới.
- Không có khả năng tham gia vào các hình thức chi trả tiền cho các dịch vụ hệ sinh thái (PES), bao gồm cả REDD+, do thiếu quyền sở hữu tài sản (đối với rừng và carbon rừng), thông tin và chi phí thực thi và giao dịch cao.
- Các hợp đồng lạm dụng quyền carbon. Điều này có thể đẩy các cộng đồng tới việc chấp nhận các điều kiện một cách vô thức và từ bỏ các quyền sử dụng đất, chịu trách nhiệm pháp lý về mất rừng, hoặc chấp nhận những khoản chi trả tiền thấp hơn giá trị chi phí cơ hội của quyền sử dụng rừng đã bị tước đoạt.
- Sự chiếm đoạt của bộ phận người có đặc quyền, đặc lợi (người trong cộng đồng hoặc đến từ ngoài cộng đồng) đối với các lợi ích mà REDD+ dự kiến mang lại do các hệ thống quản trị rừng yếu kém.
- Giảm sản xuất lương thực tại chỗ, gây rủi ro an ninh lương thực và làm cho nghèo đói trở nên gay gắt hơn⁴.

Ngoài những yêu cầu pháp lý, có những lý do thực tế để các nhà đề xuất dự án REDD+ phải tôn trọng quyền FPIC. Người dân bản địa và địa phương sẽ đóng vai trò to lớn trong việc quyết định thành công của dự án REDD+. Họ quyết định sự thành công của việc thực thi các hoạt động và chính sách của dự án, và vì vậy, là nhân tố quyết định việc đạt kết quả giảm phát thải. Họ cũng đóng vai trò trung tâm trong việc đánh giá sự tuân thủ các tiêu chuẩn xã hội hoặc các chính sách đảm bảo an toàn do các tổ chức chứng chỉ rừng thực hiện thay mặt cho các nhà đầu tư vào lĩnh vực kinh doanh tín chỉ carbon dựa vào rừng. Các đánh giá như vậy sẽ xác định hiệu lực và giá trị của các tín chỉ carbon được tạo ra. Đã có rất nhiều các ví dụ về sự thất bại của dự án khi những yếu kém về thủ tục có thể cản trở việc tìm kiếm sự đồng thuận được thông tin đầy đủ, đặc biệt là trong việc xây dựng các khu rừng đặc dụng và trong các dự án lớn⁵. Các vấn

4. Lawlor, K., và D. Huberman. 2009. Giảm phát thải do mất rừng và suy thoái rừng (REDD) và các quyền của con người. Chương 12 về các cách tiếp cận dựa trên các quyền: Khám phá các vấn đề và các cơ hội cho bảo tồn. Hiệu đính bởi J. Campese et al. IUCN and CIFOR, Bogor, Indonesia: 271. Có thể truy cập tại: www.cgiar.cifor.org

5. Brandon, K., và M. Wells. 2009. Các bài học cho REDD+ từ các khu rừng đặc dụng và các dự án bảo tồn và phát triển tổng hợp. Chương 19 về Nhận thức về REDD+: Các sự lựa chọn chính sách và chiến lược quốc gia. Hiệu đính bởi A. Angelsen. CIFOR, Bogor, Indonesia. Có thể truy cập tại: www.cgiar.cifor.org

đề này bao gồm: các quá trình nóng vội, có rất ít thời gian để nắm bắt đầy đủ các ý tưởng thường rất phức tạp và triển khai thực hiện; thông tin không đầy đủ hoặc không được chuyển tải một cách đúng đắn dẫn đến các sự hiểu biết khác nhau, hoặc xung đột với nhau; thiếu các nguồn lực cho hoạt động tăng cường năng lực; thiếu chính sách đảm bảo an toàn để có thể đảm bảo các quá trình thu hút các cộng đồng địa phương được hướng dẫn một cách đầy đủ.

Chi phí doanh nghiệp có thể phải gánh chịu nếu không đảm bảo sự đồng thuận

Mỏ Yanacocha của Newmont ở Peru là một trong những ví dụ được biết đến nhiều nhất về điều gì sẽ xảy ra nếu các cộng đồng không được tham vấn về dự án. Sự phản kháng của cộng đồng làm cho Newmont phải trả giá ước tính 1,69 tỷ USD do dự án bị chậm trễ, buộc công ty phải thỏa thuận không bao giờ khai thác mỏ ở Quilish, thiệt hại khoảng 2,23 tỷ USD. Hiển nhiên là công ty sau này đã đề nghị chính phủ rút giấy phép khai thác Quilish. Kinh nghiệm này đã tạo ra những thay đổi ở Newmont, và hiện nay họ đang tham gia vào một trong những quá trình thu hút các chủ thể rộng rãi nhất từ trước đến nay được thực hiện tại mỏ Akyem ở Ghana. Tại Đông - Nam Á, nhiều dự án hạ tầng quy mô lớn đã bị chậm trễ hoặc bị dừng hẳn do không huy động được cộng đồng.

Ở Thái lan, Lào và Campuchia các cộng đồng đã thành công trong việc không thừa nhận các dự án có thể gây thiệt hại cho kinh tế và sinh kế địa phương, dẫn đến những sự chậm trễ và những sự điều chỉnh thiết kế dự án.

Từ: Lehr, A., và G. Smith. 2010. *Thực thi đồng thuận dựa trên nguyên tắc Tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ với doanh nghiệp*. Foley Hoag LLP, Boston và Washington, DC.

Có thể truy cập tại: www.foleyhoag.com

Việc tôn trọng quyền FPIC không thể rút gọn vào một quá trình với các ô có thể "đánh dấu" là đã làm xong. Quyền của người bản địa có thể chấp thuận sự đồng thuận hoặc từ chối sự đồng thuận đối với các dự án phát triển có tác động tới lãnh địa của mình là một phần trong quyền tự quyết tập thể của họ. Quyền tự quyết này bao gồm cả quyền được xác định loại hình quá trình tham vấn nào và cách thức ra quyết định nào là phù hợp với họ. Chính vì vậy, một trong những giai đoạn đầu tiên của việc tôn trọng quyền FPIC là thỏa thuận với cộng đồng có liên quan về chính quá trình này. Do người dân bản địa và các cộng đồng địa phương có sự khác biệt rất lớn về lịch sử, thể chế và các cách tiếp cận quản lý tài nguyên, các quá trình mà họ sẽ thỏa thuận thực hiện cũng sẽ rất khác nhau.

FPIC là một quyền. Nó không phải là một quá trình bằng phẳng sẽ kết thúc bằng việc cộng đồng ký kết một thỏa thuận. Với việc thừa nhận quyền của người dân bản địa và các cộng đồng địa phương cần được nhìn nhận như là các chủ sở hữu và các nhà quản lý lãnh địa theo luật tục của họ, FPIC đảm bảo cho họ có tiếng nói quyết định trong mọi giai đoạn lập kế hoạch phát triển và thực thi các dự án có tác động tới họ. FPIC cần được hiểu như là một quyền đòi hỏi những người xây dựng dự án phải tiến hành một quá trình truyền thông liên tục với sự đồng thuận được tìm kiếm tại các thời điểm chính của quá trình.

Lâm nghiệp carbon không FPIC: Một trường hợp từ vùng núi Andes của Ecuador

Tại các vùng cao của Ecuador, các dự án hấp thụ carbon tự nguyện không có FPIC đã gây ra một loạt các tác động tiêu cực về xã hội, kinh tế và đời sống cho người dân bản địa và các cộng đồng địa phương tham gia các dự án này với sự tin cậy cao. Sau một số năm theo đuổi chu trình dự án, các cộng đồng than phiền rằng:

- Họ chưa bao giờ được các công ty lâm nghiệp carbon thông tin đầy đủ về chi trả rông mà họ có thể nhận được từ mỗi ha rừng;
- Họ không được thông tin về các rủi ro kinh tế - xã hội, các chi phí tiềm năng và trách nhiệm pháp lý của họ trong khuôn khổ dự án;
- Họ không được tham vấn về mục đích hoặc tính hợp lý của các tín chỉ carbon đã được xác nhận và làm thế nào để họ có thể tạo ra thu nhập;
- Họ không được nghe về các quy định xử phạt trước khi các thành viên cộng đồng và thủ lĩnh cộng đồng ký văn bản thỏa thuận hợp đồng dài hạn;
- Họ là nạn nhân của những sự xuyên tạc hoặc lạm dụng các nguyên tắc của chính họ về FPIC;
- Họ phải gánh chịu thiệt hại mất nguồn thu nhập kinh tế từ đất cộng đồng được sử dụng cho chăn thả gia súc do phải dành đất cho dự án;
- Họ phải sử dụng khá nhiều tiền từ các khoản được chi trả khiếm tốn theo dự án cho các chuyên gia từ bên ngoài thực hiện các công việc mang tính kỹ thuật như quy định cụ thể trong hợp đồng;
- Họ bị chậm trễ kéo dài trong việc chi trả tiền mặc dù hoàn thành công việc đúng hạn và theo đúng hợp đồng;
- Trong hầu hết các trường hợp, họ không nhận được mức thu nhập và việc làm như đã hứa hẹn;
- Trong một số trường hợp, cuộc sống của họ trở nên tồi tệ hơn và họ sa vào nợ nần khi phải trả tiền phạt theo hợp đồng do không thể thực hiện trách nhiệm như đã cam kết (ví dụ hỏa hoạn gây thiệt hại cho rừng trồng);
- Họ phải chấp nhận chế tài nộp phạt với số tiền lớn theo các điều khoản về xử phạt của hợp đồng;
- Họ rơi vào hoàn cảnh nợ nần trong nhiều trường hợp do các sai sót trong tính toán và phải trả tiền quá nhiều cho một số công trình lâm nghiệp sau đó phải tu sửa lại;
- Họ phải gánh chịu hầu hết các chi phí không thấy trước cho các hoạt động (ví dụ như thay thế các cây giống bị chết);
- Trong một trường hợp, họ bị đe dọa (với nội dung không đúng) rằng đất đai của cha ông họ để lại có thể bị tịch thu một cách bắt buộc như là một hình thức xử phạt do họ không thể thực hiện được các hoạt động lâm nghiệp như quy định tại hợp đồng;
- Họ đã khiếu nại và nêu các câu hỏi về chi phí của công ty và báo cáo thường nhật bị các quan chức của công ty bác bỏ.

Nguồn: Granda, P., 2005. *Trồng rừng hấp thụ carbon tại Ecuadorian Andes: Tác dụng của dự án trồng rừng thuần loài Dutch FACE- PROFOR tới các cộng đồng bản địa và nông dân*. Loạt WRM về rừng trồng Số.1.WRM, Montevideo. Có thể truy cập tại: www.wrm.org.uy

HƯỚNG DẪN THAM KHẢO NHANH

HƯỚNG DẪN THAM KHẢO NHANH

Giới hạn trong một số câu hỏi cơ bản, phần này cung cấp một sự nhìn nhận tổng quan về quyền FPIC, bao gồm cả xuất xứ và sự tiến hóa của ý tưởng; khung pháp lý xung quanh FPIC; và phác họa quá trình cơ bản cần thiết để đạt được FPIC..

Sự Đồng thuận dựa trên nguyên tắc Tự nguyện, Trước và được Thông tin đầy đủ là gì?

Bản chất quan hệ qua lại của các thành tố tự nguyện, trước, được thông tin đầy đủ, và sự đồng thuận đặt ra những thách thức trong việc hình thành sự hiểu biết chung về FPIC. Điều này một phần là bởi FPIC bao gồm một tập hợp các quá trình và các thành quả, cũng như yêu cầu FPIC phải được thực hiện tại các thời điểm cụ thể của một hoạt động được đề xuất.

Trước khi cố gắng tách biệt và miêu tả các yếu tố của FPIC, sẽ là hữu ích nếu xác định cái gì không thuộc về FPIC. FPIC không phải là phương pháp sự tham gia, không phải là các cuộc đàm phán và cũng không phải là tham vấn. Ngược lại, những điều này là các phương tiện thông qua đó có thể đạt được FPIC.

FPIC có thể được miêu tả như là việc hình thành các điều kiện mà theo đó người dân có thể thực hành các quyền cơ bản của mình trong đàm phán về các điều kiện của các chính sách, chương trình và hoạt động được sắp đặt từ bên ngoài, có tác động trực tiếp tới sinh kế hoặc cuộc sống của họ và từ đó có thể đưa ra sự đồng thuận hay rút lại sự đồng thuận đối với các chính sách, chương trình và hoạt động này.

Như vậy, quyền FPIC có thể được nhìn nhận như là một hợp phần bổ sung cho bất kỳ một quá trình tham vấn nào có hiệu quả và đang được tiếp tục, hoặc như là một sự mở rộng của các chiến lược thu hút cộng đồng một cách hợp lý. Quá trình thay đổi càng có nhiều sự tham gia thì càng cần ít hơn đầu tư và thời gian để đảm bảo "sự đồng thuận" do các cộng đồng đã có thể xác định một cách tích cực các quá trình và thành quả của một sự thay đổi được đề xuất.

Tài liệu thường được tham chiếu để tóm tắt FPIC là văn bản được thông qua tại Kỳ họp thứ IV, năm 2005, của Diễn đàn thường trực của Liên hiệp quốc về các vấn đề người bản địa (UNPFII).

Các thành tố của sự Đồng thuận dựa trên nguyên tắc Tự nguyện, Trước và được Thông tin đầy đủ.

- **Tự nguyện** hàm ý là không có sự ép buộc, dọa dẫm hoặc thao túng;
- **Trước** có nghĩa là sự đồng thuận được tìm kiếm với thời gian đầy đủ trước khi ủy quyền hoặc khởi động các hoạt động và tôn trọng yêu cầu thời gian cho tham vấn với người bản địa/các quá trình đồng thuận;
- **Được thông tin đầy đủ** - nghĩa là thông tin được cung cấp bao hàm (ít nhất) là các khía cạnh sau đây:
 - a. Bản chất, quy mô, các bước, khả năng thay đổi và khuôn khổ của dự án và hoạt động được đề xuất;
 - b. Lý do/mục đích của dự án hoặc hoạt động;
 - c. Thời hạn của dự án/hoạt động;
 - d. Vị trí của các vùng sẽ bị tác động;
 - e. Đánh giá sơ bộ về các tác động có thể xảy ra về kinh tế, xã hội, văn hóa và môi trường, bao gồm cả các rủi ro tiềm tàng và sự chia sẻ công bằng và thỏa đáng lợi ích trong bối cảnh tôn trọng nguyên tắc phòng ngừa;
 - f. Nhân sự có thể sẽ được huy động tham gia thực thi dự án (bao gồm cả người dân bản địa, cán bộ từ khu vực tư nhân, các cơ quan nghiên cứu, các công chức chính phủ và nhân sự khác); và
 - g. Các quy trình mà dự án có thể thừa kế.
- **Sự đồng thuận**
 - Tham vấn và sự tham gia là những hợp phần cốt lõi của quá trình đồng thuận. Tham vấn cần được thực hiện với sự tin cậy cao. Các bên cần hình thành đối thoại cho phép tìm kiếm các giải pháp phù hợp trong không khí tôn trọng và tin cậy lẫn nhau và có sự tham gia đầy đủ và bình đẳng. Tham vấn đòi hỏi phải có thời gian và hệ thống có hiệu quả để các bên có mối quan tâm có thể giao tiếp với nhau. Người dân bản địa cần được tham gia thông qua những người đại diện được họ lựa chọn tự do, theo luật tục hoặc thông qua các thể chế khác. Việc lồng ghép các vấn đề về giới và sự tham gia của phụ nữ bản địa là rất quan trọng, cũng như sự tham gia của trẻ em và thanh niên một cách thích hợp. Quá trình này có thể bao gồm sự lựa chọn từ chối đồng thuận. Sự đồng thuận với bất kỳ một thỏa thuận nào cũng cần được diễn giải sao cho người dân bản địa có thể hiểu biết một cách thỏa đáng.
 - *Nguồn: Diễn đàn thường trực của Liên Hiệp Quốc về người bản địa (UNPFII), 2005. Báo cáo của Hội thảo quốc tế về các Phương pháp luận liên quan đến Đồng thuận dựa trên nguyên tắc Tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ và người dân bản địa. Tài liệu E/C.19/2005/3, đệ trình Kỳ họp thứ IV của UNPFII, 16-17 tháng 5. Có thể truy cập tại: www.un.org*

Các diễn giải khác thông qua các tài liệu về FPIC thường dựa nhiều vào văn bản này, đặt các nội dung ở các vị trí khác nhau theo mỗi yếu tố. Yêu cầu phải có đủ thời gian để thúc đẩy hiểu biết và tiến tới sự đồng thuận xuyên suốt tất cả các yếu tố. Các yêu cầu bổ sung bao gồm người dân cần được thông tin đầy đủ theo cách hoàn toàn không bị ép buộc, có đủ thời gian trước khi bắt đầu bất kỳ một giai đoạn nào của hoạt động dự án và người dân cần hiểu biết một cách chính xác họ sẽ đồng thuận với cái gì.

Quyền FPIC đã xuất hiện như thế nào?

Được hình thành ban đầu trong bối cảnh các quyền của người bản địa, FPIC ngày càng gắn liền với quyền của người dân đối với đất đai và lãnh địa của

mình dựa trên sự gắn kết theo luật tục và lịch sử⁶.

Trọng tâm của FPIC đã vượt ra khỏi mối quan ngại rằng nhiều người dân bản địa, đặc biệt là tại các vùng nông thôn, thiếu quyền lực chính trị và, vì vậy, các lợi ích của họ không được quan tâm khi các thể chế quốc tế, các chính phủ và các nhà đầu tư tư nhân ra quyết định về sử dụng tài nguyên mà người bản địa có quyền rất mạnh mẽ. Về mặt lý thuyết, sự tôn trọng quyền FPIC có thể áp dụng cho bất kỳ chính sách hoặc dự án nào có tác động tới cuộc sống của các cộng đồng này. Tuy nhiên, trong thực tiễn, FPIC thường được sử dụng rộng rãi cho các ngành kinh tế sử dụng đất đai và tài nguyên mà người dân địa phương có thể sở hữu hoặc sử dụng: khai thác mỏ, lâm nghiệp và phát triển rừng trồng. Sự thay đổi của mối quan ngại về quyền FPIC xuất phát từ sự thừa nhận ngày càng tăng quyền tự quyết của người bản địa và ghi nhận lịch sử phân biệt đối xử và chiếm đoạt đất đai mà họ có theo luật tục hoặc do tổ tiên để lại.

Tại sao REDD+ cần đến FPIC?

Có sự thừa nhận ngày càng tăng rằng nếu muốn các dự án và chương trình REDD+ nhận được sự tin cậy của địa phương thì đàm phán về các thỏa thuận lâu dài về sử dụng tài nguyên cần thừa nhận các quyền của người bản địa và của các cộng đồng địa phương phụ thuộc vào một vùng rừng cụ thể để có sinh kế. Nếu không làm như vậy có thể dẫn tới xung đột hoặc các thành quả được chia sẻ bất bình đẳng tại những nơi mà các hoạt động tạo sinh kế đã được hình thành từ trước và khả năng tiếp cận tài nguyên bị chối bỏ. Chính vì vậy, việc xác định ai có các quyền đối với đất mảnh đất nào là một bước đi rất quan trọng trong việc thúc đẩy quá trình tôn trọng quyền của cộng đồng đối với FPIC.

Tuy nhiên, cần phải thừa nhận rằng các quyền đối với đất đai và tài nguyên chưa phải là sự đảm bảo rằng họ sẽ được tôn trọng. Đặc biệt là trong trường hợp khi áp lực từ bên ngoài đối với việc khai thác các loại tài nguyên này được giải thích theo các cách có thể thông tin sai lệch hoặc làm cho người dân địa phương hiểu sai một cách cố ý hoặc vì lý do khác. Cần có môi trường đặc biệt lành mạnh để đảm bảo nhận thức được các quyền này theo tinh thần FPIC. Cơ sở pháp lý cho việc xác định các quyền sẽ được thảo luận tiếp theo trong phần về Thành tố 1 dưới đây và sự thu hút trên thực tế các chủ thể vào quá trình xác định các quyền này được thảo luận tại phần trình bày về Thành tố 4.

Một phần của động lực thúc đẩy việc đảm bảo FPIC được tôn trọng như là một yêu cầu cho các cơ chế REDD+ là trao cho người nắm quyền khả năng bác bỏ các hoạt động hoặc chính sách REDD+ trên cơ sở "những đòi hỏi không thỏa đáng". Đặc biệt là các chính phủ có thể chịu trách nhiệm biện minh cho các chính sách bất bình đẳng như là một phần các chiến lược REDD+ quốc gia bằng việc viện dẫn "lợi ích quốc gia". Các quá trình tôn trọng quyền FPIC cần đảm bảo rằng các mối quan tâm cụ thể của các nhóm người bị tác động trực tiếp được đáp ứng thông qua việc tìm kiếm sự đồng thuận của họ trước khi những lợi ích chung và chưa rõ ràng có thể được viện dẫn. Tuy nhiên, trong bối cảnh của FPIC, sự đồng thuận không có nghĩa là cần phải có sự thỏa thuận của từng cá nhân. Ngược lại, sự đồng thuận được dựa trên những cân nhắc tập thể đạt được thông qua các quá trình đối thoại, tính toán và thỏa thuận theo luật tục. Các văn bản luật pháp và các công cụ khác nhau làm

⁶ Colchester, M., và M.F.Ferrari. Năm 2007. *Làm cho Đồng thuận dựa trên nguyên tắc Tự nguyện, Trước và Được thông tin đầy đủ FPIC vận hành: Thách thức và triển vọng cho người dân bản địa*. Chương trình Con người và Rừng, Moreton-in-Marsh, Vương quốc Anh. Có thể truy cập tại: www.forestpeoples.org

cơ sở củng cố FPIC được thảo luận trong phần đầu dưới đây và phạm vi quyền FPIC được thảo luận ở phần hai.

Khi nào một dự án cần tôn trọng quyền FPIC?

Sự đồng thuận không phải là quá trình chỉ diễn ra một lần cấp phép về mặt xã hội một cách vô thời hạn cho một sự phát triển. Ngược lại, đây là một phần của quá trình có thể tái diễn, được những người dân bản địa khác nhau miêu tả như là “sự đồng thuận sống động” đòi hỏi phải có sự giám sát, duy trì và tái khẳng định liên tục qua các giai đoạn khác nhau của dự án. Cũng như vậy, các quyết định từ chối sự đồng thuận không nhất thiết phải bị ràng buộc vĩnh viễn và còn có thể được chủ nhân của các quyền xem xét lại một khi tình hình thay đổi, hoặc trở nên thuận lợi hơn. Ví dụ như các cộng đồng có thể quyết định lựa chọn các dự án phát triển khác nhau một khi được biết nhiều hơn về các tác động và lợi ích mà các dự án này có thể mang lại.

Tôn trọng quyền FPIC

“Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ” không nên hiểu như là công việc chỉ làm một lần, chỉ là bỏ phiếu “có – không” hay chỉ là quyền phủ quyết của một cá nhân hay một nhóm người. Ngược lại, đây là một quá trình mà qua đó người dân bản địa, các cộng đồng địa phương, chính phủ và các công ty có thể cùng đạt được các thỏa thuận tại một diễn đàn có thể tạo lợi thế đầy đủ cho các cộng đồng bị tác động đàm phán về các điều kiện mà theo đó họ có thể khiếu kiện và đạt được kết quả là làm cho cuộc sống của cộng đồng sẽ được cải thiện một cách rõ ràng. Các công ty phải có sự chào hàng đủ hấp dẫn để các cộng đồng chủ nhân thực sự mong muốn dự án sẽ được thực hiện và đàm phán các thỏa thuận về việc dự án sẽ được thực hiện ra sao và, bằng cách đó, trao cho công ty “giấy phép xã hội” để vận hành hoạt động”.

Nguồn: Salim, E. 2003. *Tạo ra sự cân bằng tốt hơn: Báo cáo cuối cùng của tạp chí Công nghiệp khai khoáng*. Tạp chí công nghiệp khai khoáng, Jakarta và Washington, DC.

Có thể truy cập tại: www.worldbank.org

Cơ chế pháp lý nào ràng buộc REDD+ tôn trọng quyền FPIC?

Trong khi tư tưởng của FPIC vẫn đang trong quá trình tiến hóa, thì các yếu tố của nó đã được thừa nhận bởi một loạt các thỏa thuận và công cụ quốc tế. Dưới đây xin tóm tắt quan điểm của các văn bản thỏa thuận và công cụ quốc tế này. Thông tin chi tiết xin tham khảo Phụ lục 1.

- Tuyên ngôn của Liên hiệp quốc về quyền của người bản địa (UNDRIP) miêu tả đầy đủ nhất về FPIC và đề cập rõ ràng các nghĩa vụ của các quốc gia liên quan đến các quyền của người bản địa, bao gồm cả quyền sở hữu và sử dụng các lãnh địa truyền thống của mình.
- Công ước của Tổ chức lao động quốc tế số 169 đảm bảo các quyền của người bản địa đối với đất đai của họ và quyền của họ được tham gia vào bất kỳ quyết định nào tác động đến tài nguyên và sinh kế của họ.
- Công ước về Đa dạng sinh học thừa nhận kiến thức của người bản địa chỉ có thể được sử dụng với sự phê duyệt trước và yêu cầu các chính phủ của các nước bảo vệ văn hóa bản địa và người dân bản địa.

- Công ước khung của Liên hiệp quốc về Biến đổi khí hậu (UNFCCC) đề cập đến UNDRIP trong Phụ lục 1 của quyết định của Hội nghị các bên 16 – Thỏa thuận Cancun. Phụ lục này chi tiết hóa các chính sách an toàn mà các nước cần xúc tiến khi triển khai các hoạt động trong khuôn khổ REDD+. Với việc lưu ý rằng Công ước UNDRIP đã được Đại hội đồng của Liên hiệp quốc thông qua, văn bản này diễn giải (nhưng không cụ thể hóa) rằng các nghĩa vụ liên quan đến FPIC như được trình bày trong UNDRIP còn được áp dụng trong bối cảnh của REDD+. Tuy nhiên, các chính sách an toàn cũng đòi hỏi các hoạt động REDD+ phải được thực thi với “sự tham gia đầy đủ và có hiệu quả của người dân bản địa và các cộng đồng địa phương”. Để thực hiện các nghĩa vụ này, cần phải tôn trọng FPIC.

- UN-REDD với lời lẽ mạnh mẽ và cam kết rõ ràng về việc tuân thủ các nguyên tắc của UNDRIP và FPIC được đưa vào văn bản hướng dẫn do Chương trình thông qua.

- Quỹ Đối tác carbon lâm nghiệp (FCPF) và Chương trình đầu tư lâm nghiệp (FIP) của Ngân hàng thế giới đều đề cập đến “Tham vấn Tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ”, nhưng không đảm bảo quyền của các cộng đồng rút lại đồng thuận về các dự án phát triển đã được đề xuất.

- Các tiêu chuẩn thị trường carbon tự nguyện (VCS). VCS tham khảo “tham vấn cộng đồng”, nhưng không đề cập đến FPIC. Mặt khác, Các tiêu chuẩn Khí hậu, Cộng đồng, Đa dạng sinh học (CCB) đòi hỏi phải tài liệu hóa quá trình tôn trọng quyền FPIC của người bản địa và các cộng đồng địa phương do các quyền của các chủ thể này có thể bị dự án tác động.

- Các tiêu chuẩn môi trường và xã hội của REDD+. Văn bản này được thiết kế để áp dụng cho các chương trình REDD+ ở cấp quốc gia và cấp vùng, chứ không phải là các dự án. Các tiêu chuẩn này đòi hỏi một cách rõ ràng sự tuân thủ FPIC cho người dân bản địa và các cộng đồng địa phương. Các tiêu chuẩn này là kết quả của một quá trình cộng tác do các tổ chức xã hội dân sự phía Nam chủ trì và được sự hỗ trợ của CARE Quốc tế và Liên minh Khí hậu, Cộng đồng và Đa dạng sinh học⁷.

Ở cấp quốc gia và cấp vùng, mặc dù luật pháp và các quy định không đề cập đến FPIC một cách rõ ràng, thường vẫn có các công cụ pháp lý liên quan đến nhân quyền, quyền thông tin, đánh giá tác động môi trường và các quy định khác bao hàm sự cần thiết phải tôn trọng quyền FPIC của các cộng đồng.

Quá trình tôn trọng quyền FPIC bao gồm những gì?

Những điểm tóm tắt sau đây cần được xem xét trong việc thiết kế một quá trình thiết thực để có được FPIC trong bối cảnh của REDD+. Quá trình này xoay quanh ba cấp độ của sự đồng thuận:

- Đồng thuận để thảo luận về ý tưởng cho một dự án REDD+ sẽ ảnh hưởng đến rừng cộng đồng,
- Đồng thuận để tham gia trong việc xây dựng một kế hoạch chi tiết cho một dự án, và
- Đồng thuận để thực thi dự án.

Quá trình dẫn đến mỗi cấp độ của sự thỏa thuận yêu cầu những cuộc điều tra, phân tích và đàm phán ngày càng thận trọng hơn.

7. Truy cập trang www.climate-standards.org để tải về các Tiêu chuẩn về Xã hội và Môi trường của REDD +

Tự nguyện

Tham vấn hoặc đàm phán diễn ra tại một địa điểm, thời gian mà hai bên thỏa thuận và không có mặt các đối tượng mà bất kỳ bên tham gia nào cho rằng sự hiện diện của họ ảnh hưởng đến tính tự nguyện;

- Những người đề xuất dự án (các nhà phát triển) thể hiện một cách rõ ràng cam kết của họ không tiến hành các hoạt động khi không có sự đồng thuận tại tất cả các giai đoạn xây dựng và thực thi các dự án REDD+ và FPIC đang được tìm kiếm;
- Chủ nhân của các quyền đã được thông báo về quyền của họ được nói không và được đàm phán các điều kiện;
- Chủ nhân của các quyền được cung cấp đủ thời gian để xem xét các thông tin đã được cung cấp và để thực hiện các quy trình ra quyết định đã được thỏa thuận một cách cẩn trọng (mặc dù họ cũng nên tôn trọng thời hạn đã thỏa thuận);
- Những người thúc đẩy viên bên ngoài hoặc những người hỗ trợ xây dựng dự án có thể làm việc một cách có thẩm quyền và giữ thái độ trung lập một cách thỏa đáng đối với thành quả của các quá trình đạt đồng thuận (ghi nhận quan tâm của họ, tiết lộ nguồn kinh phí của họ, .v.v.);
- Một quá trình thẩm định độc lập xác nhận rằng quá trình không bị ảnh hưởng không đáng có;
- Trong trường hợp các cuộc đàm phán bị phá vỡ, có thể tiếp cận sự trợ giúp của bên thứ ba – hỗ trợ pháp lý hoặc các hình thức khác - để cung cấp các nguồn bổ sung thông tin, làm trung gian giải quyết, hoặc tăng cường vị thế của người nắm giữ các quyền; và
- Khi sự đồng thuận không được đưa ra, thời hạn mà sự đồng thuận có thể được tìm kiếm, hoặc đưa ra lại sẽ được các bên cùng thỏa thuận cùng với các điều kiện mà theo đó sự đồng thuận trở lại có thể xảy ra.

Trước

- Sự đồng thuận được tìm kiếm ngay từ đầu tại các giai đoạn xác định/tìm kiếm ý tưởng dự án. Sự đồng thuận từ cộng đồng cũng cần được tìm kiếm khi các cơ quan chính quyền, cả ở cấp trung ương và cấp vùng đang xây dựng các chương trình REDD; và
- Sự đồng thuận được tìm kiếm và duy trì tại các thời điểm được thỏa thuận khác nhau trong quá trình xây dựng dự án REDD+ trước khi chuyển sang giai đoạn tiếp theo.

Được thông tin đầy đủ

Ai được cung cấp thông tin và cung cấp như thế nào?

- Cộng đồng ở mức độ rộng lớn (bao gồm cả thanh niên, phụ nữ và các nhóm dễ bị tổn thương) được cung cấp thông tin về tất cả các khía cạnh phát triển dự án;
- Mọi thông tin được diễn đạt bằng ngôn ngữ địa phương và được chuyển tải bằng cách thức phù hợp với nhu cầu tiếp nhận của cộng đồng (bao gồm cả thời gian, địa điểm, hỗ trợ ...). Các cuộc họp giữa người đề xuất dự án và cộng đồng cần được thực hiện bằng ngôn ngữ địa phương;
- Thông tin liên lạc trực tiếp (các cuộc họp mặt đối mặt và các phương pháp sáng tạo và tương tác khác) nên được coi là phương pháp thông tin mặc nhiên, trừ khi cộng đồng có trình độ văn hóa rất cao;
- Tất cả các thông tin cần được phổ biến càng rộng rãi càng tốt từ những người đề xuất dự án – không chấp nhận sự chuyển tải thông tin từ các nhà lãnh đạo hoặc từ những người lớn tuổi;

- Các chiến lược phổ biến thông tin được cung cấp đủ các nguồn lực - tài chính, nhân lực và thời gian hợp lý - để tạo điều kiện cho sự hiểu biết đầy đủ;
- Sự hiểu biết của chủ nhân các quyền về nội dung kỹ thuật của thông tin và các thỏa thuận đã đạt được có thể cần phải được đánh giá và tăng cường khi cần; và
- Hiệu quả của các phương pháp truyền thông cần được tiếp tục đánh giá và định kỳ kiểm chứng một cách độc lập.

Thông tin về quyền đồng thuận:

- Thông tin về quyền đồng thuận (FPIC); khi nào và đồng thuận về cái gì (các giai đoạn), và làm thế nào để quá trình đồng thuận được quyết định bởi người dân bản địa và cộng đồng địa phương được phổ biến và hiểu biết rộng rãi ở cấp địa phương;
- Những người đề xuất REDD+ có thiện chí dừng các hoạt động tại các thời điểm nhất định trong quá trình thực thi dự án;
- Cần công khai quy trình đã được sử dụng để hướng dẫn đạt được sự đồng thuận cũng như các chi tiết của thỏa thuận bằng các cách làm người dân có thể tiếp cận được (bằng văn bản, phương tiện nghe nhìn, video, .v.v.);
- Có một cơ chế khiếu nại và quyền được trợ giúp pháp lý liên quan đến quy trình đồng thuận khi cần. Thông tin về dịch vụ pháp lý và những chi phí cộng đồng để có được các dịch vụ pháp lý như vậy cần được những người đề xuất dự án cung cấp.

Thông tin về các dự án REDD+:

- Giải quyết hài hòa những ảnh hưởng tiêu cực và tích cực có thể phát sinh được cả hai bên xác định, bao gồm cả chi phí cơ hội và chi phí trực tiếp;
- Các phương án thay thế cho dự án và các thành quả có thể đạt được theo các kịch bản khác nhau được đề xuất;
- Cộng đồng và những người đề xuất dự án nhận được cập nhật về các quyền hợp pháp của họ liên quan đến các khía cạnh của dự án đã được đề xuất theo diễn biến cụ thể của các khía cạnh này;
- Chủ nhân của các quyền tham gia vào tất cả các giai đoạn xây dựng dự án, đặc biệt là đánh giá tác động môi trường và xã hội; và
- Tham gia vào việc theo dõi các vấn đề liên quan đến thực thi dự án để cung cấp thông tin về thực tế cơ bản đang diễn ra (không chỉ là thu thập dữ liệu phải trả tiền để có được).

Sự đồng thuận

Các nguyên tắc của sự đồng thuận bao gồm:

- Sự tham gia và tham vấn để thông tin đều không đồng nghĩa với sự đồng thuận. Đây chỉ là phương tiện cần thiết để có sự đồng thuận;
- Cần có các mức độ tăng cường năng lực khác nhau tùy theo kết quả của các hoạt động tăng cường năng lực đã thực hiện trước đây và hiện nay để ra các quyết định với những tác động rộng rãi tới toàn bộ cộng đồng;
- Quá trình đồng thuận phải được cộng đồng và những người đề xuất dự án đồng ý và tôn trọng; và
- Chủ nhân của các quyền sẽ hình thành quy trình và thể chế theo mong muốn của mình để ra các quyết định về REDD+. Tuy nhiên, các tiêu chuẩn tối thiểu về tính đại diện sẽ được xác định.

Ai đưa ra sự đồng thuận?

Xác định chủ nhân của các quyền để tham gia vào các cuộc đàm phán giữa các cộng đồng khác nhau sống dựa vào rừng trong cùng một khu vực địa lý (lập bản đồ có sự tham gia).

- Thừa nhận quyền của người dân bản địa và cả người không phải là bản địa như là cách làm tốt và để giảm thiểu khả năng xung đột tiềm tàng trong tương lai.

- Khi có nhiều nhóm bị tác động với các khiếu kiện khác nhau về đất đai, cần phải xem xét liệu có cần thiết lập một hệ thống với các quyền khác biệt hay không. Có thể cần phải phân tầng FPIC, bắt đầu với những đòi hỏi được thừa nhận nhiều nhất về luật tục và được hỗ trợ về mặt pháp lý (đồng thuận) tiếp đến những đòi hỏi về lợi ích, chứ không phải là các quyền (được tham vấn).

Việc xác định các thể chế trong những cộng đồng sống dựa vào rừng có thể tham gia vào các cuộc đàm phán (phân tích thể chế có sự tham gia) đòi hỏi phải:

- Xác định các thể chế được các cộng đồng địa phương và người bản địa mong muốn lựa chọn cho việc ra quyết định cho các dự án REDD+. Có thể là một thể chế đang tồn tại (truyền thống hoặc chính thức, như hội đồng thôn bản đã được nhà nước chấp thuận), hoặc một tổ chức đặc biệt được thành lập để đáp ứng kỳ vọng về sự đại diện đầy đủ và yêu cầu trình độ ngày càng cần cho việc ra quyết định về REDD+. Điều quan trọng là cộng đồng tự quyết định, chứ không phải là chỉ tuân thủ một thể chế ra quyết định đã được xác định từ trước.

- Đánh giá định kỳ của cộng đồng về thực thể ra quyết định được lựa chọn của mình và quy trình đáp ứng các nhu cầu phát sinh, bao gồm cả việc xác định các nhu cầu xây dựng năng lực để tăng cường thực thể này. Liệu phụ nữ, thanh niên, những nhóm thiệt thòi khác (được xác định bởi nhóm chủ nhân của các quyền) có cho rằng họ đã được đại diện bởi các thể chế và các quy trình ra quyết định hiện tại hay chưa?

- Bảo đảm rằng các thể chế ra quyết định thực hiện chức năng liên theo đúng kỳ vọng của cộng đồng rộng lớn hơn.

- Trong trường hợp xây dựng chính sách có ảnh hưởng đến đông đảo người dân bản địa và các cộng đồng địa phương, như xây dựng các quy định và văn bản luật pháp ở cấp tỉnh hoặc cấp quốc gia, không thể tìm kiếm hoặc dành được sự đồng thuận từ mỗi cộng đồng. Trên thực tế, các cơ quan của chính phủ nên tham khảo ý kiến rộng rãi với các đại diện của các mạng lưới và các hiệp hội của cộng đồng địa phương và người dân bản địa dựa trên một lịch trình rõ ràng và được lập lại. Ví dụ, các dự thảo chính sách phát triển được xây dựng dựa trên sự tham khảo ý kiến ban đầu và được trình bày cho các đại diện của cộng đồng để xem xét và đồng thuận. Cần có đủ thời gian và sự hỗ trợ cần thiết để các đại diện cộng đồng có thể tham khảo ý kiến trong khuôn khổ mạng lưới và hiệp hội của mình.

Sự đồng thuận được đưa ra như thế nào?

- Xác định các thủ tục, quy trình được cộng đồng mong muốn lựa chọn để đạt được sự đồng thuận và hình thức thực tế của nó (hiện có hoặc được sửa đổi), bao gồm những gì tạo có thể tạo ra sự đồng thuận cho một nhóm chủ nhân của các quyền nhất định;

- Có các mức độ khác nhau của sự đồng thuận hay không? Hình thức đồng thuận và những người đưa ra sự đồng thuận có thể khác nhau tùy thuộc vào giai đoạn tham gia. Có thể cần phải tìm kiếm cơ sở đồng thuận rộng lớn hơn, sự đồng thuận của cộng đồng đại diện ở các giai đoạn chia sẻ lợi ích/thỏa thuận thay đổi sử dụng đất;

- Xác định hình thức của sự đồng thuận. Có thể cần có yêu cầu sự đồng thuận bằng văn bản để đáp ứng nhu cầu tài liệu hóa, nhưng có thể không phải là hình thức thích hợp nhất về văn hóa. Điều này sẽ cần phải được các bên cùng thỏa thuận;

- Mức độ chi tiết và mẫu xác định cụ thể những gì cần được đồng thuận cần phải được thỏa thuận; và

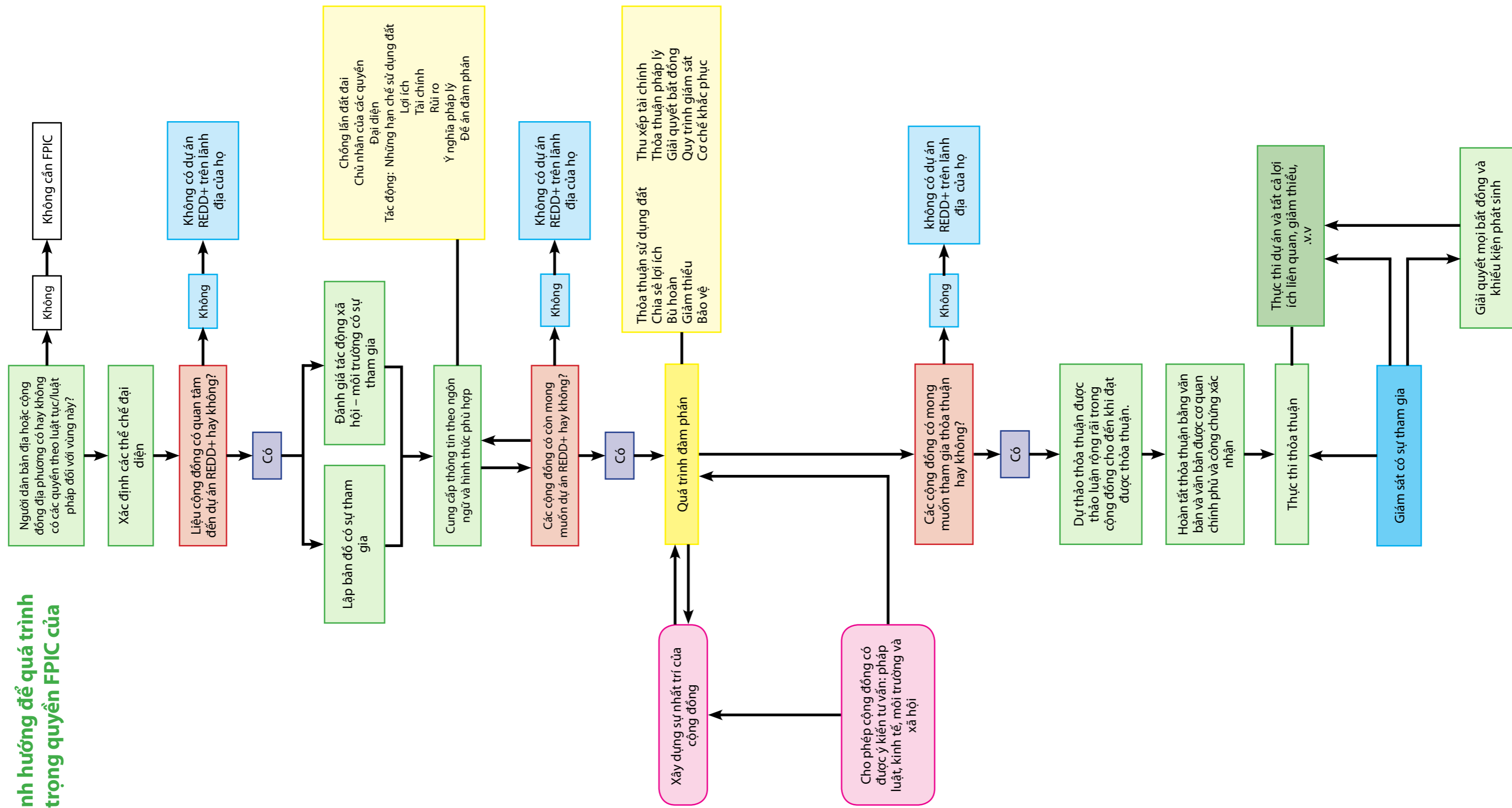
- Sự đồng thuận với những giai đoạn riêng biệt của dự án REDD+ cần phải được thể hiện bằng văn bản một cách rõ ràng - bao gồm cả thông tin về sự đồng thuận yêu cầu cho giai đoạn tiếp theo.

Đồng thuận với cái gì?

Các điểm cụ thể trong một chu trình của một chương trình hoặc dự án REDD+ cần đến sự đồng thuận cần phải được thỏa thuận. Các điểm đồng thuận trong chu trình dự án và chính sách có thể cần đến bao gồm những chi tiết sau đây:

Điểm đồng thuận	Đồng thuận với cái gì?	Ai chịu trách nhiệm chính tìm kiếm sự đồng thuận?
Khung chính sách và pháp lý quốc gia cho các chương trình REDD+	Đồng thuận với REDD+ như là một giải pháp giảm thiểu các động lực liên quan đến lâm nghiệp gây biến đổi khí hậu, có tác động tới người bản địa và cộng đồng địa phương.	Chính phủ
Xác định dự án ở cấp vùng trong một quốc gia	Đồng thuận với REDD+ như một giải pháp giảm thiểu các động lực liên quan đến lâm nghiệp gây biến đổi khí hậu (nếu chưa được coi là một phần của sự chuẩn bị sẵn sàng ở cấp quốc gia). Đồng thuận tham gia đàm phán tại vùng rừng của các chủ nhân của các quyền.	Chính phủ, những người đề xuất dự án
Xác định đường cơ sở, các động lực gây mất rừng ở địa phương, kế hoạch sơ bộ quản lý rừng.	Đồng thuận với phương pháp xây dựng đường cơ sở và phân tích các động lực mất rừng ở địa phương (đặc biệt là các động lực mà chủ nhân của các quyền được cho là đã góp phần tạo ra), kế hoạch quản lý rừng sơ bộ/thiết kế chương trình sơ bộ.	Những người đề xuất dự án
Đánh giá tác động kinh tế - xã hội, văn hóa và môi trường	Đồng thuận với phạm vi và nội dung của thiết kế đánh giá.	Những người đề xuất dự án
Thiết kế dự án bao gồm thay đổi sử dụng rừng và các bố trí chia sẻ lợi ích	Đồng thuận về tất cả các khía cạnh và các chi tiết tác động trực tiếp tới chủ nhân của các quyền, đặc biệt là các bố trí chia sẻ lợi ích và hoạt động lâm nghiệp hướng tới sự thay đổi.	Những người đề xuất dự án
Thỏa thuận thương mại mua tín chỉ carbon	Đồng thuận với khuôn khổ chung của thỏa thuận thương mại và đặc biệt là các thu xếp chia sẻ lợi ích.	Những người đề xuất dự án
Thực thi và giám sát dự án	Duy trì đồng thuận theo các thu xếp thực thi được cải thiện dần và các vấn đề phát sinh tại các giai đoạn được các bên thỏa thuận	Chủ dự án
Đình chỉ dự án	Đồng thuận về các lý do đình chỉ và thu xếp rút dần các hoạt động	Chính phủ và chủ dự án

Các bước định hướng để quá trình REDD+ tôn trọng quyền FPIC của cộng đồng

Việc duy trì sự đồng thuận đòi hỏi phải:

- Thiết kế chi tiết các cơ chế giải quyết bất đồng được các bên cùng thỏa thuận;
- Các cơ chế khiếu nại dựa trên thực tế của địa phương, chứ không phải là của luật pháp, được xây dựng. Mặc dù các cơ chế này không nên thay thế các quyền của cộng đồng tìm kiếm hỗ trợ pháp lý tại những nơi không thể giải quyết được bất đồng tại địa phương;
- Cơ chế khiếu nại cần bao gồm 2 loại bất đồng: Các khiếu nại liên quan đến thỏa thuận và các khiếu nại liên quan đến các quan hệ giữa người đề xuất dự án và cộng đồng ở mức độ bao trùm hơn (các vấn đề không được đề cập trong thỏa thuận).

Cần các nguồn lực nào cho một quá trình tôn trọng quyền FPIC?

Việc thực thi một quá trình sôi động và có thể kiểm chứng được để đạt được sự đồng thuận của cộng đồng đối với một dự án REDD+ được đề xuất cần đến đầu tư đáng kể về con người, thời gian, vật liệu cho truyền thông và các chiến lược, các hoạt động nâng cao năng lực, kiểm chứng độc lập và tư vấn kỹ thuật và pháp lý. Cả gói các nguồn lực này sẽ cần phải có tại các giai đoạn ban đầu của dự án hoặc chương trình khi tiến hành các hoạt động chuẩn bị. Các chủ nhân của các quyền cũng cần đến các nguồn lực đầy đủ để phát triển năng lực cần thiết cho việc xem xét các dự án và chương trình. Gói nguồn lực này cũng bao gồm những gì cần thiết để xây dựng các thể chế có hiệu quả của cộng đồng hoặc tăng cường các thể chế hiện có để đàm phán có hiệu quả, hình thành hiểu biết rõ ràng về ý nghĩa của REDD+ tại mỗi giai đoạn phát triển và để giải quyết các xung đột. Khi chủ nhân của các quyền có mong muốn tham gia thiết kế và thực thi dự án, sẽ cần đến các nguồn lực bổ sung để có thể tiến hành đào tạo một cách thích hợp và hình thành các kỹ năng. Trong hầu hết các trường hợp, chủ nhân của các quyền tại các cộng đồng nông thôn sẽ không thể tiếp cận các nguồn vốn để hợp đồng thuê chuyên gia (pháp lý, kinh tế, môi trường, phát triển) có thể giúp họ xem xét các rủi ro và lợi ích của dự án. Những người đề xuất dự án sẽ phải xem xét các cách làm mới mẻ để có thể cung cấp kinh phí và trợ giúp kỹ thuật cho chủ nhân của các quyền mà không bị ràng buộc bởi lợi ích của những người làm dự án.

Tương tự, cũng sẽ cần đến các sáng kiến để hình thành quan niệm đúng đắn. Điều này đòi hỏi phải có sự hiểu biết về các quyền của người bản địa và các cộng đồng nông thôn, cũng như các vấn đề về sự bản địa hóa và phân biệt sắc tộc mà họ thường phải gánh chịu. Cũng cần phải có sự hiểu biết về các kỹ năng trong các tổ chức để thu hút người bản địa và các cộng đồng địa phương và điều chỉnh quyền FPIC của họ. Nhiều biến số sẽ tác động tới thời gian và nguồn lực cần thiết, bao gồm:

- Số lượng chủ nhân các quyền cần được thông tin và tham gia vào các thỏa thuận về sự đồng thuận;
- Phân bố địa lý của họ và khả năng tiếp cận;
- Hiệu quả của sự lãnh đạo hiện có và sự gắn bó xã hội;
- Tính đại diện của ban lãnh đạo hiện tại và khả năng tiếp cận quyền ra quyết định của phụ nữ và các nhóm người bị thiệt thòi;
- Ai chịu trách nhiệm thông tin rộng rãi cho cộng đồng ngoài các đại diện lãnh đạo (các thủ lĩnh, người đề xuất dự án, hướng dẫn viên độc lập, chính phủ);
- Hiệu quả của quá trình và mức độ bất đồng nội bộ cộng đồng đối với dự án được

đề xuất;

- Khả năng tiếp cận điện thoại, radio, phương tiện truyền thông điện tử;
- Trình độ văn hóa và giáo dục;
- Trờ ngại về thời gian để có thể tham dự các cuộc họp/tiếp cận các sự kiện mang tính thông tin;
- Các mức độ quan tâm tham gia được thông tin đầy đủ;
- Sự có mặt và hiệu quả của các bên trung gian như các tổ chức phi chính phủ, các tư vấn, cán bộ nguồn; và
- Việc có sẵn thúc đẩy viên /tư vấn độc lập và chất lượng của dịch vụ.

Sự giao tiếp thường xuyên và sự điều phối chặt chẽ giữa những người đề xuất dự án và các cơ quan chính phủ cũng có ý nghĩa đặc biệt quan trọng để loại bỏ những sự hiểu sai về quá trình tôn trọng quyền FPIC của cộng đồng.

Như đã đề cập ở trên, tôn trọng quyền FPIC đòi hỏi một quá trình liên tục (nếu sự đồng thuận được đưa ra ngay từ đầu) tiếp tục tạo cơ hội cho các cuộc thảo luận và đổi mới sự đồng thuận. Tuy nhiên, thời gian cần thiết để bảo đảm một quyết định vững chắc từ phía chủ nhân của các quyền về việc liệu một dự án REDD+ có thể tiếp tục được hay không sẽ là một mối quan tâm lớn cho những người đề xuất dự án. Thời gian cần thiết để đạt được quyết định thông qua một quá trình mạnh mẽ sẽ phụ thuộc vào một số yếu tố. Các yếu tố này bao gồm một tập hợp các vấn đề về quyền đất đai, quy mô và thiết kế của dự án, trình độ học vấn của những người bị tác động, quá trình thông tin và công nghệ hiện có, các quá trình ra quyết định hình thành bởi các cộng đồng cụ thể và các nguồn lực có sẵn để tạo điều kiện phù hợp cho dự án. Cần tiếp tục quản lý sự căng thẳng giữa hành động (để tiếp cận các quỹ sẵn có, giảm khí nhà kính) và mức độ chắc chắn (để đảm bảo quyền về đất đai và lưu giữ carbon được tất cả các bên thỏa thuận).

Chi phí tài chính cho việc tôn trọng Quyền FPIC

Quá trình thu hút sự tham gia của cộng đồng cho dự án khí gas tự nhiên của Shell ở Malampaya, Philippines đòi hỏi phải chi khoảng 6 triệu USD so với tổng chi phí dự án 4.5 tỷ USD. Ở những nơi khác, một người quản lý công ty có kinh nghiệm ước tính chi phí cho quá trình đạt được thỏa thuận cộng đồng vào giai đoạn ban đầu của một dự án khai thác mỏ cụ thể gây nhiều tranh cãi và cực kỳ lớn trong một khu vực đông dân cư là khoảng 1.5 - 2 triệu USD mỗi năm. Người quản lý lưu ý rằng trong một khu vực dân cư không đông, hoặc đối với một dự án nhỏ hơn, chi phí có thể ít hơn đáng kể.

Từ: Lehr, A., và G. Smith. 2010. Thực hiện một hợp tác chính sách đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự do, trước và được thông tin đầy đủ. Foley Hoag LLP, Boston và Washington, DC. Có thể truy cập tại: www.foleyhoag.com

Herz, S, J. Sohn, và A. La Vina. Năm 2007. Phát triển không có sự đồng thuận: Bản Kế hoạch Kinh doanh về Đồng thuận. WRI, Washington DC. Có thể truy cập tại: www.wri.org

Rủi ro tiềm năng của FPIC là gì?

Ấn phẩm này nhấn mạnh tầm quan trọng của quyền FPIC và những rủi ro của việc không tôn trọng các quyền của người bản địa và cộng đồng địa phương. Những người đề xuất dự án cần phải nhận thức một số rủi ro cho bản thân và cộng đồng địa phương khi tham gia vào các quá trình để đạt được FPIC. Không có rủi ro nào là do quyền FPIC gây ra, nhưng các rủi ro lại có thể phát sinh như là hậu quả của

quá trình đi đến sự chấp thuận và chúng có thể đòi hỏi một sự đầu tư đáng kể về nguồn lực để giải quyết trước khi một dự án REDD+ có thể được xây dựng.

- Những rủi ro chính bao gồm:
 - - Việc lập bản đồ quyền hưởng dụng thông qua các quá trình lập bản đồ có sự tham gia có thể làm phát sinh những yêu sách gây tranh cãi và dẫn đến xung đột về nguồn tài nguyên trong nội tại hoặc giữa các cộng đồng. Nguồn lực và thời gian đáng kể (ví dụ, cho hòa giải độc lập) có thể cần thiết cho việc giải quyết tranh chấp. Dự án REDD+ có thể nhận được sự đồng thuận của hai cộng đồng khác nhau, ngay cả khi những cộng đồng này có sự tranh chấp về những yêu sách của từng bên.
 - - Việc lập bản đồ các vùng hưởng dụng của cộng đồng có thể làm cho chính quyền thay đổi quan điểm của mình từ chỗ không để ý đến thực tế sử dụng cộng đồng một khu vực cụ thể đến chủ động phủ nhận quyền của họ và sau đó yêu cầu cộng đồng không sinh sống tại các khu vực này nữa, hoặc ngừng sử dụng các vùng này. Những người đề xuất dự án REDD+ cần chuẩn bị hỗ trợ cộng đồng trong tình huống này và ủng hộ cho các quyền của cộng đồng được chính quyền tôn trọng. Người đề xuất dự án vẫn có thể tìm kiếm được sự đồng thuận của một cộng đồng để phát triển dự án REDD+ trên lãnh địa mà cộng đồng này đang chiếm giữ theo luật tục, ngay cả sự tiếp cận của cộng đồng bị từ chối, hoặc bị chính quyền buộc phải rời bỏ lãnh địa của mình.
 - - Từ chối đồng thuận: khi FPIC được giải thích cho các nhà phát triển và các quan chức chính phủ, thường rất khó để họ chấp nhận rằng các cộng đồng có quyền từ chối sự đồng thuận. Như đã giải thích ở trên, quyền này là nền tảng của FPIC và được hỗ trợ bởi rất nhiều văn bản pháp luật, các công cụ, và các công ước quốc tế. Khi giải thích rủi ro về việc một cộng đồng có thể từ chối đồng thuận, điều rất quan trọng là phải nhấn mạnh (a) rủi ro của một quy trình không có sự đồng thuận, (b) rằng quyền FPIC là quyền của một cộng đồng, chứ không phải là quyền của một cá nhân phủ quyết một sự phát triển đã được đề xuất, và (c) đưa ra và khước từ sự đồng thuận có giới hạn thời gian cụ thể - cả sự chấp nhận và sự từ chối đồng thuận có thể được xem xét lại và sửa đổi. Điều này cũng có địa chỉ cụ thể: Một cộng đồng có thể đồng ý rằng một phần diện tích mà cộng đồng đang sử dụng theo luật tục có thể được đưa vào dự án REDD+, nhưng cũng có thể mong muốn khu vực khác được để nằm ngoài dự án.
 - - Tại nhiều vùng ở vùng Đông Nam Á, FPIC cũng đang được thúc đẩy bởi các tổ chức phi chính phủ để hỗ trợ các cộng đồng bị tác động bởi ngành công nghiệp trồng rừng và lâm nghiệp nhằm tạo cho các cộng đồng này có được đòn bẩy trong các cuộc đàm phán của họ với các công ty. Kết quả là FPIC và các tổ chức phi chính phủ thúc đẩy FPIC có thể được coi như là "chống lại sự phát triển". Những người đề xuất dự án REDD+ cần phải quản lý rủi ro này bằng cách đảm bảo rằng thông tin liên lạc thường xuyên được duy trì với chính quyền, những người đề xuất dự án và các bên liên quan khác để tránh sự hiểu lầm về quyền FPIC và quá trình để đạt đồng thuận.
 - - Trong nhiều hệ thống đất đai và các nền văn hóa khác nhau, quyền sở hữu được thể hiện thông qua việc chặt trắng và trồng rừng. Mặc dù điều này mâu thuẫn với những mục tiêu của một chương trình REDD+ và ít nhiều có ý nghĩa trong mối liên hệ với quyền FPIC, có một nguy cơ là sự xuất hiện của một nhà đầu tư mới tại một vùng rừng sẽ kích động khai quang đất đai và phá rừng theo sự đôn đốc.

HƯỚNG DẪN QUY TRÌNH TÔN TRỌNG QUYỀN FPIC

HƯỚNG DẪN QUY TRÌNH TÔN TRỌNG QUYỀN FPIC

Phần này trình bày chi tiết 12 Thành tố cần xem xét trong các dự án REDD+ để chuẩn bị có hiệu quả cho sự tham gia của chủ nhân các quyền, thực thi quá trình đồng thuận và duy trì sự đồng thuận.

Chuẩn bị cho sự tham gia của người nắm quyền

- Thành tố 1: Lập bản đồ các quyền, chủ nhân của các quyền và thực trạng sử dụng đất
- Thành tố 2: Xác định các thể chế ra quyết định thích hợp
- Thành tố 3: Xác định các cấu trúc quốc gia hỗ trợ bảo vệ các quyền
- Thành tố 4: Phát triển một quá trình tìm kiếm và đạt sự đồng thuận
- Thành tố 5: Xây dựng nội dung các bản thỏa thuận về sự đồng thuận
- Thành tố 6: Thỏa thuận một kế hoạch truyền thông
- Thành tố 7: Phát triển một chiến lược xây dựng năng lực

Thực hiện quá trình tôn trọng quyền FPIC

- Thành tố 8: Lồng ghép quyền FPIC vào thiết kế dự án REDD+
- Thành tố 9: Đảm bảo các nguồn thông tin và tư vấn độc lập

Giám sát và điều chỉnh: Duy trì sự đồng thuận

- Thành tố 10: Giám sát những gì đã đồng ý trong quá trình thực hiện
- Thành tố 11: Phát triển một quá trình khiếu nại
- Thành tố 12: Kiểm chứng sự đồng thuận

Chuẩn bị cho sự tham gia của chủ nhân của các quyền vào quá trình FPIC

Người dân bản địa và cộng đồng địa phương có thể phải thực hiện một khối lượng lớn các công việc, dưới dạng các cuộc họp và các cuộc tham vấn trong nội bộ cộng đồng, với các cộng đồng lân cận, với các tư vấn và các chuyên gia độc lập và với các nhà phát triển dự án và chính phủ. Điều này là cần thiết trước khi họ có thể tự tin để quyết định có tham gia dự án REDD+ hay không. Phần này bao gồm các giai đoạn hình thành ban đầu của FPIC - thiết lập hình thức của một quá trình tôn trọng quyền FPIC, những ai cần tham gia và họ sẽ tham gia như thế nào.

Thành tố 1 | Lập bản đồ các quyền, chủ nhân của các quyền và thực trạng sử dụng đất.

Quá trình tôn trọng quyền FPIC yêu cầu phải làm rõ ai nắm giữ những quyền gì trong khu vực của dự án REDD+ đã đề xuất vì điều này sẽ xác định ai sẽ có quyền được tham vấn và chủ nhân nào của các quyền có thể đưa ra sự đồng thuận hoặc từ chối đồng thuận. Thường có nhiều sự diễn giải theo luật tục và chính thống về các quyền vận hành trong cùng một vùng. Một dự án REDD+ đã được đề xuất cần xác định tất cả các đòi hỏi về quyền hưởng dụng và quá trình tôn trọng quyền FPIC cần được xây dựng để thu hút sự tham gia của tất cả các cộng đồng có đất đai và rừng chồng lấn với vùng dự án REDD+. Việc lập bản đồ có hiệu quả các quyền và thực trạng sử dụng đất cần phải là một quá trình xã hội, có sự tham gia, trong đó cộng đồng được trợ giúp để xác định các vùng mà mình đang sử dụng và có quyền hạn theo luật tục.

Quá trình này có thể làm phát sinh tranh chấp chồng lấn từ bên trong cộng đồng, với các cộng đồng lân cận, với chính quyền và các bên thứ ba đã được cấp giấy phép. Việc thiết lập các bản đồ và hình ảnh (bao gồm cả bản đồ phác thảo và bản đồ GIS phủ lên bản đồ địa hình, ảnh vệ tinh và không ảnh) có thể sử dụng là như là chất xúc tác cho các cuộc thảo luận và đàm phán về việc ai có các quyền đối với các vùng và tài nguyên cụ thể và như là một cách thức để ghi chép lại những thỏa thuận đã đạt được.

Lập bản đồ có sự tham gia là một biện pháp quan trọng để tài liệu hóa các quyền đã được thừa nhận đối với rừng của cộng đồng. Hầu hết người dân bản địa và cộng đồng địa phương có thông tin chi tiết về tài nguyên của họ, nhưng những thông tin này có thể không được viết ra hoặc ghi lại trên bản đồ. Trong một số vùng, có thể có ranh giới rõ ràng giữa các nhóm, trong khi ở những nơi khác ranh giới có thể không rõ ràng. Việc dành cho những khu rừng ở những nơi xa xôi một giá trị 'mới' có thể tạo ra sự xúc tác thực sự cho các cuộc xung đột về vị trí của các ranh giới, và những xung đột này cần phải được xác định và giải quyết như là một phần của quá trình REDD+.

Một số cộng đồng có thể mong muốn duy trì hiểu biết của họ theo truyền thống truyền miệng, chứ không phải là cam kết trên giấy tờ. Điều này thường do có các quan ngại về khả năng mất kiểm soát thông tin, hoặc do những xung đột có thể xuất hiện khi các ranh giới "vững chắc" trên bản đồ thay thế ranh giới mềm và các mối quan hệ qua lại giữa các cộng đồng lân cận. Trong trường hợp như vậy, dự án có thể chỉ chấp nhận ranh giới đang phát huy tác dụng cho các mục đích của dự án và được công nhận là nằm trong vùng đã được cộng đồng có liên quan khẳng định, tránh sự cần thiết phải xác định và lập bản đồ các giới hạn sở hữu của cộng đồng.

Trong suốt hai mươi năm qua, các kỹ thuật lập bản đồ có sự tham gia đã được phát triển thu hút tất cả thành phần của cộng đồng vào việc lập bản đồ tài nguyên cộng đồng. Sự tham gia của các cộng đồng lân cận vào việc lập bản đồ quá trình là rất cần cần thiết để có thể khẳng định ranh giới và đưa quyền tiếp cận và quyền sử dụng của mình vào các vùng đã được thể hiện trên bản đồ. Thực hành tốt việc lập bản đồ có sự tham gia sẽ đảm bảo có được sự tham gia của các nhóm khác nhau trong

một cộng đồng, bao gồm cả phụ nữ, thanh niên, các gia đình nghèo, cũng như các già làng và những người có khả năng vượt trội. Mỗi nhóm có những giá trị, các cách thức sử dụng và các tài nguyên khác nhau để đưa vào bản đồ. Thông tin này là cần thiết để một bản đồ xuất của dự án REDD+ có thể xem xét đến tất cả các giá trị và thu hút tất cả các nhóm này.

Chủ nhân của các quyền, những người đề xuất dự án, những người đại diện chính phủ và các bên liên quan chủ chốt khác cần phải thỏa thuận về ranh giới và quyền của các cộng đồng bị tác động. Trong trường hợp lý tưởng nhất, quá trình lập bản đồ có sự tham gia sẽ dẫn đến việc làm rõ ràng ranh giới và các quyền của mỗi cộng đồng cụ thể. Chính phủ có thể không mong muốn thừa nhận quyền sở hữu của một cộng đồng đối với một khu rừng cụ thể, nhưng có thể mong muốn thừa nhận các quyền sử dụng của cộng đồng.

Để chuẩn bị cho quá trình lập bản đồ, người đề xuất dự án, cùng với cộng đồng, cần tiến hành phân tích ban đầu về các bên liên quan để thống nhất về những ai cần tham gia vào quá trình lập bản đồ (bản đồ chủ nhân các quyền dựa trên thực tế sử dụng đất/bản đồ ranh giới hành chính/bản đồ phân vùng rừng). Đại diện rộng rãi cho chủ nhân của các quyền, bao gồm cả phụ nữ và các đại diện đến từ các nhóm bị thiệt thòi cần được khuyến khích tham gia.

Các nguồn thông tin cần bao gồm các tài liệu hiện có, kiến thức địa phương và hồ sơ của chính quyền. Thách thức ở đây là làm sao cân nhắc được độ chính xác và tính hợp pháp của thông tin.

Người dân bản địa và cộng đồng địa phương cần biết:

- Rằng họ có quyền lập bản đồ ranh giới của họ và đàm phán về ranh giới đến mức các bên đều có thể hài lòng;
- Rằng họ có quyền duy trì sự kiểm soát bản đồ và xác định bản đồ cần chứa đựng những thông tin gì và ai có quyền truy cập thông tin;
- Rằng họ có quyền từ chối tham gia vào việc chuyển tải kiến thức của họ sang dạng thức văn bản hoặc ghi âm;
- Rằng họ có quyền được biện hộ cho sự công nhận pháp lý về những ranh giới này và về quyền của họ đối với đất đai/carbon; và
- Rằng những người không trực tiếp tham gia vào các hoạt động lập bản đồ cần phải được thông tin và đồng thuận về ranh giới và chủ nhân của các quyền đã được xác định, đặc biệt là các cộng đồng lân cận.

Một số tài liệu tham khảo:

Chapin, M. và B. Threlkeld. 2008. Lập bản đồ đất của người bản địa: Sách hướng dẫn thực hành. Trung tâm Hỗ trợ các vùng đất bản địa, Viện Luật Môi trường, Washington, DC. Có thể truy cập tại: www.elistore.org

Corbett, J. et al. 2009. Thực hành tốt lập bản đồ có sự tham gia. Quỹ Phát triển Nông nghiệp Quốc tế (IFAD), Rôma. Có thể truy cập tại: www.ifad.org

Cotula, L., và J. Mayers. 2009. Quyền hưởng dụng trong REDD – Điểm khởi đầu hay sẽ Suy nghĩ và giải quyết sau? Tạp chí Các vấn đề Tài nguyên thiên nhiên số 15. IIED, London. Có thể truy cập tại: www.iied.org

Evans, K. et al, CIFOR, 2006. Hướng dẫn các công cụ có sự tham gia áp dụng cho các cộng đồng rừng. CIFOR, Bogor, Indonesia. Có thể truy cập tại: www.cifor.cgiar.org

Galudra, G. et al. 2009. RaTA: Cẩm nang Đánh giá nhanh quyền hưởng dụng đất để xác định bản chất của các xung đột quyền sở hữu đất, Trung tâm Nông Lâm Thế giới (ICRAF), Bogor, Indonesia. Có thể truy cập tại: www.worldagroforestrycentre.org

Mạng lưới Indonesia Lập bản đồ có sự tham gia. Trên trang web: www.jkpp.org

Mather, R. et al. Năm 1998. Không ảnh và ‘bản đồ ảnh’ cho Lâm nghiệp cộng đồng. Mạng lưới Lâm nghiệp và Phát triển nông thôn (RDFN) trang 23e. ODI, London. Có thể truy cập tại: www.odi.org.uk

Kinh nghiệm của doanh nghiệp về sự tham gia cộng đồng trong các dự án khai khoáng và cơ sở hạ tầng

Vào thời gian đầu những năm 1990, Công ty TNHH Sắt Hamersley, một công ty con của Rio Tinto, lập kế hoạch phát triển một mỏ quặng sắt và đường sắt tại Yandicoogina trong vùng Pilbara của Úc. Có một số nhóm người thổ dân sống trong vùng gần mỏ này. Năm 1994, Hamersley tiến hành tham vấn ban đầu với người già trong cộng đồng để đảm bảo rằng tuyến đường sắt kết nối mỏ đến cảng biển chỉ có tác động tối thiểu đến cộng đồng thổ dân. Năm 1995, công ty quyết định đàm phán một Thỏa thuận sử dụng đất với các cộng đồng ở gần hiện trường, trùng hợp với quá trình đánh giá môi trường và xã hội của dự án.

Để đạt được sự hiểu biết tốt hơn về các chủ thể chính và mối quan ngại của họ đối với dự án, Hamersley đã dành bốn tháng tiến hành lập bản đồ xã hội. Căn cứ vào các thông tin này, các cuộc đàm phán đã được tổ chức với cộng đồng địa phương từ tháng 1 đến tháng 6 năm 1996. Các chủ thể đã bổ nhiệm một tổ chức trung gian hòa giải độc lập và ba nhóm thổ dân quyết định làm việc cùng nhau. Họ bổ nhiệm một cố vấn pháp lý độc lập, do Hamersley cấp kinh phí và thành lập Tập đoàn Thổ dân Gumala thay mặt các cộng đồng tiến hành các cuộc đàm phán và có năng lực pháp lý ràng buộc các thành viên của của Tập đoàn. Tháng 6 năm 1996, các bên đã tán thành một quy trình đàm phán và phương pháp để báo cáo trở lại cho các cộng đồng về tình trạng của các cuộc đàm phán, bao gồm cả việc có các trường lão của các nhóm thổ dân quan sát các cuộc đàm phán.

Trong tháng 11 năm 1996, Hamersley và Tập đoàn thổ dân Gumala đã thống nhất một Bản ghi nhớ về sự hiểu biết (MoU). Sau đó, Tập đoàn nhận được sự đồng thuận của các bên người thổ dân mà Tập đoàn đại diện thông qua thảo luận về Bản ghi nhớ tại một cuộc họp cộng đồng quy mô lớn và họp với từng cá nhân để giải thích các điều khoản của thỏa thuận và đạt được sự đồng thuận họ. Kết quả đạt được chính là Bản thỏa thuận Sử dụng Đất Yandicoogina cung cấp cơ sở cho một khuôn khổ hợp tác dài hạn giữa Hamersley và các bên thổ dân. Đổi lại, Hamersley giảm được thời gian cấp phép, hoàn thành xây dựng với ngân sách 100 triệu USD, và bắt đầu sản xuất sớm hơn 6 tháng.

Nguồn: Herbertson, K., et al. Năm 2009. Động thổ bằng sự tham gia cộng đồng trong các dự án khai khoáng và cơ sở hạ tầng. Viện Tài nguyên Thế giới, Washington DC. Có thể truy cập tại: www.wri.org

Thành tố 2 | Xác định các thể chế ra quyết định phù hợp

Người bản địa có quyền sử dụng các thể chế ra quyết định của chính họ, chứ không phải là những hệ thống được áp đặt (chẳng hạn các nhà lãnh đạo được chính quyền bổ nhiệm). Quyền sử dụng các thể chế truyền thống này có thể bị coi là có mâu thuẫn với các khái niệm và kỳ vọng của quốc tế về ‘sự đại diện’ và sự cần thiết phải có sự tham gia của phụ nữ, thanh niên, và các nhóm bị thiệt thòi vào việc ra quyết định.

Có một số cách để những nhà đề xuất REDD+ có thể tôn trọng quyền của các cộng đồng sử dụng những cấu trúc truyền thống vào việc ra quyết định khi phải giải quyết vấn đề về sự đại diện rộng rãi hơn trong việc ra quyết định. Cộng đồng bản địa có thể lựa chọn tiến hành phân tích thể chế có sự tham gia để xác định các vấn đề về đại diện và tính bao quát của việc ra quyết định REDD+. Nếu cộng đồng lựa chọn ra quyết định bằng cách sử dụng một tổ chức truyền thống, thì người đề xuất REDD+ có thể khuyến khích sự tham gia của cộng đồng rộng rãi hơn bằng cách hỗ trợ hướng dẫn thu thập, chia sẻ, thảo luận thông tin và ra quyết định.

Một số cộng đồng có thể lựa chọn cùng làm việc với người đề xuất dự án REDD+ bằng cách sử dụng sự kết hợp giữa một thể chế truyền thống ra quyết định với việc bổ sung đại diện chính quyền thôn bản, hoặc những người đang nắm giữ những vai trò liên quan đến REDD+. Các cộng đồng khác có thể lựa chọn việc tạo ra một thể chế mới để ra quyết định. Trong mọi trường hợp, điều quan trọng là lời đề nghị thúc đẩy phải độc lập với những lợi ích của người đề xuất REDD+. Sự thỏa thuận với cộng đồng về định nghĩa về “sự độc lập”, hoặc “tính trung lập” là rất quan trọng, vì nếu không có hướng dẫn rõ ràng thì chính quyền có thể tự cho mình có tính trung lập và cố gắng dẫn dắt quá trình mà mình đang có quyền lợi bất di, bất dịch. Cộng đồng có yêu cầu trợ giúp nên được quyền lựa chọn người thúc đẩy, bao gồm cả những người được chính cộng đồng gợi ý. Cộng đồng có quyền mời các cố vấn hay đồng minh quan sát hoặc tham gia hướng dẫn và thảo luận và có thể cần đến sự trợ giúp trong việc xác định các tổ chức có thể cung cấp sự hỗ trợ như vậy.

Trong trường lý tưởng nhất, kinh phí thúc đẩy không lấy trực tiếp từ người đề xuất dự án. Trong thực tế, cho đến khi chính quyền thừa nhận trách nhiệm giúp cộng đồng hiểu và xem xét các đề án REDD+, những người làm dự án sẽ phải trả tiền cho việc thu xếp thúc đẩy viên, hoặc tìm một nhà tài trợ có mong muốn cung cấp hỗ trợ. Để duy trì tính minh bạch và sự độc lập, điều quan trọng là một hợp đồng dịch vụ thúc đẩy được thỏa thuận và ký kết giữa lãnh đạo cộng đồng và các thúc đẩy viên, cũng như giữa các thúc đẩy viên và người làm dự án.

Những người đề xuất dự án nên xem xét để hỗ trợ việc tạo ra quỹ thúc đẩy (và có khả năng cung cấp tư vấn và dịch vụ hỗ trợ khác cho các cộng đồng) với sự đóng góp của một tập hợp những người làm dự án REDD+. Quỹ này cần được quản lý độc lập để thanh toán cho những thúc đẩy viên không liên quan trực tiếp đến các lợi ích của bất kỳ người đề xuất dự án cụ thể nào.

Cộng đồng Lusan ở Đông Kalimantan đã phát triển một hệ thống ra quyết định “lai ghép” khi đàm phán với một công ty khai thác gỗ đang nắm giấy phép của chính quyền cho khai thác gỗ từ vùng đất mà cộng đồng đang làm chủ theo luật tục. Cộng đồng này có một hệ thống các già làng và luật tục, nhưng nhiều gia đình mới gia nhập cộng đồng trong những thập kỷ gần đây lại trông cậy nhiều hơn vào hệ thống hành chính của chính quyền. Một cuộc họp toàn cộng đồng đã thỏa thuận về việc thành lập một nhóm đàm phán để làm việc với công ty khai thác gỗ. Nhóm này bao gồm các thủ lĩnh theo luật tục và các quan chức được bầu từ chính quyền thôn bản.

Người dân bản địa và cộng đồng địa phương cần biết:

- Quyền quyết định các cơ quan đại diện cho họ;
- Nghĩa vụ của tất cả các bên liên quan trong các dự án và chương trình REDD+ (bao gồm cả chính họ) phải đề cao cách làm không có phân biệt đối xử, phù hợp với tiêu chuẩn đã được quốc tế chấp nhận (ví dụ như tiêu chuẩn xã hội và môi trường của REDD+);
- Quyền được trợ giúp thúc đẩy độc lập (nếu thấy cần thiết và có yêu cầu) để phát triển các cơ quan đại diện mà họ cho là sẽ phù hợp nhất với thông lệ văn hóa và yêu cầu của họ về ra quyết định;
- Quyền ra quyết định phù hợp với các nguyên tắc của FPIC; và
- Họ có thể yêu cầu kiểm tra và duy trì cân bằng trong cộng đồng của mình khi bị đặt ra ngoài quá trình ra quyết định hoặc lạm dụng quyền lực.

Một số tài liệu tham khảo:

Andersson, K. 2006. Hiểu biết về phi tập trung quản trị rừng: Một ứng dụng Phân tích thể chế và Khung phát triển. Tính bền vững: Khoa học, thực hành & chính sách 2 (1): 25-35. Có thể truy cập tại: sspp.proquest.com

Chương trình rừng và con người. Năm 2008. Đồng thuận Tự nguyện, trước và được cung cấp thông tin đầy đủ và Hội nghị bàn tròn về dầu cọ bền vững – Tài liệu hướng dẫn cho các công ty. Moreton-in-Marsh, Vương quốc Anh. Có thể truy cập tại: www.forestpeoples.org

Thành tố 3 | Xác định các cấu trúc hỗ trợ quốc gia để biện hộ cho các quyền

Ngoại trừ Philippin, nơi đã có luật về lãnh địa tổ tiên và các quy định về FPIC, luật pháp quốc gia và các quy định ở các nước Đông - Nam Á chỉ bảo vệ ở mức độ có giới hạn các quyền của người dân bản địa trên vùng đất họ sử dụng theo luật tục. Ngay cả ở Philippin, nhiều cộng đồng bản địa đã không thể kiểm soát khai thác mỏ và các hoạt động phát triển khác trên các vùng đất mà tổ tiên họ để lại do có sự lạm dụng các quy định của FPIC. Quyền của các cộng đồng địa phương quản lý và kiểm soát các vùng rừng mà họ đã sử dụng trong lịch sử cũng chỉ được thừa nhận một cách yếu ớt trong vùng.

Để có thể thực hành các quyền của mình liên quan đến các dự án phát triển REDD+, người dân bản địa và cộng đồng địa phương cần được trợ giúp để hiểu biết các quyền của họ và biện giải để các quyền này được chính quyền và các đối tượng khác công nhận và tôn trọng. Cộng đồng có thể không nhận thức được các nhóm biện hộ, các nguồn lực và các chuyên gia có thể hỗ trợ họ đòi hỏi các quyền của mình. Những người làm dự án REDD+ cần nghiên cứu và phổ biến thông tin về trợ giúp pháp luật cho các cộng đồng có khả năng bị tác động. Những người đề xuất REDD+ có thể đóng vai trò quan trọng trong việc hỗ trợ những nỗ lực của cộng đồng để quyền của họ được thừa nhận thông qua quá trình lập văn bản và tuân thủ một quá trình triệt để tôn trọng các quyền của họ. Những người đề xuất cần chuẩn bị để hỗ trợ cho những nỗ lực biện hộ của cộng đồng khi có yêu cầu bằng việc thông báo đến các cơ quan có liên quan của chính quyền về FPIC và sự thừa nhận của những người đề xuất dự án đối với các quyền của cộng đồng trên những vùng đất mà họ đang sử dụng theo luật tục.

Chỉ có một số rất ít các chính phủ đã hình thành các quy định về người sở hữu carbon rừng và những ai có quyền tiếp nhận đầu tư cho những nỗ lực giảm lượng phát thải carbon và sau đó bán các tín chỉ giảm phát thải đã được chứng chỉ hoặc kiểm chứng. Còn các quyền của các cộng đồng địa phương và người dân bản địa quản lý, sở hữu, hoặc bán quyền carbon trong các vùng thuộc quyền kiểm soát theo luật tục của họ thì thậm chí lại còn mơ hồ hơn.

Tài liệu hướng dẫn của UN-REDD xác định các nghĩa vụ của các chính phủ phải làm rõ các vấn đề này và các bước cần có để tôn trọng FPIC. Tuy nhiên, ở nhiều nơi mà các dự án thí điểm REDD+ đang được thực hiện, quyền hưởng lợi của cộng đồng từ các dự án hoặc chương trình carbon rừng vẫn chưa được công nhận và có thể sẽ không được công nhận trong tương lai gần. Tuy nhiên, tại một hiện trường thử nghiệm hoặc trình diễn, người đề xuất dự án REDD+ vẫn có thể thực hiện đầy đủ tất cả các khía cạnh của FPIC. Mặc dù trong một chừng mực nhất định về luật pháp, có thể sẽ là bất hợp pháp nếu người đề xuất dự án khoa trương lợi ích cộng đồng trong một dự án thí điểm REDD+ trước khi người lập dự án được phép bắt đầu lập kế hoạch phát triển REDD+ (ví dụ như thư ngỏ ý, biên bản ghi nhớ, hoặc giấy phép triển khai hoạt động). Như vậy, việc có được sự đồng thuận của cộng đồng trước khi có quyết định cho phép lập kế hoạch thí điểm REDD+ có thể là rất khó hoặc không thể đạt được. Trong các trường hợp như vậy, người đề xuất dự án có thể thể bày tỏ thiện chí đối với cộng đồng và ý định tôn trọng các nguyên tắc của sự đồng thuận trước bằng cách thông báo cho cộng đồng có khả năng bị tác động ngay sau khi có được một giấy phép lập kế hoạch REDD+. Người đề xuất cần phải làm rõ rằng nếu không có sự đồng ý của cộng đồng thì họ sẽ không tiếp tục đeo đuổi việc xin giấy phép REDD+ từ chính quyền, hoặc tiếp tục lập kế hoạch cho một dự án REDD+ tại các vùng đang nằm dưới sự kiểm soát theo luật tục của cộng đồng.

Trong một số bối cảnh quyền lực, chính phủ có thể không mong muốn cấp giấy phép phát triển REDD+ nếu người đề xuất dự án ghi nhận rằng vùng đất dự kiến bao gồm cả đất đang sử dụng theo luật tục. Trong những trường hợp này, sẽ không thể phát triển hiện trường REDD+ mà vẫn tôn trọng quyền FPIC của cộng đồng bị tác động. Theo luật pháp hiện hành ở Indonesia, chính phủ chỉ có thể cấp giấy phép phát triển rừng trồng cọ dầu trên những vùng đất không có các quyền khác đang được đeo đuổi. Các công ty mong muốn, hoặc có trách nhiệm pháp lý theo

các tiêu chuẩn tự nguyện, phải thừa nhận các cộng đồng tồn tại theo luật tục tại các vùng đặc nhượng của mình, không thể nhận được giấy phép để chuyển đổi các vùng này thành trang trại trồng cây cọ dầu.

Do đó, mối quan tâm của người đề xuất dự án REDD+ chính là giúp cho việc đảm bảo sự công nhận các quyền của cộng đồng đối với các vùng đất mà họ có theo luật tục, cả trong phạm vi hiện trường dự án và cả ở cấp quốc gia. Chính tầm quan trọng đang nổi lên của REDD+, như là một động lực của cải cách chính sách lâm nghiệp ở cấp quốc gia, đã giúp cho việc phát triển ý tưởng này cùng với các chính phủ trong khu vực. Ví dụ như ở Campuchia, chương trình lâm nghiệp cộng đồng quốc gia đã có thêm đà phát triển khi Tổng cục Lâm nghiệp nhận thức rằng thành công của chương trình quốc gia về REDD+ sẽ phụ thuộc phần lớn vào sự hỗ trợ và sự tham gia của cộng đồng địa phương. Sự hỗ trợ tương tự từ những người lập dự án REDD+ tại các nước khác trong vùng có thể tăng cường các nỗ lực tranh biện để tăng áp lực lên chính phủ nhằm tôn trọng quyền của cộng đồng đối với FPIC.

Trợ giúp các cộng đồng tiếp cận các cơ chế khiếu kiện bên ngoài

Bằng nhiều cách khác nhau, các công ty có thể giúp các cộng đồng bị tác động nhận biết các mối quan hệ bên ngoài mà cộng đồng có thể tiếp cận để được bù hoàn – từ việc chỉ đơn giản là đưa thông tin về các lựa chọn bên ngoài khi ứng phó với các khiếu kiện, cho đến cung cấp sự trợ giúp cho những người lựa chọn sử dụng các hệ thống tư pháp để giải quyết xung đột. Ví dụ, khi Dự án đường ống dẫn dầu Baku-Tbilisi-Ceyhan (BTC) ở Georgia nhận ra rằng các bên liên quan địa phương thiếu quyền hạn chính thức đối với đất đai của họ hoặc các quyền này không rõ ràng, Dự án đã giúp đỡ (bao gồm một quỹ hỗ trợ pháp lý đối với các trường hợp cần đến dịch vụ tư pháp) cho những người dân cần tiếp cận chính quyền địa phương và hệ thống tòa án để giải quyết vấn đề. Tại Azerbaijan, các dự án của BTC cung cấp một khoản tài trợ cho một tổ chức phi chính phủ địa phương, Trung tâm Giáo dục Pháp luật và Kinh tế, để hoạt động như một trọng tài thuộc bên thứ ba khi các cuộc đàm phán trực tiếp không thành công. Trung tâm này cũng cung cấp các dịch vụ pháp lý miễn phí cho người khiếu kiện muốn đưa vụ án ra tòa.

Nguồn: Herbertson, K., et al. 2009. Động thổ - Thu hút sự tham gia của các cộng đồng vào các dự án khai khoáng và cơ sở hạ tầng. Viện Tài nguyên thế giới, Washington DC. Có thể truy cập tại: www.wri.org

Người dân bản địa và cộng đồng địa phương cần biết:

- Ý nghĩa của việc tham gia vào quá trình hướng tới sự tôn trọng quyền FPIC là khi các quyền đối với đất đai/tài nguyên không được pháp luật công nhận ở cấp quốc gia thì các quyết định có thể không được tôn trọng hoặc bị điều chỉnh;
- Các cuộc đàm phán trung thực và tin cậy cần giải thích rõ ràng các quyền mà người lập dự án có thể đề cao và sẽ đeo đuổi;
- Tầm quan trọng của việc tiếp tục bảo vệ các quyền về đất đai/tài nguyên;
- Làm thế nào để cộng đồng có thể xác định được các cấu trúc hỗ trợ quốc gia trong nước (trợ giúp pháp lý, hỗ trợ xã hội dân sự...); và
- Các cộng đồng có quyền tham khảo ý kiến với các bên thứ ba không trực tiếp tham gia vào dự án.

Một số tài liệu tham khảo:

AIPP, IWGIA, FPP, và Quỹ Tebtebba. 2010. Phải làm gì với REDD? Cẩm nang cho giảng viên bản địa. AIPP, IWGIA, FPP, và Quỹ Tebtebba. Có thể truy cập tại: www.forestpeoples.org

IWGIA, AIPP, FPP, và Quỹ Tebtebba. 2010. REDD là gì? Hướng dẫn các cộng đồng bản địa, IWGIA AIPP, FPP, và Quỹ Tebtebba. Có thể truy cập tại: www.forestpeoples.org

Sprechmann, S., và E. Pelton. 2001. Công cụ vận động và Tài liệu hướng dẫn: Thúc đẩy thay đổi chính sách, CARE, Atlanta. Có thể truy cập tại: www.care.org

Thành tố 4 | Phát triển một quy trình tìm kiếm và đạt được sự đồng thuận

ACần có một thỏa thuận về quá trình tìm kiếm và đạt được sự đồng thuận để cả cộng đồng và người đề xuất dự án hiểu được quá trình mà qua đó cộng đồng sẽ thể hiện sự đồng thuận hay từ chối dự án REDD+.

Việc xây dựng một quá trình đồng thuận được hai bên đồng ý có thể mất thời gian đáng kể và nỗ lực to lớn từ phía những người lập dự án và cộng đồng và đòi hỏi phải hình thành môi trường tôn trọng, cởi mở và tin tưởng lẫn nhau. Quá trình này dựa trên các kết quả của các cuộc thảo luận ban đầu, làm cho lợi ích cộng đồng đã được hình thành tiếp tục chuyển động và cộng đồng xác định được các thể chế mà mình muốn sử dụng để tham gia và đàm phán với các nhà lập dự án.

Quyền của một cộng đồng nói không với một đề án phát triển có thể không được tôn trọng, hoặc không được chính phủ có thẩm quyền quản lý vùng đất cho phép. Trong các tình huống như vậy, các cộng đồng có thể dao động khi khẳng định các quyền của họ và không đủ can đảm để phản đối chính sách của chính phủ một cách có hiệu quả. Người đề xuất dự án cần tìm cách đảm bảo với cộng đồng là quyền từ chối dự án của họ sẽ được tôn trọng. Nếu có thể, điều này nên bao gồm việc có được các tuyên bố của chính phủ chấp nhận quyền của các cộng đồng được nói không với đề án REDD+. Một cộng đồng cụ thể chỉ có thể phản đối một số ít các khía cạnh của một dự án REDD+. Thông qua đối thoại và đàm phán toàn diện và tôn trọng lẫn nhau, người lập dự án có thể xác lập phần nào của dự án sẽ được cộng đồng mong muốn hỗ trợ và các phần nào cần phải được điều chỉnh, hoặc lược bỏ.

Quá trình đồng thuận cần có một lịch trình cho tất cả các giai đoạn tìm kiếm sự đồng thuận từ các cuộc thảo luận ban đầu, thu thập thông tin, xem xét tác động, những lợi ích và sự lựa chọn, cho đến đàm phán và thực hiện một thỏa thuận. Điều quan trọng là quá trình bao gồm việc tìm kiếm và chấp nhận đồng thuận tại mỗi bước đi quan trọng. Ví dụ, một cộng đồng có thể đồng ý với các cuộc thảo luận ban đầu, nhưng sau đó quyết định rằng họ không muốn tiến hành thu thập thông tin. Cộng đồng khác có thể đưa ra sự đồng thuận ở mọi giai đoạn, nhưng cuối cùng lại không đồng ý với đề nghị được đưa ra tại các cuộc đàm phán. Nếu thông tin quan trọng bị bỏ đi hoặc bị bỏ qua tại các cuộc thảo luận, sự tin cậy giữa cộng đồng và công ty sẽ bị suy yếu, và cộng đồng có thể dao động trong việc tiếp tục hợp tác với những người lập dự án.

Quá trình tìm kiếm đồng thuận phải chứng minh rằng sự đồng thuận hoàn toàn không bị ép buộc và sắp đặt. Quá trình này cần phải xác định sự đại diện, vai trò, các giai đoạn có thể/các thời điểm của FPIC, làm thế nào để đạt được thỏa thuận trong một cộng đồng (sự đồng thuận, bỏ phiếu, hoặc các hình thức khác), các yêu cầu để đạt được một quyết định được các bên chấp thuận (tỷ lệ phần trăm người dân có mặt, tỷ lệ phần trăm số phiếu, vv.), các quy trình giải quyết xung đột và các quy trình áp dụng cho những nơi sự đồng thuận bị khước từ (xác định các điều kiện, khoảng thời gian cho đàm phán lại, v.v).

Các bên bị ép buộc có thể là người từ trong nội bộ của các cộng đồng. Khi tôn trọng quyền của các cộng đồng được xác định các quá trình cho riêng mình, những người đề xuất dự án có thể nêu câu hỏi làm thế nào để những nhóm có nguy cơ bị đặt ra ngoài lề (như phụ nữ, gia đình nghèo, hoặc các nhóm thiếu các mối liên hệ chính trị) có thể tham gia vào quá trình đồng thuận trong nội bộ cộng đồng.

Điều rất quan trọng là quyền của một cộng đồng có thể từ chối một đề nghị của REDD+ được tôn trọng và người lập dự án không cố gắng để ngay lập tức tái đàm phán về vụ việc. Tuy nhiên, có thể đề nghị cộng đồng chỉ ra các điều kiện để có thể quay trở lại xem xét dự án.

Những lỗi phổ biến trong các quá trình đồng thuận/thỏa thuận:

- Đàm phán với các nhà lãnh đạo được lựa chọn sai, hoặc bỏ qua các mối quan tâm của các bộ phận quan trọng trong cộng đồng;
 - Nghĩ rằng sự đồng ý ban đầu để thảo luận một kế hoạch có nghĩa là cộng đồng đã mong muốn đàm phán về đề án REDD+;
 - Không đưa ra các thông tin quan trọng về các tác động, hoặc các trách nhiệm pháp lý liên quan đến dự án; và
 - Không dành đầy đủ thời gian để cộng đồng thảo luận về kế hoạch phát triển hoặc có được thông tin độc lập và tư vấn về kế hoạch.
 - **Người dân bản địa và cộng đồng địa phương cần biết:**
 - Quyền của họ đối với quá trình đồng thuận đã được hai bên thỏa thuận, nghĩa vụ của họ phải tuân thủ quá trình này và quyền khiếu nại nếu như quá trình không được những người lập dự án tôn trọng; và
 - Quyền được tư vấn pháp lý độc lập tại bất kỳ giai đoạn nào của quá trình đồng thuận.
 - **Một số tài liệu tham khảo:**
- Oxfam Úc. 2010. Hướng dẫn đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ. Carlton, Victoria, Úc.
Có thể tham khảo tại: www.oxfam.org.au
- Suzuki, R. 2010. Vai trò của sự trung thực trong REDD+. Bản tin số 2 Mạng lưới REDD Châu Á – Thái Bình Dương(10/2010). ODI & RECOFTC.
Có thể tham khảo tại: www.redd-net.org

Thành tố 5 | Xây dựng nội dung các bản thỏa thuận về sự đồng thuận

Thỏa thuận về sự đồng thuận giữa người đề xuất dự án và cộng đồng sẽ xác lập các điều kiện mà theo đó cộng đồng có thể đưa ra sự đồng thuận với dự án đã được đề xuất.

Điều quan trọng là phải thiết lập một hình thức được hai bên chấp thuận và một mẫu chuẩn cho sự đồng thuận được cả hai bên công nhận. Điều này có thể được ghi nhận bằng văn bản, bằng miệng, bằng nghi lễ truyền thống, hoặc có thể là một hình thức kết hợp.

Mẫu chuẩn của một thỏa thuận về sự đồng thuận có thể bao gồm các mục sau đây:

- Các bên ký kết đã đồng ý;
- Các bằng chứng xác đáng của sự đồng thuận đã được các bên cùng thỏa thuận;
- Mô tả vị trí/chủ nhân của các quyền/các nguồn tài nguyên/động lực gây mất rừng/các dịch vụ hệ sinh thái;
- Mô tả chi tiết thỏa thuận (theo thời điểm trong chu trình dự án). Đối với các thỏa thuận thực thi dự án, bản mô tả chi tiết này có thể bao gồm:
 - Các chi phí cộng đồng phải gánh chịu;
 - Những lợi ích dành cho cộng đồng;
 - Các yêu cầu (ví dụ như tuần tra, thu thập số liệu, báo cáo, vv);
 - Các quy tắc và hạn chế cộng đồng phải tuân thủ (chẳng hạn như hạn chế sử dụng lâm sản);
 - Thời gian/thời hạn;
 - Những điều khoản ràng buộc các thỏa thuận;
 - Các điều khoản về kiểm chứng độc lập;
 - Cơ chế khiếu nại/quy trình khiếu kiện;
 - Kế hoạch giám sát;
 - Các điều khoản về rút lui sự đồng thuận.
- Đồng ý thời điểm tiếp theo cần tìm kiếm sự đồng thuận; và
- Các phụ lục bao gồm kế hoạch quản lý/chi tiết các hoạt động phát triển kinh tế đã được thỏa thuận/quá trình chi tiết liên quan để thực thi.
- Các chủ thể chính của quá trình này bao gồm đại diện của chủ nhân của các quyền, người hướng dẫn độc lập, những người lập dự án và các cơ quan chính quyền. Những người lập dự án có thể học hỏi từ các thỏa thuận công nghiệp khai khoáng, hoặc bảo tồn khác, được thực thi cùng với người bản địa hoặc các cộng đồng địa phương. Một ví dụ từ một ngành công nghiệp khai khoáng là thỏa thuận giữa Công ty Voisey Bay Nickel, Hiệp hội Innu quốc gia và Labrador Inuit. Thỏa thuận Bay Voisey thừa nhận quyền hiến pháp về đất của người Innu và việc khai thác mỏ chỉ có thể được xúc tiến khi người Innu đã đưa ra sự đồng thuận của họ. Trong các điều kiện thực tế, điều này chính là sự tham gia của người dân bản địa trong việc

thiết kế dự án, việc làm, bảo vệ môi trường, an sinh xã hội, và các biện pháp bảo vệ văn hóa. Để có thêm thông tin về thỏa thuận này xin truy cập trang: www.docstoc.com

- **Người dân bản địa và cộng đồng địa phương cần biết:**
- Tất cả các khía cạnh của thỏa thuận về sự đồng thuận (phải được công bố để người dân có thể tiếp cận một cách công khai).
- **Tài liệu tham khảo:**
- Lehr, A., và G. Smith. 2010. Thực thi một chính sách đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ cho doanh nghiệp. Foley Hoag LLP, Boston và Washington, DC. Có thể truy cập tại : www.foleyhoag.com

Campuchia: Các tham vấn cộng đồng về dự án Lâm nghiệp cộng đồng REDD+ Oddar Meanchey

Dự án lâm nghiệp cộng đồng REDD+ Oddar Meanchey là dự án REDD+ đầu tiên ở Campuchia và đã cung cấp các bài học cho các sáng kiến khác về REDD+ dựa vào cộng đồng trong nước.

Dự án được thực thi tại tỉnh Oddar Meanchey, trên một diện tích gần 70.000 ha rừng thường xanh và rừng rụng lá và liên quan đến hơn 10.000 hộ gia đình từ 13 cộng đồng. Hầu hết các hộ gia đình là dân tộc Khmer, với một thiểu số nhỏ dân tộc Kuy. Tỉnh này mất đi 2% rừng mỗi năm do mở rộng diện tích cao su, làm đường và trồng cây cọ dầu, các trang trại của người di cư quy mô nhỏ. Các cộng đồng gần đây đã được đảm bảo bởi các thỏa thuận lâm nghiệp cộng đồng công nhận về mặt pháp lý các quyền quản lý tài nguyên rừng của họ cũng như các quyền hưởng lợi từ carbon.

Để đạt được một quy mô có tính khả thi, dự án đã gộp 13 vùng lâm nghiệp cộng đồng khác nhau. Từ cuối năm 2009, dự án đã cố gắng để đạt được các tiêu chuẩn về Khí hậu, Cộng đồng và Đa dạng sinh học (CCB) và tiêu chuẩn carbon tự nguyện. Dự án này sẽ phải được đánh giá và xác minh về việc thực hiện các tiêu chuẩn này vào năm 2011 với mục tiêu bán carbon ngay sau đó. Kinh phí cho dự án có khả năng hấp thụ khoảng 7 triệu tấn carbon trong hơn ba mươi năm lấy từ Danida, Pact và Sáng kiến khí hậu Clinton và Bộ Ngoại giao Hoa Kỳ.

Quá trình tham vấn

Trước khi tham vấn về các đề án REDD+, các cộng đồng đã bầu đại diện và ủy quyền cho họ đưa ra quyết định trong khuôn khổ của quá trình phát triển Lâm nghiệp cộng đồng. Thông qua các đại diện này, 13 cộng đồng đã được trao quyền đàm phán riêng lẻ và tập thể với những người đề xuất dự án REDD+. Kết quả của những nỗ lực này cũng như của một chỉ thị về dự án từ Hội đồng Bộ trưởng kêu gọi "những lợi ích tối đa cho cộng đồng địa phương" là cuối cùng đã đạt được sự thỏa thuận rằng ít nhất 50% thu nhập ròng từ carbon sẽ mang lại lợi ích trực tiếp các cộng đồng tham gia. Những lợi ích dự kiến trước bao gồm nhiều cơ hội việc làm, cải thiện hợp tác trong thực thi pháp luật về rừng, cũng như các quỹ và sự hỗ trợ bằng hiện vật. Các cơ chế cụ thể cho việc phân phối lợi ích hiện đang được xem xét. Pact khuyến nghị Tổng cục lâm nghiệp rằng cộng đồng cần có tiếng nói trong quá trình ra quyết định.

Tham vấn cộng đồng bao gồm một loạt các hội thảo bắt đầu từ tháng 3 năm 2008 với hội thảo khởi động ở cấp tỉnh được tổ chức tháng 11 năm 2009, sau khi đệ trình văn bản dự án CCBA. Do nhiều khái niệm về biến đổi khí hậu và một thị trường carbon cắt giảm phát thải còn mới lạ với phần lớn người dân và cán bộ địa phương, những người thúc đẩy dự án đã giới thiệu các khái niệm này trong cả năm, với hơn 50 hội

Campuchia: Các tham vấn cộng đồng về dự án Lâm nghiệp cộng đồng REDD+ Oddar Meanchey (tiếp)

thảo cấp thôn làng và cấp huyện. Bằng việc tham vấn cấp tỉnh, các đại diện cộng đồng tương đối quen thuộc với khái niệm REDD+ và trang bị tốt hơn để đặt câu hỏi và các vấn đề quan tâm.

Tham vấn cấp tỉnh diễn ra trong một ngày được thực hiện bằng tiếng Khmer, có biên bản kèm theo và toàn bộ hoạt động đã được ghi âm. Cuộc tham vấn diễn ra với sự hướng dẫn của hai cán bộ dự án Pact, một quan chức trung ương đến từ Cục Lâm nghiệp và là đầu mối của dự án và giám đốc của đối tác dự án phi chính phủ địa phương, Hiệp hội Phát triển Trẻ em. Tất cả 13 cộng đồng đã có đại diện dự họp, với hai lãnh đạo cộng đồng đến từ mỗi thôn bản. Các đại biểu tham dự họp bao gồm 29 nhà lãnh đạo cộng đồng (17 nam, 9 nữ), hai cán bộ quản lý lâm nghiệp địa phương và hai cán bộ của tổ chức phi chính phủ địa phương. Cuộc họp bao gồm thảo luận nhóm nhỏ và các phiên họp toàn thể, với các ý kiến bình luận thường được ghi lại và dán lên tường để khuyến khích thảo luận mở và tự do.

Tham vấn tập trung vào các phần có liên quan của văn kiện dự án, nhưng những người hướng dẫn đã để cho thảo luận diễn ra theo các mối quan tâm của các đại biểu. Các thành viên cộng đồng đã nêu các câu hỏi và đưa ra các mối quan ngại một cách tự do. Một số hiểu lầm về các mục tiêu của dự án đã bị loại bỏ. Nhóm hướng dẫn viên đã làm hết sức mình để giải quyết các mối quan tâm và lưu ý các vấn đề cần thảo luận thêm.

Những vấn đề chính do cộng đồng nêu ra

- Các cán bộ dự án không thường xuyên viếng thăm các cộng đồng để giải thích về dự án;
- Một số lãnh đạo cộng đồng phải đối mặt với những thách thức trong việc làm cho các thành viên của họ hiểu và tham gia các kế hoạch hoạt động của REDD+;
- Các cộng đồng cần đến sự hỗ trợ tài chính cho các hoạt động bảo vệ rừng và muốn biết khi nào có được sự hỗ trợ này;
- Các cộng đồng thiếu năng lực để thực hiện một số các hoạt động;
- Một số lãnh đạo cộng đồng sợ rằng các thành viên của họ có kỳ vọng quá cao về thu nhập carbon;
- Hai trong số 13 cộng đồng vẫn chưa nhận được các thỏa thuận về quyền hưởng dụng;
- Có một số lo ngại rằng người dân của các thôn bản sẽ bị ngăn cấm sử dụng đất nông nghiệp hiện có nằm bên trong các đường ranh giới rừng cộng đồng;
- Cộng đồng không rõ ràng về việc ai chịu trách nhiệm bảo vệ rừng trong vành đai rò rỉ - vùng đệm xung quanh các khu rừng cộng đồng;
- Một số cộng đồng đang bị đe dọa bởi những người khai thác gỗ có vũ trang;
- Cộng đồng yêu cầu hỗ trợ cải thiện sinh kế bao gồm cả cung cấp vật nuôi, máy kéo và các hệ thống tín dụng;
- Có những người di cư mới trong một vùng lâm nghiệp cộng đồng và cần có sự trợ giúp để đối phó với vấn đề này;
- Cộng đồng yêu cầu một hệ thống chia sẻ lợi ích minh bạch, mọi người được mời tới các cuộc họp để thảo luận về việc thu nhập sẽ được sử dụng ra sao và làm thế nào để xây dựng sự đồng thuận. Việc sử dụng quỹ và các thành quả nên được công khai.
- Chưa có vấn đề nào trong số các vấn đề này được người dân cho là có thể gây tác động nghiêm

Campuchia: Các tham vấn cộng đồng về dự án Lâm nghiệp cộng đồng REDD+ Oddar Meanchey (tiếp)

trọng khi đưa ra sự đồng thuận chung cho dự án. Trong năm 2010, nhóm lập dự án bắt đầu giải quyết các vấn đề trên, cũng như một số điểm khác có ý nghĩa quan trọng đối với cộng đồng, chẳng hạn như phân định danh giới các vùng đất làm nông nghiệp trong các khu rừng cộng đồng REDD+. Hội thảo cấp tỉnh là một bước quan trọng trong một quá trình tham vấn liên tục và hợp tác giữa tất cả các bên liên quan và một lịch họp thường xuyên đang được triển khai. Mặc dù các đại biểu không được đề nghị ký một mẫu đồng thuận chính thức, các đánh giá tham vấn cũng như một thỏa thuận miệng cuối của hội thảo đã khẳng định sự đồng thuận đưa dự án tiến về trước. Các đại biểu đã được khuyến khích chia sẻ những gì họ đã học được và đã thảo luận với các thành viên khác của cộng đồng khi trở về thôn bản và thông báo cho các hướng dẫn viên về bất kỳ mối quan tâm ngại nào có thể phát sinh. Sẽ là lý tưởng nếu hội thảo tham vấn được thực hiện tại tất cả các cộng đồng. Do hạn chế ngân sách, nhóm lập dự án phải trông cậy rằng những người đại diện cộng đồng sẽ hoàn tất quá trình.

Các cuộc tham vấn trong khuôn khổ dự án Lâm nghiệp Cộng đồng REDD+ Oddar Meanchey đã cố gắng lồng ghép quyền FPIC trong các cuộc tham vấn được tiến hành trong suốt một năm rưỡi. Có thể vẫn còn tồn tại những hạn chế, nhưng kinh nghiệm đã chứng minh các phương pháp hữu ích cho việc tổ chức quá trình này và nhấn mạnh những vấn đề quan trọng để thu hút cộng đồng địa phương đồng hành với REDD+.

Tác giả: Amanda Bradley, Pact Campuchia. Để biết thêm thông tin xin mời truy cập trang: www.pactcambodia.org

Thành tố 6

Thành tố 6 | Thỏa thuận về Kế hoạch truyền thông

Cần phải có một kế hoạch truyền thông cho quá trình tôn trọng quyền FPIC để tất cả các khía cạnh của quá trình đồng thuận được chuyển tải tới các thành viên của cộng đồng và các bên quan tâm khác, bao gồm cả các cộng đồng lân cận, chính quyền địa phương, các tổ chức phi chính phủ và các công ty hoạt động trong vùng. Hoạt động truyền thông với mỗi cộng đồng phải bằng ngôn ngữ mà cộng đồng nói và sử dụng ở mức vừa phải để cộng đồng có thể hiểu được.

Một số người lập dự án có thể trông cậy vào chính phủ để hướng dẫn truyền thông với các cộng đồng, nhưng điều này làm nảy sinh nguy cơ thông tin sẽ không tới được những bộ phận quan trọng của cộng đồng, hoặc những thông tin quan trọng nhất về dự án lại hoàn toàn không được chuyển tải. Thiết kế và thực hiện một kế hoạch truyền thông cho FPIC nên được coi là trách nhiệm của những người lập dự án, nhưng kế hoạch phải được xây dựng và triển khai thực hiện với cộng đồng và cộng đồng có thể đảm nhận trách nhiệm thực hiện một số phần nhất định của kế hoạch. Các kế hoạch truyền thông có thể được xây dựng và thực hiện với cộng đồng trong nhiều giai đoạn, bắt đầu từ việc chuẩn bị để thực hiện truyền thông ban đầu với cộng đồng về mối quan tâm của người lập một dự án thí điểm, hoặc một vùng trình diễn REDD+. Ngay từ đầu, người đề xuất dự án nên làm rõ đề nghị của họ muốn hỗ trợ cộng đồng trong việc phát triển một kế hoạch truyền thông được hai bên cùng thỏa thuận có thể bao hàm tất cả các giai đoạn của quá trình đồng thuận.

Những người đề xuất dự án, hoặc các cơ quan chính quyền sẽ định hướng việc thiết kế kế hoạch truyền thông và cần xem xét để giới thiệu các kinh nghiệm truyền thông từ bên ngoài. Kế hoạch truyền thông cần bao gồm một phân tích về các yêu cầu thông tin của các bên liên quan, xác định các phương tiện truyền tải thông tin sáng tạo và hiệu quả và đề xuất các công cụ thích hợp để đánh giá hiệu quả của kế hoạch. Nguồn lực phù hợp cho truyền thông sẽ phải được tìm kiếm. Người đề xuất dự án, các cơ quan chính phủ và chủ nhân của các quyền cần phải xác định vai trò và trách nhiệm để đảm bảo tất cả các thành viên cộng đồng đều được thông tin.

Người dân bản địa và cộng đồng địa phương cần biết:

- Tất cả các thông điệp chính trong kế hoạch truyền thông. Kế hoạch này sẽ chứa đựng các thông tin cần thiết về các quyền của người bản địa và cộng đồng địa phương liên quan đến REDD+, FPIC, đất đai được sử dụng theo luật tục và các loại đất bị tác động khác, carbon và tài nguyên rừng.

Một số tài liệu tham khảo:

Kinh doanh và Chương trình hấp thụ bằng đa dạng sinh học (BBOP). 2009. Hấp thụ bằng đa dạng sinh học và sự tham gia của các bên liên quan: Báo cáo nguồn BBOP, Washington, D.C. Có thể truy cập tại: www.forest-trends.org

Lehr, A., và G. Smith. 2010. Thực thi chính sách đồng thuận doanh nghiệp dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ. Foley Hoag LLP, Boston and Washington, DC. Có thể truy cập tại: www.foleyhoag.com

Thành tố 7 | Phát triển một chiến lược tăng cường năng lực

Cộng đồng sẽ cần đến một tập hợp rộng rãi các kỹ năng để tham gia có hiệu quả vào dự án REDD+ và để ra một quyết định được thông tin đầy đủ cho phép dự án triển khai trên những vùng đất của họ. Những kỹ năng này bắt đầu từ biết đọc, biết viết, biết tính toán cho đến năng lực quản lý vốn một cách minh bạch và có trách nhiệm. Một chiến lược xây dựng năng lực cho cộng đồng cần tập trung vào mục tiêu phát triển các kỹ năng cần thiết để các thành viên cộng đồng có thể tham gia vào từng giai đoạn liên tục của quá trình đồng thuận. Các nhóm khác nhau trong cộng đồng, đặc biệt là các nhóm có khả năng bị đặt ngoài lề, như phụ nữ, có thể đòi hỏi các chiến lược xây dựng năng lực phải phù hợp với hoàn cảnh và mong muốn cụ thể của họ. Hoạt động xây dựng năng lực nên tiếp tục trong suốt thời gian triển khai dự án và làm cho các kỹ năng và các hoạt động đào tạo tiếp cận với các thành viên cộng đồng trong các lĩnh vực, bao gồm thiết kế dự án, thực thi, giám sát, đánh giá và giải quyết các khiếu kiện.

Khảo sát sơ bộ cần xác định các nhu cầu năng lực trong nội bộ cộng đồng, ví dụ: Các thủ lĩnh của cộng đồng có đọc được không? Họ có thể hiểu được các văn bản của dự án không? Các thành viên trong cộng đồng có nhận thức được quyền của họ như là một cộng đồng bản địa hay địa phương theo luật pháp của quốc gia và quốc tế hay không? Làm thế nào để năng lực của cộng đồng có thể được cải thiện để hiểu biết tốt hơn các cơ hội tiềm năng và rủi ro của dự án đã được đề xuất?

Thành tố 7

Xây dựng năng lực là một phần quan trọng của việc lập bản đồ có sự tham gia. Các thành viên của cộng đồng có liên quan có thể học để đọc được các bản đồ, sử dụng được Hệ thống định vị toàn cầu (GPS), Hệ thống thông tin địa lý (GIS) và các bản đồ địa hình, cũng như làm thế nào để chống dữ liệu cộng đồng lên các bản đồ cơ sở.

Rất nhiều cộng đồng ở nông thôn thiếu các kỹ năng quản lý tài chính và các quỹ. Nếu dự án thực hiện việc chia sẻ lợi ích theo hình thức thanh toán tiền mặt, cộng đồng có thể cần sự trợ giúp để phát triển năng lực và duy trì hệ thống sổ sách minh bạch và có trách nhiệm. Các cá nhân có thể cũng cần sự trợ giúp để tìm kiếm các phương tiện tốt nhất cho sử dụng có hiệu quả, hoặc tiết kiệm tốt nhất các quỹ của họ.

Các nhu cầu tăng cường năng lực khác cho chủ nhân của các quyền bao gồm: Các quyền trong REDD, tất cả các khía cạnh kỹ thuật về sự tham gia thực thi và phát triển dự án REDD+, quản lý xung đột, các kỹ năng đàm phán, kỹ thuật biện hộ, kỹ năng giám sát và báo cáo và các nhu cầu về giao thông vận tải.

Chiến lược xây dựng năng lực cũng cần giải quyết các nhu cầu của chính quyền địa phương, các tổ chức phi chính phủ địa phương và những người đề xuất dự án. Điều này sẽ đảm bảo cho các đối tượng này có khả năng tốt hơn để tham gia vào dự án và hiểu được ý đồ tôn trọng các quyền của các cộng đồng địa phương và người dân bản địa. Việc xây dựng năng lực cho các bên có thể phải giải quyết những định kiến hay sự phân biệt chủng tộc khi các thái độ như vậy có thể hạn chế sự hỗ trợ của các thể chế cho người dân bản địa và các cộng đồng địa phương liên quan đến dự án REDD+.

Các nhu cầu xây dựng năng lực khác cần cho những người đề xuất dự án, các tổ chức phi chính phủ và chính quyền địa phương có thể bao gồm: truyền thông liên văn hóa, đặc điểm của các nhóm văn hóa trong vùng dự án, các quyền trong REDD+, FPIC là gì và làm thế nào để tạo điều kiện thuận lợi cho FPIC, những chiến lược truyền thông hiệu quả trong bối cảnh văn hóa cụ thể, tiếp nhận và sử dụng thông tin phản hồi của cộng đồng, v.v.

Người dân bản địa và cộng đồng địa phương cần biết:

- Rằng họ luôn được hỗ trợ để tăng cường năng lực và sự hiểu biết liên quan đến FPIC; và
- Rằng đóng góp của họ vào chiến lược là cần thiết vì nó sẽ định hướng thành quả đầu ra của hoạt động tăng cường năng lực.

Một số tài liệu tham khảo:

AAIPP, IWGIA, FPP, và Quỹ Tebtebba. 2010. Làm gì với REDD? Cẩm nang dành cho các giảng viên bản địa. AIPP, IWGIA, FPP, và Quỹ Tebtebba. Có thể truy cập tại: www.forestpeoples.org

IWGIA, AIPP, FPP, và Tebtebba Foundation. 2010. REDD là gì? Tài liệu hướng dẫn cộng đồng bản địa, IWGIA, AIPP, FPP, và Quỹ Tebtebba. Có thể truy cập tại: www.forestpeoples.org

Thực thi quá trình tôn trọng quyền FPIC.

Các cộng đồng được những người đề xuất lập dự án REDD+ tiếp cận với sự kính trọng, bao gồm cả lời mời chào cộng đồng tham gia đầy đủ vào thiết kế dự án và thỏa thuận của người lập dự án tôn trọng quyền FPIC của cộng đồng, dường như cởi mở cho việc tham gia dự án. Phần này trình bày việc lồng ghép quyền FPIC vào thiết kế dự án và các bước cần có để đảm bảo rằng các cộng đồng có thể lựa chọn thông tin và tư vấn độc lập.

Thành tố 8 | Lồng ghép quyền FPIC vào thiết kế dự án REDD+

Việc cộng đồng chấp nhận hoặc từ chối sự đồng thuận với một dự án phát triển không phải là quá trình chỉ làm một lần. Quyền FPIC xuyên suốt vòng đời của một dự án. Sự đồng thuận từ cộng đồng cần được người lập dự án tìm kiếm tại từng giai đoạn trong quá trình lập kế hoạch và xây dựng dự án REDD+. Các nhà lập dự án thường phạm sai lầm khi tiến hành các bước đi đáng kể trong lập kế hoạch và xin được cấp phép trước khi tham vấn với các cộng đồng bị tác động. Điều này thể hiện sự thiếu tôn trọng quyền FPIC của cộng đồng và có thể làm cho những cộng đồng bị tác động trở nên dao động hoặc không mong muốn tham gia khi được tiếp cận và được nghe trình bày kế hoạch REDD+. Mặt khác, các đề án REDD+ được xây dựng trong một quá trình tham vấn chặt chẽ với các cộng đồng từ giai đoạn sớm nhất của lập kế hoạch có nhiều khả năng được chấp nhận, có thể hiểu biết và giải quyết tốt hơn các nhu cầu và những nguyện vọng của cộng đồng và do đó có nhiều khả năng được thực thi thành công.

Khi trình bày đề xuất dự án đến một cộng đồng, người lập dự án nên mô tả từng bước trong quá trình mà họ cho rằng sự đồng thuận của cộng đồng sẽ là cần thiết trước khi việc lập kế hoạch hoặc thực thi có thể chuyển sang các bước tiếp theo. Người lập dự án nên yêu cầu cộng đồng đóng góp vào thiết kế dự án và làm rõ rằng quyền FPIC của cộng đồng sẽ được tích hợp trong tất cả các giai đoạn lập kế hoạch và thực thi, dựa trên quyết định của cộng đồng về các bước trong quá trình cần đến sự đồng thuận của cộng đồng. Một danh sách các câu hỏi hay những mối quan tâm chính có thể được hình thành cùng với cộng đồng và được sử dụng như là một danh sách kiểm tra để đánh giá thiết kế của từng giai đoạn dự án liên quan đến FPIC.

Nếu cần có các đối tượng từ bên ngoài để hình thành các phần khác nhau trong thiết kế và thực thi dự án, thông tin cần phải được kiểm tra cùng với cộng đồng bởi cộng đồng có thể đồng ý với sự tham của một số đối tượng nhất định, nhưng lại phản đối những đối tượng khác.

Những thay đổi được đề xuất trong sử dụng đất như là kết quả của dự án phải được giải thích rõ ràng cho cộng đồng, bao gồm cả những lợi ích và chi phí tiềm năng - cả chi phí trực tiếp cho thực thi dự án và các chi phí cơ hội cho các lợi ích hiện tại, hoặc tiềm năng, như đã đề cập ở trên từ phương án quản lý và sử dụng khác. Các chi phí và lợi ích có thể dao động nhiều theo thời gian. Cộng đồng cần phải nhận thức được các kịch bản khác nhau sẽ tác động đến họ như thế nào nếu các chi phí sẽ cao hơn,

hoặc các lợi ích sẽ thấp hơn mức mà người lập dự án đã dự kiến.

Vấn đề chia sẻ lợi ích đòi hỏi phải có các cuộc tham vấn chi tiết trong cộng đồng. Người lập dự án cần xem xét để hỗ trợ hướng dẫn đảm bảo tất cả các bộ phận của cộng đồng, bao gồm cả phụ nữ và các bên có khả năng bị thiệt thòi khác, có thể tham gia thiết kế và thỏa thuận các thu xếp chia sẻ lợi ích. Sự quan tâm chặt chẽ tới vấn đề này là rất quan trọng để dự án có thể mang lại lợi ích cho tất cả các bộ phận của cộng đồng đồng thời hạn chế khả năng các khiếu kiện và đổ kỵ có thể gây thiệt hại cho việc thực thi dự án ở giai đoạn sau. Có thể sẽ là hữu ích nếu thông báo cho cộng đồng về những ví dụ chia sẻ lợi ích khác và nếu được thì sắp xếp các chuyến thăm chéo đến các cộng đồng đã phát triển thành công các thỏa thuận chia sẻ lợi ích.

Các cơ quan chính quyền cần được thông tin về giai đoạn thiết kế dự án và cộng đồng sẽ tham gia vào việc thiết kế dự án như thế nào để quyền FPIC được lồng ghép ở từng giai đoạn. Các cơ quan của chính phủ có thể có kinh nghiệm hữu ích trong việc cung cấp và phân phối lợi ích, cả các dịch vụ và các khoản thanh toán tiền, có thể được xem xét trong thiết kế dự án.

Người dân bản địa và cộng đồng địa phương cần biết:

- Về quyền FPIC của họ và quyền này được thể hiện như thế nào thông qua quyết định của cộng đồng tại mỗi giai đoạn thiết kế và thỏa thuận dự án REDD+;
- Về biến đổi khí hậu: Biến đổi khí hậu là gì và xảy ra như thế nào? Các tác động đối với trái đất và đối với chính các cộng đồng sẽ ra sao?
- Về REDD+: REDD+ là gì và nó sẽ vận hành như thế nào? REDD+ sẽ có ý nghĩa gì đối với các khu rừng cộng đồng? Tác động tới sinh kế cộng đồng như thế nào? Sẽ tạo lợi ích ra sao?
- Trong bối cảnh hấp thụ carbon thông qua các dự án REDD+, người bản địa và cộng đồng địa phương cũng sẽ cần có thông tin (hoặc có được sự tiếp cận chuyên gia tư vấn độc lập) về hấp thụ carbon và các thị trường carbon tự nguyện, hoặc bắt buộc, bao gồm: Tại sao phương pháp này được đề xuất? Nó sẽ hoạt động như thế nào liên quan tới các bố trí tài chính và nghĩa vụ? Thị trường đang thay đổi (ảnh hưởng tới cả chi phí và lợi ích) tác động đến dự án như thế nào?

Một số tài liệu tham khảo:

CIFOR. 2009. REDD đơn giản: Văn bản hướng dẫn của CIFOR về rừng, biến đổi khí hậu và REDD. CIFOR, Bogor, Indonesia. Có thể truy cập tại: www.cifor.cgiar.org

Gibson, G., và C. O’Faircheallaigh. 2010. Đàm phán và thực thi các thỏa thuận về tác động và lợi ích. Bộ công cụ cộng đồng IBA. Quỹ The Gordon, Toronto. Có thể truy cập tại: www.ibacommunitytoolkit.ca

Life Mosaic. Người dân bản địa và biến đổi khí hậu: Hướng dẫn bằng video. Film. Có thể truy cập tại: www.lifemosaic.net

Thành tố 9 | Bảo đảm sự lựa chọn thông tin và tư vấn độc lập

Người dân bản địa và cộng đồng địa phương có quyền được cung cấp thông tin độc lập về tất cả các vấn đề và các mối quan tâm liên quan đến REDD+ và các chi tiết của dự án phát triển đã được lập kế hoạch sẽ tác động tới họ. Hầu hết các cộng đồng nông thôn bị tác động của các dự án REDD+ cần có sự giúp đỡ để xác định và chi trả cho thông tin và tư vấn độc lập. Những người đề xuất dự án cũng có thể cung cấp thông tin liên quan đến các câu hỏi thường gặp về REDD+ và cung cấp câu trả lời theo quan điểm của người lập dự án. Tuy nhiên, họ phải ghi nhớ rằng quyền của cộng đồng được truy cập thông tin và được tư vấn độc lập là nền tảng cơ bản của một quá trình đồng thuận được thông tin đầy đủ.

Để tránh gây ảnh hưởng rõ ràng và thực tế đến các cộng đồng, một số công ty khai thác mỏ của Canada đang tìm kiếm những bản thỏa thuận dựa trên các quỹ ủy thác do FPIC tạo ra cho các cộng đồng để tiếp cận và chi trả cho tư vấn từ các chuyên gia độc lập về pháp lý, xã hội, các vấn đề kinh tế và môi trường. Các cộng đồng không cần phải nêu yêu cầu, nhưng đã nhận được sự tư vấn dựa trên các quyết định của công ty. Các cơ chế cấp kinh phí như vậy cũng có thể được sử dụng để cung cấp các khoản tiền thanh toán cho các thành viên cộng đồng tham gia các đánh giá tác động.

Những người đề xuất dự án, các cơ quan chính phủ và các nhà đầu tư tư nhân có nghĩa vụ cung cấp cho cộng đồng khả năng tiếp cận tư vấn độc lập và nếu có điều kiện thì giúp cộng đồng tìm ra cách làm và phương tiện trả tiền cho các loại dịch vụ tư vấn như vậy. Quá trình kiểm chứng FPIC cần giám sát các chuyên gia tư vấn độc lập và đảm bảo chất lượng của tư vấn. Các tổ chức xã hội dân sự của quốc gia và địa phương và các tổ chức phi chính phủ quốc tế sẽ là nguồn cung cấp các thông tin ban đầu cần cho sự lựa chọn. Còn những người lập dự án thì nên thông báo cho cộng đồng địa phương và người dân bản địa bị tác động bởi dự án về các nhóm này như là một nguồn tư vấn độc lập.

Người dân bản địa và cộng đồng địa phương cần biết:

- Rằng họ có quyền tìm kiếm chuyên gia tư vấn độc lập về các vấn đề pháp lý, xã hội, kinh tế và môi trường; và
- Rằng những người đề xuất dự án, các cơ quan chính quyền và các nhà đầu tư tư nhân có nghĩa vụ cung cấp kinh phí và hỗ trợ cho việc tiếp cận tư vấn dịch vụ này.

Một số tài liệu tham khảo:

Griffiths, T. 2008. Nhìn nhận ‘REDD’ như thế nào? Rừng, Giảm thiểu biến đổi khí hậu và Quyền của người dân bản địa và cộng đồng địa phương. Chương trình Rừng và con người. Moreton-in-Marsh, Vương quốc Anh. Có thể truy cập tại: www.forestpeoples.org

Client Earth: Một tổ chức của các luật sư hoạt động tích cực đã cam kết đảm bảo một hành tinh khỏe mạnh. Website: www.clientearth.org

Mạng lưới REDD: Một trang web được thiết lập để tạo ra các sản phẩm tri thức và dịch vụ thông tin theo yêu cầu (và đã thiết kế dành riêng cho) các tổ chức xã hội

dân sự phía Nam về các chủ đề liên quan đến REDD+. Website: www.redd-net.org

Người giám sát REDD: Một trang web với những phân tích mang tính phê phán các vấn đề liên quan đến REDD để giúp đỡ hướng dẫn thảo luận công khai. Trang web tài liệu hóa các dự án REDD trên khắp thế giới, xem xét vấn đề những ai đang tham gia cũng như làm thế nào để các dự án được xây dựng.

Website: www.redd-monitor.org

Giám sát và Điều chỉnh: Duy trì sự đồng thuận

Giống như trong bất kỳ mối quan hệ nào, những sự hiểu lầm có thể phát sinh giữa chủ dự án và cộng đồng khi thực thi dự án REDD+. Trong mọi trường hợp, cộng đồng hoặc chủ dự án có thể mong muốn xem xét lại các khía cạnh thực thi dự án, hoặc thay đổi các điều khoản của thỏa thuận. Điều quan trọng là các chủ dự án tiếp cận việc xây dựng dự án cùng với các cộng đồng với thiện chí và ý định tạo lập mối quan hệ kéo dài trong nhiều thập kỷ và để mở việc xem xét, điều chỉnh và thực thi dự án khi có các thông tin hoặc các lợi ích mới phát sinh.

Phần này liên quan đến việc giám sát một thỏa thuận và thiết lập một cơ chế khiếu nại. Việc giám sát thực thi các thỏa thuận sẽ tạo điều kiện cho cộng đồng và công ty theo dõi liên tục sự phát triển và học hỏi từ các vấn đề đang nổi lên hoặc hoàn cảnh đang thay đổi. Thiết lập và thống nhất về một cơ chế và quá trình khiếu nại có nghĩa là mọi sự khác biệt phát sinh sẽ được giải quyết bằng các giải pháp nhanh chóng và phù hợp trước khi các khác biệt này có thể biến thành xung đột.

Thành tố 10 | Giám sát những gì đã được thỏa thuận trong thực thi

Nếu giai đoạn thiết kế dự án sử dụng các quá trình có sự tham gia để xây dựng các đường cơ sở về môi trường, kinh tế và xã hội thì cộng đồng sẽ làm quen với các quá trình đã được sử dụng để thu thập và ghi chép thông tin. Sau giai đoạn này, các cộng đồng có thể sử dụng các kỹ năng này để giám sát thiết kế dự án, các bước đồng thuận và thực thi dựa trên thỏa thuận với các chủ dự án. Khi cộng đồng có mong muốn tự mình thực hiện giám sát một cách độc lập, chủ dự án cần cố gắng thu hút cộng đồng giám sát việc thực thi dự án theo các thỏa thuận và theo sự đồng thuận. Điều này bắt đầu từ thiết kế phương pháp giám sát, bao gồm các hoạt động và các vấn đề gì sẽ được giám sát, các hoạt động giám sát gì sẽ được sử dụng, những ai sẽ làm công việc giám sát và làm thế nào để các kết quả được ghi lại. Quá trình này sẽ tạo cơ hội đánh giá lại liệu các thông tin được cung cấp liên quan đến dự án đã chính xác chưa và có còn phù hợp hay không (ví dụ như khi đề cập đến các chi phí và các lợi ích) và làm thế nào để so sánh với các lựa chọn thay thế cho dự án. Giám sát thiết kế dự án còn bao gồm các kết quả sẽ được trình bày tới cộng đồng và các bên khác ra

sao và các bước đi nào sẽ được triển khai nếu như kết quả giám sát phát hiện các vấn đề nổi cộm trong thực thi.

Đóng góp chính của giám sát có sự tham gia trong thực thi dự án chính là sự thay thế tin đồn và thông tin sai lệch bằng những chứng cứ thực tế mà cộng đồng đã góp phần tạo ra. Giám sát cần được liên hệ với hợp phần về xã hội của các hệ thống đo đếm, báo cáo và kiểm chứng (MRV).

Cộng đồng cần được thông báo về các phương pháp khác nhau áp dụng cho giám sát có sự tham gia và phản hồi có thể lồng ghép vào thiết kế của dự án hoặc chương trình. Sự tham gia của các thành viên cộng đồng vào giám sát phải được lập kế hoạch có tính toán đầy đủ đến nguồn nhân lực và tài chính dành cho công việc này. Một phần quan trọng của cơ chế giám sát là thỏa thuận về sẽ làm gì khi kết quả giám sát cho thấy có các vấn đề hoặc bất đồng trong việc thực thi dự án. Cần phải hiểu loại vấn đề gì và mức độ bất đồng ra sao có thể gây ra các quá trình khiếu nại và những hoàn cảnh nào sẽ cho phép tái khởi động quá trình đồng thuận và yêu cầu tái đàm phán các thỏa thuận.

Người dân bản địa và cộng đồng địa phương cần biết:

- Rằng họ có thể đóng vai trò trung tâm trong việc giám sát thực thi dự án; và
- Sự lệch lạc trong thực thi các thỏa thuận đồng thuận đã được xác định trong quá trình giám sát có thể gây ra các khiếu nại nếu một trong hai bên không hài lòng với việc thực thi dự án. Nếu các vấn đề không được giải quyết thông qua quá trình khiếu nại, một trong hai bên có thể yêu cầu tái khởi động quá trình đồng thuận, hoặc đưa vấn đề ra trọng tài.

Tài liệu tham khảo:

Quý Tebtebba. 2006. Những kinh nghiệm và khuyến nghị gần đây về khái niệm và thực thi các nguyên tắc của sự đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ. Phiên họp thứ VI của Diễn đàn thường xuyên về các vấn đề bản địa, được trình bày bởi Jennifer Corpuz, Quý Tebtebba. Có thể truy cập tại: www.sarpn.org.za

Thành tố 11 | Xây dựng quá trình khiếu nại

Chắc chắn rằng trong quá trình thực thi dự án sẽ phát sinh những khác biệt do có sự diễn giải khác nhau về thỏa thuận và kế hoạch thực thi. Những hiểu lầm dường như là nhỏ nhất từ quan điểm của một bên, nhưng có thể bên khác lại cho là rất quan trọng. Ví dụ trường hợp một cộng đồng có các thành viên không được tham gia cụ thể vào các cuộc đàm phán. Những người này đốt dọn đồng cỏ vào mùa khô và cảm thấy không hài lòng vì các hoạt động này bị cấm đoán bởi thỏa thuận mà những người đứng đầu của họ đã ký. Chủ dự án có thể coi đây chỉ là một vấn đề đơn giản của việc thực thi thỏa thuận hiện hành và chấm dứt đốt cỏ. Ngược lại, đối với những người dân, việc dùng lửa thực sự cần thiết cho chăn thả gia súc và kích thích cỏ mọc choi non. Người

dân cũng thấy rằng họ chưa bao giờ đồng thuận với việc dừng hoạt động này. Một cơ chế khiếu nại cho phép các vấn đề như vậy được bộc lộ theo cách có thể dẫn đến một sự giải quyết thỏa đáng trước khi giao tiếp giữa hai bên trở nên khó khăn, hoặc bị đổ vỡ. Hai bên có thể thỏa thuận rằng các thành viên của cộng đồng chưa bao giờ đưa ra sự đồng thuận ngừng đốt đồng cỏ và cần phải xem xét lại phần này của sự thỏa thuận. Điều này có thể dẫn đến một thỏa thuận mới, có thể phải cho phép đốt cỏ vào đầu và cuối của mùa khô khi lửa ít nguy cơ cháy lan vào rừng hơn. Quá trình khiếu nại có thể làm nổi lên các giải pháp khác cho vấn đề này, ví dụ, cộng đồng có thể quan tâm đến việc đào tạo và các công cụ để quản lý cháy tốt hơn.

Năm nguyên tắc trong thiết kế một quá trình khiếu nại

- 1 - Tương ứng: Có sự tương xứng giữa rủi ro và tác động tiêu cực tới các cộng đồng bị tác động;
- 2 - Phù hợp về văn hóa: Thiết kế có tính toán đến các cách thức phù hợp để xử lý các mối quan tâm của cộng đồng;
- 3 - Có khả năng tiếp cận: Cơ chế rõ ràng và dễ hiểu làm cho tất cả các bộ phận của các cộng đồng bị tác động có thể tiếp cận được một cách miễn phí;
- 4 - Minh bạch và để cao trách nhiệm giải trình của tất cả các bên liên quan; và
- 5 - Bảo vệ một cách thích hợp: Một cơ chế ngăn chặn sự trừng phạt và không ngăn cản khả năng tiếp cận các biện pháp khắc phục hậu quả khác.

Năm bước trong quy trình của một cơ chế khiếu nại

1. 1. Công bố cơ chế;
2. 2. Tiếp nhận và đăng ký khiếu nại;
3. 3. Rà soát và điều tra các khiếu nại;
4. 4. Phát triển các phương án lựa chọn giải pháp, trả lời về các khiếu nại và đóng lại khiếu nại;
5. 5. Giám sát và đánh giá.

Cải thiện liên tục

- Xây dựng/cải thiện các chiến lược để giải quyết mối quan ngại phát sinh theo cơ chế khiếu nại;
- Rà soát hệ thống quản lý xã hội và môi trường; và
- Cải thiện kế hoạch quản lý để xử lý các tác động và thực hiện các hoạt động khắc phục.
- *Nguồn: Tập đoàn tài chính quốc tế (IFC). 2009. Giải quyết khiếu nại từ các cộng đồng bị tác động của dự án - Hướng dẫn các dự án và các công ty về việc thiết kế cơ chế khiếu nại. Lưu ý cách làm tốt. Washington, DC. Có thể truy cập tại: www.ifc.org*
- *Communities – Guidance for Projects and Companies on Designing Grievance Mechanisms. Good Practice Note. Washington, DC. Available at: www.ifc.org*

Mục tiêu tổng thể của quá trình khiếu kiện là để tái lập sự đồng thuận. Các cơ chế khiếu nại tạo cho các chủ dự án REDD+ và các cộng đồng một sự lựa chọn của các quá trình giải quyết tranh chấp từ bên ngoài. Cơ chế khiếu nại được xây dựng cùng với cộng đồng có lợi thế dựa vào địa phương và là cách giải quyết đôi bên cùng có lợi đối với các vấn đề trong khuôn khổ của sự thỏa thuận giữa hai bên. Cơ chế này bao gồm khả năng sử dụng trọng tài độc lập và trông cậy vào luật pháp hoặc các giải pháp hành chính, nếu như các cuộc đàm phán bị bế tắc. Điều đặc biệt quan trọng là việc lựa chọn trung gian hòa giải hoặc trọng tài được hai bên

cùng thỏa thuận và trung lập với chủ dự án và chính phủ.

Một quá trình khiếu nại có hiệu quả phải dễ tiếp cận đối với cộng đồng, với một người được chỉ định từ cộng đồng và từ chủ dự án để tiếp nhận khiếu nại và một quy trình đã được thống nhất và một ban bộ để điều trần về khiếu nại. Quá trình này cần bao gồm việc truy xét nguồn gốc khiếu nại và các hệ thống phản hồi, báo cáo về tiến độ dự án tại các cuộc họp giám sát để thảo luận về mức độ hài lòng và điều trần về sự khiếu nại. Trong thiết kế cơ chế khiếu nại, các cộng đồng cần được thông báo về các kênh và các quy trình phân xử của chính quyền và sự tiếp cận dịch vụ tư pháp (cung cấp trợ giúp pháp lý). Điều này là cần thiết nếu hai bên không thể giải quyết các khiếu nại khi thiếu sự trợ giúp bên ngoài.

Quy trình khiếu nại bao gồm các quy định và các thủ tục để từ chối đồng thuận nếu không có các biện pháp khắc phục hậu quả thích hợp và nội bộ cộng đồng đạt được sự đồng thuận rút lại sự chấp nhận tiếp tục thực thi. Các quá trình khiếu nại nên được thiết kế để có thể lắng nghe và giải quyết các mối quan ngại từ các thành viên của một cộng đồng về việc họ bị đặt ra ngoài các quá trình ra quyết định liên quan đến các thỏa thuận với chủ dự án.

Người dân bản địa và cộng đồng địa phương cần biết:

- Các cơ chế khiếu nại không thay thế cho quyền thực hiện hành động pháp lý của mình;
- Người dân bản địa và cộng đồng cũng có quyền giải quyết vụ việc một cách độc lập thông qua người hòa giải, trọng tài, thanh tra viên hoặc tòa án;
- Sự đồng ý đã từng được đưa ra trước đây có thể được rút lại trong những hoàn cảnh hợp lý; và
- Về quy trình khiếu nại đã được thỏa thuận và về việc có thể tiếp cận các quy trình này ở đâu, khi nào, và làm thế nào để tiếp cận.

Các cơ chế khiếu nại ở Cộng hòa dân chủ nhân dân Lào và sự liên hệ với REDD +

Sự hài hòa về mặt xã hội trong nội tại và giữa các cộng đồng tại Lào được đánh giá cao. Điều này được duy trì thông qua một loạt các chuẩn mực xã hội và các hợp đồng, sự phòng ngừa xung đột và, khi cần thiết, sẽ sử dụng các cơ chế giải quyết xung đột và khiếu nại. Mặc dù chưa thử nghiệm với các dự án REDD + trên thực địa, các cơ chế khiếu nại truyền thống đã có sẵn. Những người lập dự án REDD + và cộng đồng có liên quan cần phải cân nhắc liệu hệ thống khiếu nại truyền thống có đủ mạnh mẽ và năng động để có thể đối phó với các tình huống xung đột có thể phát sinh trong quá trình triển khai REDD + hay không.

Người Lào thích sử dụng các cơ chế khiếu nại địa phương hơn là theo các cơ chế của chính phủ họ ưa thích sự thuận tiện và quen thuộc, bởi những cảm nhận về sự công bằng, nhanh chóng, chi phí tài chính thấp hơn và còn do thiếu sự hiểu biết về hệ thống pháp lý của nhà nước. Hơn nữa, đưa một vụ tranh chấp ra tòa án có thể dẫn đến việc các bên liên quan trở thành kẻ thù chính thức của nhau và phá vỡ sự hòa hợp xã hội. Việc lựa chọn cơ chế khiếu nại tùy thuộc vào bản chất của tranh chấp hoặc vi phạm đã được thực hiện. Việc giải quyết các khiếu nại về các tội lỗi nhỏ nhặt trong nông thôn Lào như hành vi trộm cắp vật có thể được các cá nhân và các gia đình giải quyết không có sự tham gia của bên ngoài. Các bất đồng nghiêm trọng hơn, ví dụ như đối với tranh chấp đất đai và các vụ phạm tội nghiêm trọng hơn, cần đến sự can dự của đại diện chính quyền thôn bản như trưởng thôn,

Các cơ chế khiếu nại ở Cộng hòa dân chủ nhân dân Lào và sự liên hệ với REDD + (Tiếp)

hội đồng các trưởng lão, các tộc trưởng hoặc một đơn vị hòa giải của thôn bản. Trong một số trường hợp, các bên tranh chấp có thể nhờ đến các cơ quan bên ngoài. Các nhóm dân tộc có sự khác nhau trong các cơ chế khiếu nại của mình (ví dụ như hội đồng trưởng lão và các tộc trưởng).

Ranh giới giữa luật tục và luật pháp tại Lào thường rất mù mờ. Thành viên của một hội đồng các trưởng lão có thể giữ, hoặc không giữ các vị trí chính trị chính thức (chẳng hạn như trưởng hoặc phó thôn, Hội liên hiệp phụ nữ Lào) hoặc ban hòa giải thôn bản. Các trường hợp được giải quyết bởi Hội đồng các trưởng lão có thể được thay bởi Ban hòa giải thôn bản tùy thuộc vào lịch sử thôn bản (tái định cư, thôn bản đa dân tộc thiểu số hoặc là của những người trung thành với cách mạng). Việc lựa chọn thể chế nào sẽ chứng tỏ sự phù hợp trong trường hợp có các xung đột có liên quan đến REDD + và có các khiếu nại phụ thuộc vào loại xung đột phát sinh và các thể chế luật tục hay các cơ quan thừa hành pháp luật sẽ được sử dụng để giải quyết những xung đột và khiếu nại này.

Các khả năng khác của các cơ chế khiếu nại có liên quan đến REDD + bao gồm: hòa giải theo thông lệ hiện đại trong trường hợp các tranh chấp thương mại; giải quyết tranh chấp hành chính bao gồm cả Văn phòng Thủ tướng Chính phủ hoặc chính quyền địa phương cấp tỉnh và cấp huyện; giải quyết tranh chấp hành chính các trường hợp liên quan đến các bộ của chính phủ hoặc các cơ quan chính quyền và các vấn đề thương mại liên quan đến các doanh nghiệp nhà nước; xác định chuyên gia; trọng tài cho các tranh chấp thương mại; nại tụng xung quanh tất cả các loại xung đột, tranh chấp và tội phạm. Các quan chức thi hành án dân sự từ Bộ Tư pháp và có vai trò phán xử trong tất cả các bản án dân sự và bồi thường dân sự liên quan đến vụ án hình sự, hoặc những người khác liên quan đến đảng phái chính trị và các nhà lãnh đạo chính phủ cũng được sử dụng để giải quyết tranh chấp.

Những cơ chế khiếu nại biệt lập hoặc được tập hợp sẽ cần phải được xem xét trong bối cảnh REDD + song song với việc thu hút sự tham gia ở cấp thôn bản. Sự chuẩn bị ứng phó với các cuộc xung đột tiềm năng liên quan đến REDD + bằng cách cân nhắc các cơ chế và cách tiếp cận các khiếu nại có thể được sử dụng để giải quyết giúp tạo ra vị thế bình đẳng cho các chủ thể tham gia vào quá trình giải quyết xung đột và đảm bảo sự chấp nhận tốt hơn của cộng đồng lớn đối với các dự án REDD +.

Trong trường hợp của các xung đột và khiếu nại liên quan đến REDD +, loại xung đột phát sinh và sự lựa chọn các thể chế luật tục hay luật pháp chính thống để giải quyết chúng sẽ mang tính quyết định.

Báo cáo của Richard Hackman, Hiệp hội Đa dạng sinh học Lào.

Để biết thêm thông tin truy cập: www.idrc.ca

Một số tài liệu tham khảo:

Chương trình Hỗ trợ quản lý ngành năng lượng (ESMAP), Ngân hàng Thế giới và Hội đồng quốc tế về Khai thác mỏ và Kim loại (ICCM). 2005 Bộ công cụ phát triển cộng đồng. Washington, DC, và London. Có thể truy cập tại: www.icmm.com

Tập đoàn Tài chính Quốc tế (IFC). 2009. Giải quyết khiếu kiện từ các cộng đồng bị tác động của dự án - Hướng dẫn cho các dự án và các công ty thiết kế các cơ chế khiếu kiện. Ghi chép về cách làm tốt. Washington, DC. Có thể truy cập tại: www.ifc.org

Thành tố 12 | Kiểm chứng sự đồng thuận

Có một yêu cầu đặt ra cho FPIC là phải có một bên độc lập xác nhận rằng sự đồng thuận của cộng đồng dựa trên cơ sở tự nguyện, trước và được cung cấp thông tin đầy đủ. Nếu quá trình kiểm chứng được chủ dự án biết trước và cộng đồng chấp nhận quá trình này, cả hai bên sẽ đảm bảo tốt hơn một quá trình tôn trọng quyền FPIC của cộng đồng.

Chủ nhân của các quyền, các chủ sở hữu dự án và các cơ quan thích hợp của chính quyền cần được làm quen với các tiêu chuẩn có liên quan đòi hỏi phải kiểm chứng sự đồng thuận. Cộng đồng và chủ dự án cần thỏa thuận về các tiêu chuẩn kiểm chứng sẽ được sử dụng. Các tiêu chuẩn môi trường và xã hội của REDD+, được đề cập trong phần giới thiệu, bao gồm các yếu tố kiểm chứng và Chương trình UN-REDD toàn cầu đang thí điểm một quy trình kiểm chứng và đánh giá độc lập như là một phần trong cách tiếp cận FPIC. Trong một đối tác với RECOFTC, nỗ lực của Chương trình UN-REDD toàn cầu đang đặt mục tiêu tiêu chủ trì việc xây dựng bộ công cụ cho những người đánh giá các quá trình FPIC trong bối cảnh REDD+.

Các bên liên quan cũng cần đồng ý khoảng cách thời gian giữa các kỳ kiểm chứng và bên nào sẽ thực hiện kiểm chứng sự đồng thuận. Nếu việc kiểm chứng phát hiện các thiếu sót trong việc đưa ra sự đồng thuận, cộng đồng có quyền yêu cầu giải quyết các thiếu sót này, ví dụ như thiếu thông tin cần được cung cấp hoặc cần tiến hành tham vấn một cách rộng rãi hơn. Ngoài ra, cộng đồng có quyền yêu cầu để sự đồng thuận của họ đối với dự án được đàm phán lại kể từ giai đoạn đồng thuận đã được phát hiện là có sai sót.

Người dân bản địa và cộng đồng địa phương cần biết:

- Quyền được kiểm chứng độc lập quá trình đồng thuận - rằng đồng thuận đạt được mà không có những tác động quá mức, được thực hiện kịp thời và cộng đồng đã hiểu nội dung và ý nghĩa của văn bản đồng thuận.

Một số tài liệu tham khảo:

Colchester, M., và M.F. Ferrari. 2007. Làm cho FPIC - Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được cung cấp thông tin đầy đủ vận hành: Những thách thức và triển vọng cho người dân bản địa. Chương trình Con người và Rừng, Moreton-in-Marsh, Vương quốc Anh. Có thể truy cập tại: www.forestpeoples.org

Gibson, G., và C. O'Faircheallaigh. 2010. Đàm phán và thực thi các thỏa thuận về tác động và lợi ích. IBA Bộ công cụ cộng đồng. Quỹ Gordon, Toronto. Có thể truy cập tại: www.ibacommunitytoolkit.ca

TÀI LIỆU THAM KHẢO

AIPP, IWGIA, FPP, và Quỹ Tebtebba. 2010. Làm gì với REDD? Cẩm nang cho các giảng viên bản địa. AIPP, IWGIA, FPP, và Quỹ Tebtebba. Có thể truy cập tại: www.forestpeoples.org

Hiệp hội những người thổ dân Anh Diêng. 2010. Người dân bản địa đòi hỏi hành động về các quyền đất đai, các vấn đề về đồng thuận. Tuyên bố báo chí của các đại biểu tham gia hội thảo về quyền của người dân bản địa, Ngành công nghiệp khai khoáng và các chính sách phát triển quốc gia ở Georgetown, Guyana, 8/3/2010. Có thể truy cập tại: www.minesandcommunities.org

Andersson, K. 2006. Hiểu biết về quản trị rừng phi tập trung: Một ứng dụng về những phân tích thể chế và khung phát triển. Tính bền vững: Khoa học, thực hành & chính sách 2 (1): 25-35. Có thể truy cập tại: sspp.proquest.com

Angelsen, A. et al, eds. Năm 2009. Thực hành REDD+: Chiến lược quốc gia và các lựa chọn chính sách. CIFOR, Bogor, Indonesia. Có thể truy cập tại: www.cgiar.cifor.org

Angelsen, A. et al. Năm 2009. Giảm phát thải từ mất rừng và suy thoái rừng (REDD): Báo cáo đánh giá các lựa chọn Viện Meridia, Washington, DC. Báo cáo chuẩn bị cho chính phủ Na Uy. Có thể truy cập tại: www.redd-oar.org

Ban Thư ký ASEAN. 2009. Phác họa về văn hóa – xã hội cộng đồng ASEAN. Jakarta. Có thể truy cập tại: www.asean.org

Baker và McKenzie LLP Covington và Burling, 2009. Phân tích nền tảng của khuôn khổ các quy định REDD. Báo cáo được chuẩn bị cho Nhóm carbon trên đất liền và UN-REDD. Có thể truy cập tại: www.terrestrialcarbon.org

Bleaney, A., B. Vickers, và L. Peskett. Năm 2009. REDD ở Nepal: Đặt Lâm nghiệp cộng đồng ở giai đoạn trung tâm? Mạng lưới REDD. Có thể truy cập tại: www.redd-net.org

Brandon, K. và M. Wells. 2009. Những bài học cho REDD+ từ các khu rừng đặc dụng và các dự án lồng ghép bảo tồn và phát triển. Chương 19: Nhận thức rõ về REDD+: Chiến lược quốc gia và Những lựa chọn về chính sách. Biên tập bởi A. Angelsen. CIFOR, Bogor, Indonesia. Có thể truy cập tại: www.cgiar.cifor.org

Chương trình doanh nghiệp và hấp thụ carbon bằng đa dạng sinh học (BBOP). 2009. Bồi hoàn đa dạng sinh học và sự tham gia của các bên liên quan: Trang tài nguyên BBOP. BBOP Washington, DC Có thể truy cập tại: www.forest-trends.org

Kinh doanh vì trách nhiệm xã hội; Những người đi đầu trên toàn thế giới. 2004. Các công ty tài nguyên/khai thác khoáng sản và Thu hút người dân bản địa tham gia (RECIPE) trong Dự án cho Đối thoại: Sách hướng dẫn. Có thể truy cập tại: www.bsr.org.

Liên minh khí hậu, Cộng đồng & Đa dạng sinh học (CCBA). 2008. Bộ tiêu chuẩn Thiết kế dự án Cộng đồng khí hậu và Đa dạng sinh học: Tái bản lần hai. Arlington, VA, USA. Có thể truy cập tại: www.climate-standards.org

CCBA. 2010. Các tiêu chuẩn Môi trường và Xã hội trong REDD+. Arlington, VA, USA. Có thể truy cập tại: www.climate-standards.org

Chapin, M. và B. Threlkeld. 2008. Lập bản đồ đất bản địa: Sách hướng dẫn thực hành. Trung tâm Hỗ trợ các vùng đất bản địa, Học viện Luật Môi trường, Washington, DC. Có thể truy cập tại: www.elistore.org

CIFOR. 2009. REDD thật đơn giản: Hướng dẫn của CIFOR về rừng, biến đổi khí hậu và REDD. CIFOR, Bogor, Indonesia. Có thể truy cập tại: www.cifor.cgiar.org

Clarke, R. 2010. Sự chuyển dịch tranh luận về REDD từ Lý thuyết đến Thực hành: Bài học kinh nghiệm từ Dự án Ulu Masen. 6/1 Tạp chí Luật, Môi trường và Phát triển 6/1: 36-60. Có thể truy cập tại: www.lead-journal.org.

Client Earth. Website: www.clientearth.org

Colchester, M. 2010. Sự đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ: Làm cho FPIC vận hành vì Rừng và Người dân. Đối thoại Rừng, New Haven, CT, USA. Có thể truy cập tại: environment.yale.edu/tfd

Colchester, M., và M.F. Ferrari. 2007. Làm cho FPIC - Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ vận hành: Những thách thức và Viễn cảnh đối với Người dân bản địa. Chương trình Người dân làm rừng, Moreton-in-Marsh, Vương quốc Anh. Có thể truy cập tại: www.forestpeoples.org

Costenbader, J., ed. 2009. Khung pháp lý cho REDD - Thiết kế và thực thi ở cấp độ quốc gia. IUCN trang số 77 Chính sách Môi trường và Luật. IUCN, Gland, Thụy Sĩ. Có thể truy cập tại: www.iucn.org

Corbett, J. et al. Năm 2009. Thực hành tốt trong lập bản đồ có sự tham gia. Quỹ Phát triển Nông nghiệp Quốc tế (IFAD), Roma. Có thể truy cập tại: www.ifad.org

Cotula, L., và J. Mayers. 2009. Quyền hưởng dụng trong REDD - Điểm khởi đầu hay suy nghĩ sau? Các vấn đề Tài nguyên thiên nhiên số 15. IIED, London. Có thể truy cập tại: www.iied.org

Dooley, K. 2010. Báo cáo đặc biệt về quan sát rừng – UNFCCC Trao đổi về khí hậu, 7-18/12/2009. Quan sát Rừng EU 1/2010. Có thể truy cập tại: www.fern.org

Durbin, J. và Franks, P. 2010. Ủy ban Tiêu chuẩn cho ý kiến về Dự thảo Tiêu chuẩn Xã hội và Môi trường của REDD+, Phiên bản 2 tháng 10 năm 2009, đã nhận được trong thời gian lấy ý kiến công chúng 60 ngày đầu tiên giai đoạn: 2/10 - 30/11 năm 2009. CCBA, Arlington, VA, USA. Có thể truy cập tại: www.climate-standards.org

Chương trình Hỗ trợ quản lý Ngành Năng lượng (ESMAP), Ngân hàng Thế giới và Hội

đồng Quốc tế về Khai thác Mỏ và Kim loại (ICCM. 2005 Bộ công cụ Phát triển Cộng đồng. Washington, DC, và London. Có thể truy cập tại: www.icmm.com

Evans, K. et al, CIFOR, 2006. Hướng dẫn sử dụng các công cụ có sự tham gia về Rừng cộng đồng. CIFOR, Bogor, Indonesia. Có thể truy cập tại: www.cifor.cgiar.org

Quỹ Đối tác Carbon rừng (FCPF). 2009. FCPF Cơ chế sẵn sàng: Tham vấn quốc gia và Sự tham gia REDD. Có thể truy cập tại: www.forestcarbonpartnership.org/tcp

Chương trình Người dân làm rừng, 2008. Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ và Hội nghị bàn tròn về tính bền vững của cây cọ dầu – Tài liệu hướng dẫn cho các công ty. Moreton-in-Marsh, Vương quốc Anh. Có thể truy cập tại: www.forestpeoples.org

Chương trình Người dân làm rừng. 2008. Các yếu tố chính cho Khởi đầu, Hoàn thành và Duy trì Tham vấn và Đàm phán trung thực với Người dân bản địa và bộ lạc và Các cộng đồng. Moreton-in-Marsh, Vương quốc Anh. Có thể truy cập tại: www.forestpeoples.org

Cục Lâm nghiệp của Chính phủ hoàng gia Campuchia; PACT Campuchia, et al. 2009. Giảm phát thải từ mất rừng và suy thoái tài nguyên rừng ở tỉnh Oddar Meanchey, Campuchia: Một sáng kiến lâm nghiệp cộng đồng về Carbon và Bảo tồn đa dạng sinh học và Xóa đói - giảm nghèo theo Tiêu chuẩn CCB, Tài liệu thiết kế dự án. Có thể truy cập tại: www.climate-standards.org

Galudra, G. et al. Năm 2009. RaTA: Cẩm nang Đánh giá nhanh Quyền hưởng dụng đất để Xác định Bản chất của Các cuộc xung đột về Hưởng dụng đất đai, Trung tâm Nông-Lâm Thế giới (ICRAF), Bogor, Indonesia. Có thể truy cập tại: www.worldagroforestrycentre.org

Gibson, G., và C. O'Faircheallaigh. 2010. Đàm phán và Thực thi các thỏa thuận về tác động và lợi ích. Bộ công cụ Cộng đồng IBA. Quỹ Gordon, Toronto. Có thể truy cập tại: www.ibacommunitytoolkit.ca

Global Witness. 2009. Thu hút trung thực sự tham gia của người dân, Sự minh bạch và Sự tham gia của xã hội dân sự vào REDD. London. Có thể truy cập tại: www.globalwitness.org

Granda, P., năm 2005. Trồng rừng hấp thụ carbon ở Andes Ecuador: Các tác động của Dự án trồng rừng thuần loại FACE-PROFAFOR do Hà Lan tài trợ đối với các cộng đồng bản địa và những người nông dân nghèo. Tập hợp WRM về rừng trồng số 1. WRM, Montevideo. Có thể truy cập tại: www.forestpeoples.org

Grifths, T. 2008. Nhìn nhận như thế nào về 'REDD', Rừng, Giảm thiểu Biến đổi khí hậu và các Quyền của Người dân bản địa và Cộng đồng địa phương, Chương trình Người dân làm rừng. Moreton-in-Marsh, Vương quốc Anh. Có thể truy cập tại: www.forestpeoples.org

Grifths, T. 2009. Nhìn nhận như thế nào về 'REDD', Rừng, Giảm thiểu Biến đổi khí hậu và các Quyền của Người dân bản địa và các Cộng đồng Địa phương (Phiên bản cập nhật). Chương trình Người dân làm rừng. Moreton-in-Marsh, Vương quốc Anh. Có thể truy cập tại: www.forestpeoples.org

Herbertson, K.etal. Năm 2009. Động Thổ: Thu hút các cộng đồng tham gia vào các dự án khai khoáng và hạ tầng. WRI,Washington,DC. Có thể truy cập tại: www.wri.org

Herz, S, J.Sohn, vàA. LaVina. Năm 2007. Phát triển mà không có xung đột: Nghiên cứu điểm kinh doanh có sự đồng thuận của cộng đồng. WRI,Washington, DC. Có thể truy cập tại: www.wri.org

Mạng lưới về Lập bản đồ có sự tham gia ở Indonesia. Có thể truy cập tại: Website: www.jkpp.org

Tổng công ty Tài chính quốc tế (IFC). 2009. Giải quyết các khiếu nại từ các cộng đồng bị tác động của các dự án – Tài liệu Hướng dẫn các dự án và công ty trong việc Thiết kế các cơ chế khiếu kiện. Ghi chép về cách làm tốt. Washington, DC. Có thể truy cập tại: www.ifc.org

Mạng lưới Sông ngòi quốc tế.2006. Các con đập, sông ngòi và các quyền: Hướng dẫn hành động cho các Cộng đồng bị tác động bởi các con đập. Berkeley,CA,USA. Có thể truy cập tại: www.internationalrivers.org

IWGIA, AIPP, FPP, và Quỹ Tebtebba. 2010. REDD là gì? Tài liệu hướng dẫn cho các cộng đồng bản địa, IWGIA, AIPP, FPP, và Quỹ Tebtebba. Có thể truy cập tại: www.forestpeoples.org

Johns, T.etal, eds. 2009. Tổng quan về sẵn sàng cho REDD (Phiên bản 2). Trung tâm nghiên cứu Woods Hole, Falmouth, MA,USA. Có thể truy cập tại: www.whrc.org

Lawlor, K.và D. Huberman. 2009. Giảm phát thải từ mất rừng và suy thoái rừng (REDD) và nhân quyền. Chương 12 trong Phương pháp tiếp cận dựa trên các quyền: Khám phá các vấn đề và cơ hội cho bảo tồn. Biên tập bởi J.Campeseetal. IUCN và CIFOR, Bogor, Indonesia. Có thể truy cập tại: www.cgjar.cifor.org

Lehr, A., và G. Smith. 2010. Thực thi chính sách Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ. Foley Hoag LLB, Boston và Washington, DC. Có thể truy cập tại: www.foleyhoag.com

Life Mosaic. Người dân bản địa và Biến đổi khí hậu: Video hướng dẫn. Film. Có thể truy cập tại: www.lifemosaic.net

MacKay, F.và M. Colchester. 2004. Các quyền của người dân bản địa đối với Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và cấp thông tin đầy đủ và Đánh giá ngành công nghiệp khai khoáng của Ngân hàng thế giới. Chương trình Người dân làm rừng, Moreton-in-Marsh, Vương quốc Anh. Có thể truy cập tại: www.forestpeoples.org

Mather, R.etal. Năm 1998. Không ảnh và 'Bản đồ không ảnh' cho Lâm nghiệp cộng đồng. Mạng lưới Lâm nghiệp và Phát triển nông thôn (RDFN) trang 23e. ODI, London. Có thể truy cập tại: www.odi.org.uk

Mehta, LM.Stankovitch. 2001.Vận hành Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ. Chuẩn bị cho M. Colchester, ed, Bản tin chuyên đề 1.2: Các con đập, Các khu công nghiệp và các dân tộc thiểu số dễ bị tổn thương như là một sự đóng góp cho Ủy ban thế giới về các con đập, Cape Town. Có thể truy cập tại: www.dams.org

O'Hara, P.2009. Tăng cường sự tham gia của các bên liên quan trong các chương trình lâm nghiệp quốc gia –Các công cụ cho học viên. FAO–Quý các chương trình lâm nghiệp quốc gia, Roma. Có thể truy cập tại: www.nfp-facility.org

Oxfam Úc. 2007. Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ: Vai trò của các công ty mỏ. Carlton, Victoria, Australia. Có thể truy cập tại: www.oxfam.org.au

Oxfam Úc. 2010. Hướng dẫn Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ. Carlton, Victoria, Australia. Có thể truy cập tại: www.oxfam.org.au

Oxfam Australia; Chương trình Đào tạo ngoại giao. 2009. Tự do và Bình đẳng hướng tới Tôn trọng Nhân quyền của Người bản địa Úc: Tài liệu hướng dẫn cho các nhà hoạt động vì cộng đồng. Melbourne, Australia. Có thể truy cập tại: www.oxfam.org.au

PACT Campuchia. 2010. Tham vấn cộng đồng về Dự án CFREDD Oddar Meanchey, tại hội trường tỉnh, Samraong, Oddar Meanchey, Campuchia vào ngày 25/11/2009. Các ý kiến bình luận từ CCBA trong thời gian báo cáo kiểm chứng, 27/11/2010. Có thể truy cập tại: www.climate-standards.org

Parker, C.etal, 2009. Cuốn sách nhỏ về REDD: Hướng dẫn cập nhật về các đề án của chính phủ và các tổ chức phi chính phủ cho giảm phát thải từ mất rừng và suy thoái rừng. Chương trình Tàn che toàn cầu, Oxford, Vương quốc Anh. Có thể truy cập tại: www.globalcanopy.org

Chính quyền tỉnh Aceh, Hệ động vật và thực vật quốc tế; Công ty TNHH Bảo tồn Carbon Pty. Giảm phát thải carbon từ mất rừng trong các hệ sinh thái Ulu Masen, Aceh, Indonesia, Lưu ý về thiết kế, 29/12/2007.

Mạng lưới REDD. Website: www.redd-net.org

Người giám sát REDD. Website: www.redd-monitor.org

Salim, E.2003. Hướng tới một cân bằng tốt hơn: Báo cáo chính thức về Ngành Công nghiệp Khai khoáng. Đánh giá Ngành Công nghiệp Khai khoáng, Jakarta và Washington, DC. Có thể truy cập tại: www.worldbank.org

Sosa, I., và K. Keenan. 2001. Thỏa thuận tác động và lợi ích giữa Cộng đồng thổ dân và các công ty khai thác mỏ: Sử dụng tại Canada. Hiệp hội Luật pháp môi trường Canada, Hội đồng Môi trường khai thác mỏ của British Columbia, Cooper Acción. Có thể truy cập tại: www.cela.ca

Sprechmann, S., và E. Pelton. 2001. Công cụ vận động và các tài liệu hướng dẫn: Xúc tiến việc thay đổi chính sách, CARE, Atlanta. Có thể truy cập tại: www.care.org

Stephen, P., ed. 2009. Khóa nhập môn về Giảm phát thải từ mất rừng và suy thoái rừng (REDD): Cẩm nang tập huấn. Tổ chức Bảo tồn thiên nhiên, Ủy Ban Bảo tồn thiên nhiên CCBA, Hiệp hội Rừng mưa, WWF, GTZ. Có thể truy cập tại: www.nature.org

Suzuki, R.2010. Vai trò của sự tin cậy trong REDD+. Bản tin Mạng lưới REDD Khu vực

Châu Á-Thái Bình Dương số 2 (tháng 10/2010). ODI&RECOFTC. Có thể truy cập tại: www.redd-net.org.

Takacs, D. 2009. Carbon rừng – Luật pháp và Quyền sở hữu. Bảo tồn quốc tế, Arlington, VA, USA. Có thể truy cập tại: www.conservation.org

Quỹ Tebtebba. 2006. Kinh nghiệm và khuyến nghị gần đây về khái niệm và thực thi các nguyên tắc của Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ. Diễn đàn thường trực về Kỳ họp thứ năm các vấn đề về người bản địa, do Jennifer Corpuz trình bày, Quỹ Tebtebba. Có thể truy cập tại: www.sarpn.org.za

Quỹ Tebtebba. 2008. Tài liệu hướng dẫn về Biến đổi khí hậu & Người dân bản địa. Thành phố Baguio, Philippines. Có thể truy cập tại: www.tebtebba.org

REDD Desk. Website: www.theredddesk.org

UNFCCC, Nhóm đặc nhiệm về Hành động hợp tác dài hạn, Văn bản đàm phán – Ghi chép của Ban thư ký. Kỳ họp thứ mười hai, Thiên Tân, Trung Quốc, ngày 09 tháng 10 năm 2010. Có thể truy cập tại: www.unfccc.int

Đại hội đồng LHQ. 2007. Tuyên bố của LHQ về Quyền của người bản địa. Nghị quyết số 61/295(UNDRIP). Có thể truy cập tại: www.un.org

UN-REDD. 2009. Hướng dẫn vận hành chương trình UN-REDD: Thu hút sự tham gia của người bản địa và các cộng đồng phụ thuộc vào rừng khác. Văn bản làm việc. Có thể truy cập tại: www.un-redd.org

Diễn đàn thường trực của Liên Hợp Quốc về các vấn đề bản địa (UNPFII). 2005. Báo cáo của Hội thảo quốc tế về phương pháp luận liên quan đến Đồng thuận Tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ và Người dân bản địa. Văn bản E/C.19/2005/3, Đề trình Kỳ họp thứ tư của UNPFII, 16-17. Có thể truy cập tại: www.un.org

Weitzner, V. 2009. Làm đẹp vùng phía Tây hoang dã - Tạo ra Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước được thông tin đầy đủ. Ghi chép phát biểu về Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ, Hiệp hội những người thăm dò và phát triển, Công ước hàng năm của Canada. Có thể truy cập tại: www.nsi-ins.ca

Ngân hàng Thế giới. 2009. Tài liệu thiết kế dùng cho chương trình đầu tư lâm nghiệp, chương trình mục tiêu của Quỹ ủy thác SCF. Có thể truy cập tại: www.climateinvestmentfunds.org

Tăng trưởng thế giới. 2008. Tất cả đều là người chiến thắng: Lâm nghiệp có thể làm giảm biến đổi khí hậu và nghèo đói – Một chương trình vì sự phát triển. Arlington, VA, USA. Có thể truy cập tại: www.worldgrowth.org

THUẬT NGỮ và CÁC CHỮ VIẾT TẮT

THUẬT NGỮ

Sự thích ứng: Các hoạt động để giải quyết các tác động mà biến đổi khí hậu đã và đang gây ra cho đất đai, các hệ sinh thái và sinh kế.

Sự gia tăng: Trong bối cảnh của dự án hấp thụ carbon, sự gia tăng chính là lượng giảm phát thải khí nhà kính ngoài những gì có thể xảy ra khi không có dự án.

Trồng rừng mới: Phát triển một khu rừng trên đất không có rừng che phủ trong thời gian gần đây.

Đường cơ sở: Trong quá trình đo đếm lượng phát thải khí nhà kính giảm hay tăng, cần phải biết lượng đã phát thải trước đó (thường được liên hệ với ngày hoặc năm cơ sở) để có thể so sánh theo thời gian. Điều này được gọi là đường cơ sở.

Thị trường carbon: Các giao dịch bán các giấy phép phát thải, giảm phát thải hoặc hấp thụ hình thành 'thị trường carbon'. Carbonic là một trong số những khí nhà kính có thể 'buôn bán'. Tuy nhiên, hiện chưa có một thị trường quốc tế đã thống nhất cho việc mua bán giảm phát thải. Thay vào đó, có nhiều thị trường khác nhau đang hoạt động trên khắp thế giới, có thể được phân loại như là các thị trường 'tự nguyện' hoặc 'có sự điều chỉnh'.

Liên minh Khí hậu, Cộng đồng và Đa dạng sinh học (CCBA): Một liên minh chủ yếu là các tổ chức phi chính phủ quốc tế về môi trường bao gồm các tổ chức Bảo tồn Quốc tế, CARE, Tổ chức Bảo tồn thiên nhiên, Liên minh rừng mưa và Hiệp hội bảo tồn thế giới hoang dã. Liên minh này thúc đẩy sự phát triển các hoạt động quản lý và các tiêu chuẩn mang lại lợi ích về khí hậu, cộng đồng địa phương và đa dạng sinh học.

Các tiêu chuẩn về Khí hậu, Cộng đồng và Đa dạng sinh học (CCBS): Cung cấp các quy tắc và hướng dẫn cho việc thiết kế các dự án giảm thiểu tác động của biến đổi khí hậu dựa vào đất đai. Các chuẩn mực này yêu cầu các dự án phải tôn trọng các quyền của các cộng đồng địa phương, bao gồm cả quyền FPIC. Dự án cũng phải có các kế hoạch đáng tin cậy để mang lại lợi ích cho đa dạng sinh học và làm giảm phát thải carbon.

Công ước về Bảo tồn Đa dạng sinh học (CBD): Một Hiệp ước có tính ràng buộc về mặt pháp lý quốc tế với mục tiêu bảo tồn đa dạng sinh học, sử dụng bền vững các yếu tố của đa dạng sinh học và chia sẻ công bằng và bình đẳng những lợi ích thu được từ các nguồn tài nguyên gen di truyền.

Mất rừng: Việc loại bỏ đi một khu rừng hoặc một quần thể rừng ở những nơi mà

sau đó đất bị chuyển đổi sang mục đích sử dụng ngoài lâm nghiệp. Những ví dụ về mất rừng bao gồm việc chuyển đổi đất lâm nghiệp thành đất nông nghiệp hoặc sử dụng làm đô thị.

Buôn bán phát thải (hoặc 'kinh doanh carbon'): Bao gồm việc bán và mua: những "giấy phép" hoặc 'sự cho phép' phát thải các khí thải gây hiệu ứng nhà kính; 'giấy chứng nhận' chứng minh rằng việc giảm một lượng phát thải nhất định từ một hoạt động cụ thể ngoài những gì có thể diễn ra một cách tự nhiên (ví dụ: các phát thải của việc 'kinh doanh như thường lệ'); hoặc giấy chứng nhận' chỉ ra rằng một số lượng nhất định phát thải thực tế đã được "hấp thụ" ở một nơi nào đó, ví dụ như thông qua hấp thụ carbon.

Suy thoái rừng: Xảy ra khi các cấu trúc hoặc chức năng của một khu rừng bị tác động một cách tiêu cực, làm giảm khả năng cung cấp dịch vụ hoặc sản phẩm của rừng.

Tổ chức Lao động Quốc tế (ILO): Cơ quan của Liên hiệp quốc chịu trách nhiệm xây dựng và giám sát tiêu chuẩn lao động quốc tế. Mục tiêu của ILO là việc làm có năng suất và được đền đáp thỏa đáng cho tất cả dựa trên các nguyên tắc của công lý và bình đẳng xã hội. Công ước ILO 169 quan tâm đến người bản địa và các bộ lạc ở các quốc gia độc lập. Công ước này được thông qua năm 1989 tại Đại hội của ILO và có hiệu lực vào năm 1991.

Sử dụng đất, thay đổi sử dụng đất và lâm nghiệp (LULUCF): Ngành kiểm kê khí nhà kính bao gồm phát thải và loại bỏ các khí gây hiệu ứng nhà kính do các hoạt động của con người trực tiếp gây ra từ sử dụng đất, thay đổi sử dụng đất, và các hoạt động lâm nghiệp.

Giảm thiểu: Tìm cách giảm lượng khí nhà kính đã phát thải vào bầu khí quyển do các hoạt động có liên quan của con người. Các hành động như vậy có thể bao gồm việc giảm sử dụng nhiên liệu hóa thạch và thay đổi các hoạt động sử dụng đất - chẳng hạn như giảm tỷ lệ khai thác và chặt phá rừng và gia tăng tỷ lệ tái trồng rừng.

Giảm phát thải từ mất rừng và suy thoái rừng (REDD): Một sáng kiến cắt giảm phát thải khí nhà kính do mất rừng hoặc làm tổn hại đến rừng thông qua các biện pháp giảm thiểu tác động liên quan đến rừng theo các cơ chế thị trường carbon.

REDD+: Là chữ viết tắt mô tả tập hợp các biện pháp giảm thiểu liên quan đến rừng tại các cuộc thảo luận của Nhóm đặc trách về Hoạt động hợp tác dài hạn (AWG-LCA) của UNFCCC. Ngoài REDD (xem giải thích ở trên), REDD+ bao gồm "vai trò của bảo tồn, quản lý bền vững rừng và tăng cường trữ lượng carbon rừng."¹⁰

Tái tạo rừng: Con người tái tạo lại một khu rừng bị chặt trắng trước đây. Theo các văn bản hướng dẫn của UNFCCC, tái tạo rừng có thể được thực hiện trên những khu vực đã bị chặt trắng trước ngày 31 tháng 12 năm 1989.

¹⁰ Nhóm đặc trách của UNFCCC về Hoạt động hợp tác dài hạn trong khuôn khổ Công ước về Biến đổi khí hậu. Tham khảo thêm trên: www.unfccc.int

Tái tạo rừng: Việc tái tạo hoặc làm tái sinh một khu rừng.

Phục hồi rừng: Lấy lại năng suất hoặc cấu trúc của một khu rừng, nhưng không nhằm mục tiêu lấy lại sự đa dạng sinh học nguyên bản.

Loại bỏ/ hấp thụ: ngược nghĩa với phát thải khí nhà kính và xảy ra khi khí nhà kính bị loại bỏ khỏi khí quyển, ví dụ như bởi cây rừng trong quá trình quang hợp.

Khoanh nuôi, xúc tiến tái sinh rừng tự nhiên: Phục hồi một khu rừng tự nhiên để tái tạo cấu trúc và chức năng, bảo vệ và khôi phục lại môi trường sống quan trọng, các khu vực ven sông, đầu nguồn và các thuộc tính khác.

Bể chứa: Bể chứa hoặc các điểm đang lưu giữ hoặc cô lập một lượng khí carbonic lớn hơn lượng phát ra. Các bể chứa carbon chính bao gồm các khu rừng và đại dương.

Quản lý rừng bền vững (SFM): Việc quản lý và sử dụng rừng có thể duy trì đa dạng sinh học, năng suất, khả năng tái sinh và các chức năng kinh tế và xã hội của rừng.

Chương trình Cộng tác của Liên Hiệp Quốc về REDD+ (UN-REDD): Chương trình UN-REDD đã được khởi động vào tháng 9 năm 2008 để hỗ trợ các quốc gia đang phát triển chuẩn bị và thực thi các chiến lược quốc gia REDD+. Chương trình này dựa trên khả năng và kinh nghiệm chuyên môn của Tổ chức Nông - Lương của LHQ (FAO), Chương trình Phát triển LHQ (UNDP) và Chương trình Môi trường LHQ (UNEP).

Tuyên bố của Liên Hiệp Quốc về quyền của người bản địa (UNDRIP): Xác định các quyền cá nhân và tập thể của người bản địa, bao gồm quyền của họ về văn hóa, bản sắc, ngôn ngữ, y tế, việc làm và giáo dục. Tuyên bố nhấn mạnh đến các quyền để duy trì và tăng cường các thể chế, nền văn hóa và truyền thống riêng của họ và theo đuổi sự phát triển phù hợp với nhu cầu và nguyện vọng riêng của họ. Tuyên bố này cấm phân biệt đối xử với người bản địa và khuyến khích họ tham gia đầy đủ và hiệu quả vào tất cả các vấn đề mà họ đang quan tâm, bao gồm cả quyền đưa ra hoặc từ chối sự đồng thuận về các dự án phát triển đã được lập kế hoạch có khả năng tác động đến họ.

Công ước khung của LHQ về Biến đổi khí hậu (UNFCCC): Một hiệp ước quốc tế về môi trường với mục tiêu ổn định nồng độ khí nhà kính trong khí quyển ở mức có thể ngăn chặn sự biến đổi khí hậu nguy hiểm do con người gây ra.

Giảm phát thải tự nguyện (VERs): Giảm phát thải khí nhà kính thông qua các dự án được đánh giá và kiểm chứng bằng những cơ chế mang tính khách quan của bên thứ ba, phục vụ cho buôn bán sau đó tại các thị trường carbon tự nguyện.

Tiêu chuẩn carbon tự nguyện (VCS): Đây là một tiêu chuẩn cho ngành công nghiệp hấp thụ carbon tự nguyện. Tiêu chuẩn này bám sát các tiêu chuẩn được xây dựng cho Cơ chế Phát triển sạch của Nghị định thư Kyoto (CDM) và thiết lập các tiêu chí cần thiết cho kiểm chứng, đo lường và giám sát các dự án hấp thụ carbon.

CÁC CHỮ VIẾT TẮT

BTC:	Baku-Tbilisi-Ceyhan Pipeline (Đường ống Baku-Tbilisi-Ceyhan)
CAT :	Committee Against Torture (Ủy ban về Chống tra tấn)
CCBS:	Climate, Community, and Biodiversity Standards (Các tiêu chuẩn Khí hậu, Cộng đồng và Đa dạng sinh học)
CCPR:	Human Rights Committee (Ủy Ban về Quyền con người)
CEDAW:	Committee on the Elimination of Discrimination Against Women (Ủy Ban về xóa bỏ phân biệt đối xử với phụ nữ)
CESCR:	Committee on Economic, Social and Cultural Rights (Ủy Ban các quyền về Kinh tế, Văn hóa, Xã hội)
CERD:	Committee on the Elimination of Racial Discrimination (Ủy Ban về Xóa bỏ phân biệt chủng tộc)
CMW:	Committee on Migrant Workers (Ủy Ban về Người lao động di cư)
CRC:	Committee on the Rights of the Child (Ủy Ban về các quyền của trẻ Em)
CRPD:	Committee on the Rights of Persons with Disabilities (Ủy ban về các quyền của những người khuyết tật)
FPIC:	Free, Prior, and Informed Consent (Đồng thuận dựa trên nguyên tắc Tự nguyện, Trước và Được thông tin đầy đủ)
FPICon	Free, Prior, and Informed Consultation (Tham vấn dựa trên nguyên tắc Tự nguyện, Trước và Được thông tin đầy đủ)
GIS:	Geospatial Information Systems (Hệ thống thông tin địa lý)
GPS:	Global Positioning Systems (Hệ thống định vị toàn cầu)
GIZ:	Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (Cơ quan Hợp tác quốc tế Công hòa Liên bang Đức)
ILO:	International Labour Organization (Tổ chức Lao động quốc tế)
FCPF:	Forest Carbon Partnership Facility of the World Bank (Quỹ Đối tác carbon rừng của Ngân hàng thế giới)
FIP:	Forest Investment Program of the World Bank (Chương trình Đầu tư Lâm nghiệp của Ngân hàng thế giới)
MoU:	Memorandum of Understanding (Biên bản ghi nhớ)
MRV:	Measuring, Reporting, Verification (Đo đếm, Báo cáo, Kiểm chứng)
NGO:	Non-government organization (Tổ chức phi chính phủ)
OPCAT:	Optional Protocol to the Convention against Torture (Nghị định thư tự nguyện về Công ước Chống tra tấn)
PES:	Payments for Ecosystem Services (Chi trả dịch vụ sinh thái)
RECOFTC:	The Center for People and Forests (Trung tâm vì Con người và Rừng)
REDD+:	Reducing Emissions from Deforestation and Forest Degradation (Giảm Phát thải từ mất rừng và suy thoái rừng)
SPT:	Subcommittee on Prevention of Torture (Tiểu ban về Chống tra tấn)
UNDRIP:	United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples (Tuyên bố của Liên Hiệp Quốc về các Quyền của người bản địa)
UNFCCC:	United Nations Framework Convention on Climate Change (Công ước khung của Liên Hiệp Quốc về Biến đổi khí hậu)
UNPFII:	United Nations Permanent Forum on Indigenous Issues (Diễn đàn thường trực của Liên Hiệp Quốc về các vấn đề người bản địa)
VCS:	Voluntary Carbon Standard (Tiêu chuẩn carbon tự nguyện)

PHỤ LỤC

PHỤ LỤC 1: Khung pháp lý cho FPIC

Quyền tài nguyên và quyền carbon

FPIC là một quyền đảm bảo tài sản của người dân bản địa sẽ không bị tác động hoặc bị tước đoạt mà không có sự đồng thuận của họ. Các chương trình REDD + và các dự án để cập đến tài sản, bao gồm cả câu hỏi về các quyền của người dân bản địa và các cộng đồng địa phương đối với carbon. Takacs (2009) đã đề xuất rằng pháp luật và các hợp đồng về carbon rừng cần phải phân biệt giữa carbon được hấp thụ, các bể chứa carbon, tiềm năng hấp thụ carbon, tín chỉ carbon và quyền hưởng dụng. Một mặt, carbon trong rừng có thể được xem như là tài sản của chủ rừng, cùng với quyền sử dụng, hưởng lợi và chuyển giao tài sản. Mặt khác, các tín chỉ carbon là một cấu trúc kinh tế và chính trị dựa trên sự khác biệt giữa lượng phát thải carbon thực tế ở thời điểm hiện tại và lượng phát thải carbon giả định trong tương lai. Sự khác biệt này đã dẫn đến hai cách tiếp cận về sự phân bổ quyền hưởng lợi carbon. Trước hết, quyền carbon được chiếm giữ bởi các cơ quan chính quyền thiết lập các mức tham chiếu quốc gia và cấp vùng trong một quốc gia. Trong mô hình này, quyền hưởng lợi carbon được xác định bởi một cấu trúc REDD + quốc gia thiết lập các mức tham chiếu ở cấp độ quốc gia và cấp khu vực mà các chính phủ có thể lấy làm căn cứ để phân bổ các quyền carbon theo hình thức cấp giấy phép. Trong ý nghĩa thứ hai, quyền carbon thuộc về thực thể đang nắm giữ quyền đối với rừng, do đó quyền carbon không thể tách rời quyền sở hữu rừng. Khung pháp lý quốc gia và quốc tế chưa cung cấp một định nghĩa rõ ràng về các quyền carbon.

Từ: Takacs, D năm 2009, Carbon Rừng - Luật pháp và Quyền sở hữu, Bảo tồn Quốc tế, 2011 Crystal Drive, Arlington, VA 22202, USA.

FPIC là một khía cạnh tương đối mới mẻ về chính sách và pháp luật quốc tế. Trong hầu hết các hệ thống pháp luật quốc gia, FPIC vẫn chưa được thiết lập giống như các quy trình và nguyên tắc pháp luật khác, chẳng hạn như nghĩa vụ của nhà nước phải tôn trọng các quyền sở hữu, tiếp cận thông tin, hoặc các quy trình cấp giấy phép minh bạch.

Các văn kiện và công cụ luật pháp quốc tế đề cập đến FPIC vừa như là một quyền và vừa như là một nguyên tắc. Việc tôn trọng quyền của người dân bản địa đối với FPIC trở thành một yêu cầu khi một quốc gia đã đồng ý (thông qua phê chuẩn hoặc ký kết) một công cụ quốc tế có liên quan. Ba công cụ quốc tế chính giải quyết quyền Đồng thuận dựa trên nguyên tắc Tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ là: Công ước ILO 169, Công ước về Đa dạng sinh học (CBD) và Tuyên bố của Liên hợp quốc về quyền của người dân bản địa. Các công cụ pháp lý này cùng cung cấp một nền tảng vững chắc để người dân bản địa khẳng định rằng các lãnh địa của họ cần được chính phủ thừa nhận về mặt luật pháp và rằng sự đồng thuận Tự nguyện, trước và được cung cấp thông tin (FPIC) là cần thiết trước khi các hoạt động phát triển có thể diễn ra trên lãnh địa của họ.

FPIC trong Công ước 169 của Tổ chức Lao động quốc tế

Công ước 169 của Tổ chức Lao động Quốc tế về Người bản địa và bộ lạc là một sự khám phá ban đầu về quyền của người dân bản địa đối với FPIC. Luật và hệ thống luật pháp sau này đã đặt ra những đòi hỏi mạnh mẽ hơn để các nhà nước phải tôn trọng quyền FPIC của người dân bản địa. ILO 169 đòi hỏi rằng đất đai, bao gồm cả khái niệm về lãnh địa được sở hữu hoặc chiếm đóng bởi người bản địa, không thể bị lấy đi một cách tùy tiện.

Điểm 1 của Điều 14 nhấn mạnh quyền về đất đai, tuyên bố rằng:

Quyền sở hữu và chiếm hữu của người dân có liên quan đến các vùng đất mà họ chiếm đóng theo truyền thống cần được thừa nhận. Ngoài ra, các biện pháp cần được tiến hành trong những hoàn cảnh thích hợp nhằm bảo vệ quyền của người dân có liên quan để họ có thể sử dụng đất mà họ không độc quyền chiếm đóng, nhưng lại tiếp cận theo truyền thống để mưu sinh và thực hiện các hoạt động truyền thống của mình. Cần quan tâm đặc biệt tới hoàn cảnh của những người dân du mục và những người canh tác du canh trong lĩnh vực này.

Điểm 1, Điều 15 khẳng định:

Quyền của người dân có liên quan đối với tài nguyên thiên nhiên gắn với đất đai của họ sẽ được bảo vệ đặc biệt. Những quyền này bao gồm quyền của người dân được tham gia trong việc sử dụng, quản lý và bảo tồn các nguồn tài nguyên này.

Điểm 2, Điều 16 khẳng định:

Ở những nơi tái định cư người dân được coi là cần thiết như là một biện pháp ngoại lệ, việc tái định cư như vậy phải được diễn ra với sự đồng thuận một cách Tự nguyện và được cung cấp thông tin của họ. Ở những nơi mà sự đồng thuận của họ không thể có được, việc tái định cư như vậy chỉ diễn ra sau khi có các quy trình phù hợp được thiết lập bởi luật pháp và các quy định quốc gia, bao gồm cả các cuộc thăm dò công khai khi có điều kiện thích hợp tạo cơ hội cho sự đại diện có hiệu quả những người dân có liên quan.

Nguồn: <http://www.ilo.org>

FPIC trong Công ước Đa dạng sinh học

Điều 8 (j) của Công ước yêu cầu rằng các kiến thức truyền thống của người bản địa và cộng đồng địa phương chỉ có thể được sử dụng với sự chấp thuận của họ; điều này sau đó đã được diễn giải là phải có sự đồng thuận trước và được cung cấp thông tin của họ.¹¹ Điều này đòi hỏi mỗi bên ký kết phải:

Tùy thuộc vào luật pháp quốc gia, tôn trọng, bảo tồn và duy trì kiến thức, những

¹¹ MacKay, F, và Colchester, M, 2004, Các quyền của người bản địa về FPIC và Đánh giá của Ngân hàng thế giới về Ngành công nghiệp khai khoáng, Chương trình Người dân làm rừng, Vương Quốc Anh.

phát kiến và cách làm mới của các cộng đồng địa phương, bao gồm các phong cách sống truyền thống có liên quan đến bảo tồn và sử dụng bền vững đa dạng sinh học và thúc đẩy việc áp dụng trên quy mô rộng lớn hơn, với sự chấp thuận và sự tham gia của chủ nhân các kiến thức, những phát kiến và cách làm mới và khuyến khích chia sẻ công bằng những lợi ích phát sinh từ những ứng dụng này.

FPIC trong Tuyên bố của LHQ về các Quyền của người dân bản địa

Tuyên bố của Liên hợp quốc về các quyền của Người dân bản địa (UNDRIP) đưa ra định nghĩa đầy đủ nhất về FPIC. Bản tuyên bố chứa đựng cách diễn đạt chính thức mạnh mẽ về các quyền của người dân bản địa, bao gồm điều 26 mục 1 và 2, tuyên bố rằng:

1. Người dân bản địa có quyền đối với đất đai, các lãnh địa và tài nguyên mà họ đã sở hữu, chiếm đóng hoặc, bằng cách nào đó, sử dụng hoặc dành được.

2. Người dân bản địa có quyền được sở hữu, sử dụng, phát triển và kiểm soát các vùng đất, vùng lãnh địa và nguồn tài nguyên mà họ đang có bằng sở hữu truyền thống hoặc các hình thức chiếm giữ hoặc sử dụng truyền thống khác, cũng như đối với các đất đai, lãnh địa và tài nguyên mà họ dành được theo các cách khác.

Kết quả là, UNDRIP yêu cầu thực hiện FPIC cho bất kỳ hoạt động nào có thể tác động đến người dân bản địa. Ví dụ, Điều 10 tuyên bố rằng:

Người dân bản địa không bị ép buộc rời bỏ các vùng đất hoặc lãnh địa của họ. Sẽ không có tái định cư diễn ra mà không có sự đồng thuận Tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ của người dân bản địa có liên quan và sau khi đã có thỏa thuận về bồi thường đầy đủ và công bằng và, nếu có thể, có phương án quay trở lại.

Mục 2 của Điều 32 nhấn mạnh rằng Nhà nước có trách nhiệm phải tôn trọng FPIC để ngăn chặn các dự án phát triển áp đặt cho người dân bản địa:

Các quốc gia phải tham vấn và hợp tác một cách thiện chí với người dân bản địa có liên quan thông qua các thể chế đại diện để có được sự đồng thuận Tự nguyện, trước và được cung cấp thông tin trước khi phê duyệt bất kỳ dự án có tác động đến vùng đất hoặc các lãnh địa và các nguồn tài nguyên khác của họ, đặc biệt là trong sự liên kết với sự phát triển, sử dụng hoặc khai thác nguồn nước, khoáng sản hoặc các nguồn tài nguyên khác.

UNDRIP đặt các Quốc gia trước trách nhiệm pháp lý phải đảm bảo FPIC, đòi hỏi các Quốc gia phải tham vấn và hợp tác một cách tin cậy với người dân bản địa có liên quan thông qua các tổ chức đại diện của mình. UNDRIP cũng yêu cầu trước khi áp dụng và thực thi các biện pháp hành chính hoặc pháp lý có tác động đến người dân bản địa, các Quốc gia phải tham vấn và hợp tác một cách trung thực với người dân bản địa thông qua các thể chế đại diện của chính họ để có được sự đồng thuận Tự nguyện, trước và được cung cấp thông tin của họ (Điều 19). Điều này nói lên rằng những người lập bất kỳ dự án nào, có bất kỳ tác động gì đến người dân bản địa, cũng phải có nghĩa vụ đảm bảo tất cả các yếu tố của FPIC được thực hiện đầy đủ.

Tài liệu của cộng đồng Văn hóa - Xã hội ASEAN bao gồm việc ủng hộ với biến đổi khí hậu và giải quyết các tác động của biến đổi khí hậu thông qua việc đề xuất các hành động cho các chính phủ thành viên.¹² Mặc dù tài liệu này không đề cập tới FPIC, nó nhấn mạnh các mối quan ngại liên quan đến sự tham gia của cộng đồng và hỗ trợ thu hút cộng đồng vào việc giảm thiểu biến đổi khí hậu. Nói chung, tài liệu này khuyến khích sự tham gia của chính quyền địa phương, khu vực tư nhân, các tổ chức phi chính phủ và cộng đồng giải quyết các tác động của biến đổi khí hậu. Những chiến lược giảm thiểu biến đổi khí hậu bao gồm việc thúc đẩy quản lý các khu rừng có liên quan tới các cộng đồng đang sống trong và gần rừng vì sự bền vững của rừng và sự thịnh vượng của người dân.

FPIC trong Công ước khung của Liên Hiệp Quốc về Biến đổi khí hậu (UNFCCC)

Phụ lục 1 của Quyết định về Nhóm công tác đặc trách -/CP16 kêu gọi “thúc đẩy” và “hỗ trợ” các biện pháp đảm bảo an toàn các quyền của cho người dân bản địa và cộng đồng địa phương, lưu ý Đại hội đồng Liên Hợp Quốc đã thông qua UNDRIP. Văn bản này chỉ là cam kết một phần FPIC, bởi vì FPIC sẽ được diễn giải trong khuôn khổ của pháp luật quốc gia và hoàn cảnh mỗi nước. Thậm chí ngay cả khi tài trợ quốc tế cho REDD+ phụ thuộc vào sự thể hiện quá trình đồng thuận đã được kiểm chứng, câu hỏi ai là người có quyền đưa ra hoặc từ chối sự đồng thuận sẽ được xác định theo luật pháp quốc gia.

FPIC trong Chương trình cộng tác của Liên hiệp quốc về REDD+ (UN-REDD)

UN-REDD đã thông qua Văn bản Hướng dẫn tác nghiệp về thu hút sự tham gia của người dân bản địa vào REDD+ hoàn toàn dựa trên UNDRIP và các cam kết thực thi FPIC trong các hoạt động REDD+.¹³ Do vậy, UN-REDD đang tổ chức các cuộc hội thảo cấp khu vực để phát hiện các mô phương thức bảo đảm thực thi FPIC một cách đầy đủ.

FPIC trong Quỹ Đối tác carbon rừng và Chương trình Đầu tư lâm nghiệp

Quỹ Đối tác carbon rừng (FCPF) và Chương trình Đầu tư lâm nghiệp (FIP) do Ngân hàng thế giới chủ trì theo đuổi một tiêu chí không lồng ghép đầy đủ FPIC.

¹² Tài liệu của Cộng đồng văn hóa - xã hội ASEAN: Văn phòng ASEAN, Jakarta, tháng 6 năm 2009. Tài liệu này trích dẫn từ Hiến chương của ASEAN có các hợp phần liên quan tới các vấn đề Kinh tế, Chính trị, Văn hóa - Xã hội.

¹³ Chương trình UN-REDD, Tài liệu làm việc, 2009. Hướng dẫn vận hành Chương trình UN-REDD: Thu hút sự tham gia của người dân bản địa và các cộng đồng phụ thuộc vào rừng khác, trang 8: “2. Đồng thuận Tự nguyện, trước và được cung cấp thông tin phải được tôn trọng, và là điều cần thiết để đảm bảo sự tham gia đầy đủ và hiệu quả của người dân bản địa và các cộng đồng phụ thuộc vào rừng khác trong việc hoạch định chính sách và các quy trình ra quyết định về các hoạt động của Chương trình UN-REDD” www.un-redd.org

Ngược lại, yêu cầu đặt ra là tham vấn Tự nguyện, trước và được cung cấp thông tin (FPICon) nhằm mục tiêu có được sự hỗ trợ rộng rãi của cộng đồng.¹⁴ ¹⁵ Đây là một tiêu chí hạn chế và áp đặt, phó mặc cho các cán bộ Ngân hàng thế giới quyết định việc có đạt được đầy đủ sự hỗ trợ rộng lớn của cộng đồng hay không.

Có một khả năng là các hoạt động của UN-REDD và của Ngân hàng thế giới (FCPF và FIP) sẽ được lồng ghép với nhau. Nếu điều này xảy ra, thách thức quan trọng đặt ra đối với người dân bản địa và các nhóm hỗ trợ của họ là đảm bảo rằng các tiêu chuẩn UN-REDD, bao gồm FPIC, được áp dụng ở những quốc gia nơi mà hai thực thể đang cùng vận hành, chứ không phải là phải chọn lựa tiêu chuẩn FPIC yếu kém hơn của Ngân hàng thế giới.

FPIC trong các tiêu chuẩn thị trường REDD+ tự nguyện

Hầu hết những người đề xuất thí điểm REDD+ tìm cách áp dụng cả hai tiêu chuẩn tự nguyện chính: Tiêu chuẩn carbon tự nguyện (VCS) và Các tiêu chuẩn dự án khí hậu, cộng đồng và đa dạng sinh học (CCCBS). VCS đòi hỏi các phương pháp chi tiết để đánh giá thay đổi/lượng phát thải carbon trong hệ sinh thái và do đó giúp cho những người đang cố gắng để thu hút đầu tư cho việc thí điểm REDD+ và bán giảm phát thải đã được kiểm chứng. Các tiêu chuẩn CCB đã được xây dựng để hỗ trợ các nhà lập dự án và các bên liên quan khác (cộng đồng, các tổ chức phi chính phủ, các nhà đầu tư dự án, người mua sự “hấp thụ” carbon, và các cơ quan chính phủ) để thiết kế các dự án có thể tạo ra sự cất giảm khí nhà kính mạnh mẽ và đáng tin cậy, trong khi vẫn đảm bảo các lợi ích thuần túy tích cực cho các cộng đồng địa phương và cho đa dạng sinh học. CCB đòi hỏi phải có sự đánh giá về việc công nhận giá trị và sau đó phải kiểm chứng, ít nhất là cho mỗi giai đoạn 5 năm sau khi thực hiện dự án. VCS yêu cầu giám sát hàng năm để xác định lượng giảm phát thải. VCS tham khảo tư vấn cộng đồng, nhưng không đề cập rõ ràng về sự cần thiết của tư vấn cộng đồng đối với FPIC.

Trong phần “Tình trạng pháp lý và các Quyền sở hữu” các tiêu chuẩn CCB hiện hành nêu cụ thể rằng những người đề xuất dự án phải “chứng minh với các cuộc tham vấn đã được tài liệu hóa ... đã có được FPIC với các chủ nhân của các quyền sẽ bị tác động bởi dự án” theo đúng tinh thần của UNDRIP. Bất kỳ sự chuyển dịch môi trường sống nào (tái định cư) hoặc các hoạt động của cộng đồng cũng đều phải có FPIC và có sự bồi thường công bằng và theo đúng luật pháp.¹⁶

¹⁴ Trong khi FCPF không hỗ trợ chính thức FPIC, hướng dẫn của FCPF cho các quốc gia tham gia và tham vấn là: “Các quốc gia đã ký vào Tuyên bố của LHQ về Quyền của người dân bản địa được kỳ vọng là sẽ tuân thủ các nguyên tắc của sự đồng thuận Tự nguyện, trước và được cung cấp thông tin (FPIC)”. Trang 3, Ghi chép FMT2009-2, Quỹ Đối tác carbon lâm nghiệp (FCPF) Tham vấn quốc gia về Cơ chế sẵn sàng và Sự tham gia REDD, 06/5/2009.

¹⁵ Thiết kế văn bản Chương trình đầu tư lâm nghiệp, một Chương trình mục tiêu thuộc Quỹ ủy thác SCG, 2009. Phụ lục III - Hướng dẫn để các cuộc tham vấn được thực hiện theo quy định của tiểu mục 16 (d), Văn bản thiết kế cho Chương trình đầu tư lâm nghiệp, trang 20, Có thể truy cập tại: www.climateinvestmentfunds.org

¹⁶ Các Tiêu chuẩn Thiết kế dự án khí hậu, cộng đồng & đa dạng sinh học, 2008. Tái bản lần 2, CCBA, Arlington, VA, USA.

Trong tháng 6 năm 2010, Liên minh CCB và CARE Quốc tế đã xây dựng bản chính thức của bộ tiêu chuẩn cho các chương trình REDD+ để sử dụng trong các chương trình REDD+ của chính phủ.¹⁷ Các tiêu chuẩn về môi trường và xã hội của REDD+ đã được xây dựng để áp dụng cho hoạt động trình diễn, dù là trong khuôn khổ một công ước trong tương lai hoặc theo một cơ chế tự nguyện và được kỳ vọng là sẽ trở thành một công cụ cho chính phủ giám sát các dự án REDD+ trong phạm vi quyền lực của mình.

Tiêu chuẩn môi trường và xã hội của REDD+

Nguyên tắc 1: Quyền đất đai, lãnh địa và tài nguyên được chương trình REDD+ công nhận và tôn trọng

Chương trình REDD+ đòi hỏi sự đồng thuận dựa trên nguyên tắc Tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ của người dân bản địa và cộng đồng địa phương cho bất kỳ hoạt động nào có tác động đến các quyền của họ về đất đai, lãnh địa và các nguồn tài nguyên.

- Các chính sách của chương trình REDD+ đề cao nguyên tắc FPIC của người dân bản địa và các cộng đồng địa phương cho bất kỳ hoạt động nào tác động đến quyền của họ về đất đai, lãnh địa và các nguồn tài nguyên.
- Chương trình REDD+ phổ biến có hiệu quả thông tin về yêu cầu đồng thuận dựa trên nguyên tắc Tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ của người dân bản địa và các cộng đồng địa phương cho bất kỳ hoạt động nào ảnh hưởng đến quyền của họ đối với đất đai, lãnh thổ và các nguồn tài nguyên.
- Chủ nhân tập thể của các quyền xác định rõ một quy trình có thể kiểm chứng được để đạt sự đồng thuận của họ trên cơ sở Tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ, bao gồm cả việc xác định các thể chế đại diện và truyền thống có thẩm quyền thay mặt họ đưa ra sự đồng thuận.
- Sự đồng thuận dựa trên nguyên tắc Tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ của người dân bản địa phải phù hợp với phong tục, các chuẩn mực và truyền thống cho các hoạt động có thể ảnh hưởng đến các quyền của họ, đặc biệt là các quyền sở hữu và kiểm soát các vùng đất, vùng lãnh địa và các nguồn tài nguyên đã sở theo truyền thống.
- Sự đồng thuận dựa trên nguyên tắc Tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ có được từ các thành viên của các cộng đồng địa phương cho bất kỳ hoạt động nào có tác động đến quyền theo luật tục hoặc các quyền khác về đất đai, lãnh địa và các nguồn tài nguyên căn cứ vào các trình tự mà hai bên có thể chấp nhận được.
- Khi có bất kỳ sự tái định cư hoặc di dời nào, cho dù là vì mục đích chuyển đổi vị trí hay mục đích kinh tế, diễn ra phù hợp với sự đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được cung cấp thông tin, thì phải có thỏa thuận trước về việc cung cấp các vùng đất thay thế hoặc bồi thường một cách công bằng, và quyền được quay trở lại một khi những lý do cho việc di chuyển đã chấm dứt.

Nguồn: www.climate-standards.org

Các Tiêu chuẩn xã hội và môi trường của REDD+ đề cập đến sự cần thiết phải tôn trọng các quyền của một bộ phận các chủ thể bị tác động: Chủ nhân của các quyền—những người mà quyền của họ có thể bị tác động trong tương lai; và các bên liên quan—những người mà lợi ích của họ có khả năng bị tác động. Các tiêu chuẩn nêu cụ thể rằng các dự án REDD+ cần phải ghi nhận và tôn trọng cả quyền do pháp luật quy định và các quyền theo luật tục về đất đai trong những yêu cầu cho FPIC. Tám nguyên tắc và tiêu chuẩn tương ứng liên quan đến tất cả các quốc gia. Tuy nhiên, những nguyên tắc và tiêu chuẩn này sẽ được kiểm chứng ở mức độ các chỉ số, được xác định trong khuôn khổ của các tiêu chuẩn và tùy thuộc vào sự diễn giải cụ thể của quốc gia.

¹⁷ Các tiêu chuẩn môi trường và xã hội CCBA của REDD+, 2010. CCBA, Arlington, VA, USA.

Các Đạo luật quốc tế khác về nhân quyền

Mặc dù không đề cập cụ thể về FPIC, có những tổ chức về luật pháp và các công cụ quốc tế bảo vệ các quyền con người, trong đó có nhiều nguyên tắc giống với những gì có trong FPIC. Một quá trình mạnh mẽ tôn trọng quyền FPIC sẽ đảm bảo ngăn ngừa những cáo buộc vi phạm nhân quyền hoặc các công ước môi trường.

Có 8 cơ quan đang giám sát việc thực thi các hiệp ước chính về nhân quyền:

- Ủy ban Nhân quyền (CCPR)
- Ủy ban về Các quyền kinh tế, xã hội và văn hóa (CESCR)
- Ủy ban về Xóa bỏ nạn phân biệt chủng tộc (CERD)
- Ủy ban về Xóa bỏ phân biệt đối xử đối với phụ nữ (CEDAW)
- Ủy ban Chống tra tấn (CAT) và Nghị định thư tự nguyện đối với Công ước Chống tra tấn (OPCAT) - Tiểu ban về Ngăn ngừa tra tấn (SPT)
- Ủy ban về Quyền trẻ em (CRC)
- Ủy ban về Người lao động di cư (CMW)
- Ủy ban về Quyền của người khuyết tật (CRPD)

Khuôn khổ pháp lý và hành chính quốc gia

Cơ sở pháp lý cho FPIC tại mỗi quốc gia sẽ bị ảnh hưởng của luật pháp và quy định áp dụng trên toàn quốc và cấp vùng. Các văn bản này có thể bao gồm luật pháp được xây dựng sau khi phê chuẩn các công ước và tuyên bố quốc tế, nhưng cũng có thể bao gồm luật về nhân quyền, luật được tiếp cận thông tin, quy hoạch không gian, lâm nghiệp, phát triển và các đạo luật khác. Điều quan trọng là phải nhận thức được các quy định về việc cấp giấy phép dự án và quá trình tôn trọng quyền FPIC tương tác với nhau như thế nào. Có thể có những quy định (ví dụ, giới hạn thời gian trong quy trình cấp giấy phép) đang làm hạn chế thời gian dành cho việc tìm kiếm đồng thuận từ cộng đồng. Không thể đưa ra một danh sách kiểm tra sẽ được áp dụng ở mỗi nước. Mỗi người đề xuất dự án cần phải tuân thủ quá trình đảm bảo sự xem xét cẩn trọng về pháp luật để xác định nghĩa vụ pháp lý, những rủi ro và yêu cầu pháp quy của quốc gia triển khai dự án.

Chính quyền địa phương là một chủ thể quan trọng khác của REDD+, đặc biệt là trong việc đảm bảo rằng các vấn đề xã hội được coi trọng một cách thích đáng trong các quy trình REDD+. Những chuyển dịch hiện tại hướng tới sự phân cấp tại các quốc gia Đông - Nam Á đang dẫn đến lợi ích cho cộng đồng địa phương khả năng tiếp cận rộng lớn hơn và kiểm soát tốt hơn đối với tài nguyên rừng, với cả những lợi ích hữu hình và vô hình.

PHỤ LỤC 2: Tóm tắt những điều người dân bản địa và cộng đồng địa phương cần biết

Dưới đây là một tập hợp các thông tin cần thiết cho người dân bản địa và các cộng đồng địa phương và có thể được sử dụng như một danh mục kiểm tra cơ bản cho các nhà lập dự án.

Chuẩn bị cho việc thu hút sự tham gia của chủ nhân của các quyền

Thành tố 1: Lập bản đồ các quyền, chủ nhân của các quyền và sử dụng đất

- Rằng họ có quyền lập bản đồ các ranh giới của mình và đàm phán về các ranh giới này đến mức có thể làm hài lòng các bên;
- Rằng họ có quyền duy trì sự kiểm soát bản đồ và xác định những thông tin chứa đựng trong các bản đồ và ai có quyền truy cập thông tin;
- Rằng họ có quyền từ chối tham gia vào việc chuyển tải kiến thức của mình sang dạng thức văn bản hoặc ghi âm;
- Rằng họ có quyền biện hộ cho việc thừa nhận về pháp lý các ranh giới đất đai của mình và các quyền của họ đối với đất đai hoặc carbon; và
- Rằng những người không trực tiếp tham gia vào các hoạt động lập bản đồ cần được thông tin và đồng thuận về các ranh giới và chủ nhân của các quyền đã được xác định, đặc biệt là các cộng đồng láng giềng.

Thành tố 2: Xác định các thể chế ra quyết định thích hợp

- Quyền quyết định các cơ quan đại diện cho mình;
- Nghĩa vụ của tất cả các bên liên quan trong các dự án và chương trình REDD+ (bao gồm cả chính họ) phải đề cao cách làm không phân biệt đối xử, phù hợp với các tiêu chuẩn được quốc tế chấp nhận (ví dụ như Bộ tiêu chuẩn về môi trường và xã hội của REDD+);
- Quyền được hỗ trợ thúc đẩy độc lập nếu cần để hình thành các cơ quan đại diện mà họ cho là sẽ phù hợp nhất với thực hành văn hóa và nhu cầu ra quyết định của họ;
- Quyền ra quyết định phù hợp với các nguyên tắc của FPIC; và
- Họ có thể đòi hỏi các hoạt động kiểm tra và đảm bảo sự cân bằng trong cộng đồng của họ khi họ bị đặt ra ngoài quá trình ra quyết định, hoặc lạm dụng quyền lực.

Thành tố 3: Xác định cấu trúc hỗ trợ quốc gia để biện hộ cho các quyền

- Ý nghĩa của việc tham gia vào quá trình hướng tới sự tôn trọng quyền FPIC là khi quyền của người dân bản địa và các cộng đồng địa phương đối với đất đai, hoặc các nguồn tài nguyên không được pháp luật thừa nhận ở cấp quốc gia thì các quyết định có thể không được đề cao, hoặc phải điều chỉnh;
- Các cuộc đàm phán trung thực và tin cậy phải giải thích rõ ràng các quyền mà người lập dự án có thể đề cao và sẽ theo đuổi;
- Tầm quan trọng của việc tiếp tục bảo vệ các quyền về đất đai/tài nguyên;
- Làm thế nào cộng đồng có thể xác định những cấu trúc hỗ trợ quốc gia trong nước (trợ giúp pháp lý, hỗ trợ xã hội dân sự); và
- Cộng đồng có quyền tham khảo ý kiến với các bên thứ ba không trực tiếp tham gia dự án.

Thành tố 4: Xây dựng quá trình tìm kiếm và đạt được sự đồng thuận

- Quyền của họ đối với quá trình đồng thuận mà hai bên đã thỏa thuận, nghĩa vụ của họ phải tuân thủ quá trình này và quyền khiếu nại nếu như quá trình không được các nhà lập dự án tôn trọng; và
- Quyền được tư vấn pháp lý độc lập tại bất kỳ giai đoạn nào của quá trình đồng thuận.

Thành tố 5: Xây dựng nội dung cho các thỏa thuận về sự đồng thuận

- Tất cả các khía cạnh của thỏa thuận về sự đồng thuận ((phải được công bố để người dân có thể tiếp cận một cách công khai)).

Thành tố 6: Thỏa thuận về một Kế hoạch truyền thông

- Tất cả các thông điệp chính trong kế hoạch truyền thông. Kế hoạch này sẽ chứa đựng các thông tin cần thiết về các quyền của người dân bản địa và cộng đồng địa phương liên quan đến REDD+, FPIC, đất đai được sử dụng theo luật tục/các vùng đất bị ảnh hưởng khác, carbon và tài nguyên rừng..

Thành tố 7: Phát triển một chiến lược xây dựng năng lực

- Rằng họ luôn được hỗ trợ để xây dựng năng lực và sự hiểu biết liên quan đến FPIC; và
- Rằng đóng góp của họ vào chiến lược là thực sự cần thiết vì sẽ định hướng cho các thành quả đầu ra của hoạt động xây dựng năng lực.

Thực hiện Quá trình tôn trọng quyền FPIC

Thành tố 8: Lồng ghép quyền FPIC vào thiết kế dự án REDD+

- Về quyền FPIC, và làm thế nào để quyền này được thể hiện thông qua một quyết định của cộng đồng tại mỗi giai đoạn của thiết kế và thỏa thuận dự án REDD+.

- Về biến đổi khí hậu: Biến đổi khí hậu là gì và xảy ra như thế nào? Các tác động gì có thể gây ra cho trái đất và cho chính cộng đồng của họ?
- Về REDD+: REDD+ là gì và nó vận hành như thế nào? REDD+ có ý nghĩa gì đối với rừng cộng đồng? Nó sẽ tác động như thế nào đến sinh kế cộng đồng? Sẽ tạo ra lợi ích ra sao?
- Trong bối cảnh hấp thụ carbon thông qua các dự án REDD+ tự nguyện, người dân bản địa và cộng đồng địa phương sẽ cần thông tin (hoặc có thể tiếp cận chuyên gia độc lập) về hấp thụ carbon và các thị trường carbon tự nguyện, bao gồm: Tại sao phương pháp này lại được đề xuất? Nó hoạt động như thế nào liên quan tới các bố trí tài chính và những nghĩa vụ? Thị trường đang thay đổi (ảnh hưởng đến cả chi phí và lợi ích) tác động đến dự án như thế nào?

Thành tố 9: Bảo đảm các thông tin có thể lựa chọn và tư vấn độc lập

- Rằng họ có quyền tìm kiếm chuyên gia tư vấn độc lập về các vấn đề pháp lý, xã hội, kinh tế và môi trường; và
- Rằng những người đề xuất dự án, các cơ quan chính quyền và các nhà đầu tư tư nhân có nghĩa vụ cung cấp kinh phí và tạo điều kiện để họ tiếp cận tư vấn này.

Giám sát và điều chỉnh: Duy trì đồng thuận

Thành tố 10: Giám sát những gì đã thỏa thuận trong thực thi

- Rằng họ có thể đóng vai trò trung tâm trong việc giám sát thực thi dự án; và
- Những sai lệch trong thực thi các thỏa thuận về sự đồng thuận được phát hiện trong quá trình giám sát có thể gây ra quá trình khiếu nại, nếu một trong hai bên không hài lòng với việc thực thi dự án. Nếu các vấn đề không được giải quyết thông qua quá trình khiếu nại thì một trong hai bên có thể yêu cầu tái khởi động quá trình đồng thuận, hoặc đưa vấn đề ra trọng tài.

Thành tố 11: Xây dựng quá trình khiếu nại

- Cơ chế khiếu nại không thể thay thế quyền thực hiện hành động pháp lý của họ;
- Họ cũng có quyền khắc phục độc lập thông qua người hòa giải, trọng tài, thanh tra, hoặc tòa án;
- Sự đồng ý đưa ra trước đây có thể rút lại trong những hoàn cảnh hợp lý; và
- Về quy trình khiếu nại đã được sự đồng ý và về việc có thể tiếp cận các quy trình này ở đâu, khi nào, và làm thế nào để tiếp cận.

Thành tố 12: Kiểm chứng sự đồng thuận

- Quyền kiểm chứng độc lập quá trình đồng thuận - rằng quá trình này không bị chi phối quá mức, được thực hiện kịp thời và họ đã hiểu nội dung và ý nghĩa của văn bản đồng thuận.

Sứ mạng của RECOFTC là có được nhiều hơn các cộng đồng tích cực quản lý rừng trong vùng Châu Á-Thái Bình Dương. Trong hai thập kỷ qua, RECOFTC đã đào tạo hơn 4.000 người từ hơn 20 nước về quản lý rừng theo hướng phân cấp: từ các nhà hoạch định chính sách quốc gia, các nhà nghiên cứu và các nhà hoạt động thực tiễn cho đến chính những người sử dụng rừng địa phương. Dịch vụ đào tạo và các sự kiện phục vụ mục đích học hỏi được bổ sung bởi các dự án thực tế, phân tích các vấn đề then chốt và truyền thông chiến lược.

Cơ quan hợp tác quốc tế Đức (GIZ) GmbH được thành lập ngày 1 tháng 1 năm 2011. GIZ tập hợp các kinh nghiệm và kiến thức chuyên môn tích lũy nhiều năm của Entwicklungsdienst Deutscher (DED) gGmbH (Cơ quan Phát triển của Đức), Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit (GTZ) GmbH (Hợp tác Kỹ thuật Đức) và InWEnt - Xây dựng năng lực quốc tế, Đức.

RECOFTC - Trung tâm vì Con người và Rừng
P.O. Box 1111, Bưu điện Kasetsart
Bangkok 10903, Thái Lan
Điện thoại: +66 2 940 5700
Fax: +66 2 561 4880
Email: info@recoftc.org
Website: www.recoftc.org

Cơ quan hợp tác quốc tế Đức (GIZ) GmbH
Mạng lưới ngành Tài nguyên thiên nhiên và Phát triển nông thôn - Châu Á
Postfach 5180
65726 Eschborn
Đức
Điện thoại: +49 6196 79 0
Fax: +49 6196 79 11 15
Email: info@giz.de
Website: www.giz.de